

**SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE İNTERNET
KULLANIMININ ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK
BAŞARILARINA, BİLGİLERİN KALICILIĞINA
VE DERSE KARŞI TUTUMLARINA ETKİSİ**

Zeynep TAŞYÜREK

Doktora Tezi

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı

Prof. Dr. İ. Fevzi ŞAHİN

2017

(Her Hakkı Saklıdır)

TC
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE İNTERNET KULLANIMININ
ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK BAŞARILARINA, BİLGİLERİN
KALICILIĞINA VE DERSE KARŞI TUTUMLARINA ETKİSİ

(Effects of Internet Usage In Social Sciences Classes on Students' Academical
Achivements, Permanence of Information And Attitudes on the Lesson)

DOKTORA TEZİ

Zeynep TAŞYÜREK

Danışman: Prof. Dr. İ. Fevzi ŞAHİN

ERZURUM

Eylül 2017

KABUL VE ONAY

İbrahim Fevzi ŞAHİN danışmanlığında, Zeynep TAŞYÜREK tarafından hazırlanan “Sosyal Bilgiler Dersinde İnternet Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarılarına, Bilgilerin Kalıcılığına ve Derse Karşı Tutumlarına Etkisi” başlıklı çalışma 10 / 07 / 2017 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı’nda Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. İbrahim Fevzi ŞAHİN

İmza:.....

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Ufuk ŞİMŞEK

İmza:.....

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Ramazan KAYA

İmza:.....

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Fatih AYDIN

İmza:.....

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Suat POLAT

İmza:.....

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

10 / 07 / 2017

Prof. Dr. Mustafa SÖZBİLİR

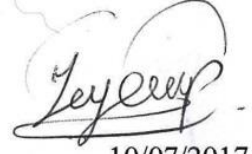
Enstitü Müdürü

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Doktora Tezi olarak sunduğum “Sosyal Bilgiler Dersinde İnternet Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarılarına, Bilgilerin Kalıcılığına ve Derse Karşı Tutumlarına Etkisi” başlıklı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla doğrularım.

Tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

10/07/2017

Zeynep TAŞYÜREK

ÖZET

DOKTORA TEZİ

SOYAL BİLGİLER DERSİNDE İNTERNET KULLANIMININ ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK BAŞARILARINA, BİLGİLERİN KALICILIĞINA VE DERSE KARŞI TUTUMLARINA ETKİSİ

Zeynep TAŞYÜREK

2017, 160 Sayfa

Bu araştırmanın amacı, sosyal bilgiler öğretiminde internet kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına, bilgilerin kalıcılığına ve derse yönelik tutumlarına etkisini tespit etmektir. Ayrıca internet kullanılarak öğrenim gören deney grubu öğrencilerinin öğrenme sürecine yönelik görüşlerinin belirlenmesi de amaçlanmıştır.

Araştırmada nicel ve nitel metotların birlikte kullanıldığı karma yöntem yaklaşımı benimsenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu ise 2015-2016 eğitim-öğretim yılının bahar döneminde Erzurum Merkez Yakutiye ilçesinde bulunan bir ortaokulun yedinci sınıfında öğrenim görmekte olan toplam 47 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın nicel boyutunda, sınıflar random yöntemiyle biri deney diğeri kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Deney grubunda internet kullanılarak dersler işlenirken kontrol grubunda öğrenci merkezli işlenmiştir. Veri toplama aracı olarak, akademik başarı testi, Sosyal Bilgiler dersi tutum ölçeği kullanılmıştır. Ayrıca akademik başarı testi, kalıcılık testi olarak da kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler t testi ve ANCOVA kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırmanın nitel boyutunda ise, öğrenci ve öğretmen görüşlerini belirlemek için Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formları kullanılmıştır. Sosyal Bilgiler dersinde internet kullanımı ile ilgili öğrenci ve öğretmen görüşleri alındıktan sonra içerik analiziyle analiz edilmiştir. Çıkan sonuçlar frekans ve yüzde değerleriyle sunulmuştur.

Araştırmanın sonuçlarına göre, deney ve kontrol grubunun akademik başarı ve kalıcılık puan ortalamaları arasında deney grubu lehine anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Sosyal Bilgiler dersi tutum puan ortalamaları arasında deney ve kontrol grupları arasında ise anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Elde edilen sonuçlar, 7. sınıf öğrencilerinin akademik başarıları ve kalıcı öğrenmeleri üzerinde, internet kullanılarak verilen eğitimin daha etkili olduğunu göstermektedir. Sosyal Bilgiler dersine karşı

tutumları üzerinde ise her iki yönteminde etkili olduğu görülmüştür. Yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen sonuçlar da hem öğretmen hem de öğrenci görüşleri birbirini destekler niteliktedir. Öğretmen ve öğrenciler, internet kullanılarak işlenen derslerde soyut kavramların daha somut hale geldiğini, konunun daha iyi anlaşıldığını, ders başarısını yükselttiğini, dersi daha eğlenceli hale getirdiğini, dersi sevdirdiğini, kalıcı bilgi sağladığını, farklı zekâ alanlarına hitap ettiğini, özgüvenini yükselttiğini görüşmelerde dile getirmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: İnternet, öğrenci ve öğretmen görüşmesi, deney ve kontrol grubu.

ABSTRACT
DOCTORAL THESIS
EFFECTS OF INTERNET USAGE IN SOCIAL SCIENCES CLASSES ON
STUDENTS' ACADEMICAL ACHIVEMENTS, PERMANENCE of
INFORMATION and ATTITUDES ON THE LESSON

Zeynep TAŞYÜREK

2017, 160 Page

The aim of this study is to determine effects of internet usage in the social sciences classes on students' academic success, permanence of the information and attitudes on the lesson. Besides, it is also aimed to determine views about learning processes of experimental group students who receive internet used education.

In the study, mixed method approach which consists of quantitative and qualitative methods is used. The study group of the study consists of 47 students at 7th grade in a secondary school in Erzurum Central Yakutiye district in the spring term of the 2015-2016 Academic Year. In the quantitative extent of the study, one of the groups is determined as experimental group and the other one is determined as control group randomly. Lessons are taught by using internet in the experimental group while student-centered lessons are taught in the control group. As a data collection tool, academic achievement test, Social Sciences lesson's attitude scale are used. Also, academic achievement test is used as a permanence test. Data required from the research are evaluated by using T TEST and ANCOVA. On the qualitative dimension of the study, Semi- Structured Interview Forms are used to specify student and teacher views. After receiving opinions of students and teachers about internet usage in Social Sciences lessons, they are analysed with content analysis. Results are submitted with their frequency and percentage values.

According to research results, it is found out that there are significant results behalf of the experimental group between academic achievement and permanence test averages of experimental and control groups. There is not a significant difference about

Social Sciences lesson's attitude point averages between experimental and control groups. The results obtained show that internet used education is more effective on 7th grade students' academic achievements and permanent learnings. It is also observed that both methods are effective on the attitudes about Social Science lesson. Data gained from semi- structured interview show that both teachers and students views support each other. Teachers and students mention that abstract conceptions become more concrete, subjects are learnt better, lesson success is risen, lessons become more entertaining, the lesson is loved, permanent knowledge is provided, different intelligence areas are addressed, self- confidence is gained through internet used education.

Key Words: Internet, student and teacher interview, experimental and control groups

ÖNSÖZ

Sosyal Bilgiler, geçmişin ve günümüzün yaşamına ilişkin farklı boyutları içeren çok yönlü bir yapıya sahiptir. Sosyal bilimlerin farklı alanlarındaki bulguların ilk ve orta dereceli okul çocuklarının bireysel ve toplumsal yaşam içerisindeki ihtiyaçları doğrultusunda ve anlamalarına uygun bir içerikle yansıtılmasını amaçlayan bir derstir. Sosyal Bilgiler, kültürel ve sosyal değer aktarımı ve toplumsallaşma açısından elverişli bir alan olarak görülmektedir. Bu nedenle eğitim sistemi içerisinde önemli bir role sahiptir. Sosyal Bilgiler hem geniş bir kapsama sahip olması hem de bireyleri yaşama hazırlaması nedeniyle birden fazla amacı bünyesinde barındırmaktadır. Öğrencileri teknolojik hızla büyüyen bir dünyaya hazırlamak Sosyal Bilgiler dersinin temel amaçlarından biridir. Bilgi ve teknoloji de meydana gelen gelişmeler, eğitime bakış açısında ve uygulamalarında da değişimlerin olmasını zorunlu kılmaktadır. Günümüzde eğitimin verildiği kurumlarda yazılı materyallerin yanı sıra istenildiği zamanda ve formatta bulabilecekleri öğretim materyalleri kullanılmaya başlanmıştır.

Teknolojinin günlük yaşamda kullanımının hızla yaygınlaşmasıyla birlikte, bilgisayar ve internet yaşantımızın bir parçası haline gelmiş ve çok erken yaşlarda insanlar tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Yaşamımızın bir parçası haline gelen internet, çocuklara yepyeni bir dünyanın kapısını açarak, çocuklara ve ailelere yeni olanaklar sunmaktadır. İnternetin etkili kullanımı ile çocuklar, zaman ve mekân sınırı olmaksızın istediği her anda bilgiye ulaşabilmekte, kendi yaptıklarını da dünyaya ulaştırabilmektedir.

İnternetin eğitim öğretim sürecine dâhil olması, beraberinde derslerin internet destekli eğitimle verilmeye başlanmasına neden olmuştur. Derslerin internet destekli verilmesi, hem öğretmen hem de öğrenci ve içerik açısından geleneksel yöntemin kullanıldığı sınıf ortamı ile arasındaki farkı ortaya çıkarmıştır. İnternet destekli eğitim ortamlarındaki öğrencilerin derse karşı sorumluluğu geleneksel öğretimdeki öğrencilerden daha fazladır. Öğrenciler öğretmenin sorduğu tartışma konularına cevap vermek durumundadır. Çünkü internet destekli eğitim bunu gerektirmektedir. Öğrenciler pasif değil de aktif olarak öğretimde rol oynamaktadır. Geleneksel ortamda çoğunlukla merkezde öğretmen vardır. Bu durumda öğrenciden derste aktif olmasını beklemek zordur. İnternet destekli eğitimde öğretmen rehber durumda öğrenci merkezdedir. Derste aktif rol oynayan öğrencidir.

Doktora süresince maddi ve manevi desteklerinin yanı sıra sabırlarını da ortaya koyan canım anneme ve babama ithaf ediyorum.

Araştırmanın tüm aşamasında desteğini esirgemeyen danışman hocam Prof. Dr. İbrahim Fevzi Şahin'e, bu çalışmada bana her türlü desteği veren Doç. Dr. Ramazan Kaya'ya, Prof. Dr. Ümit Şimşek'e ve araştırmaya yaptıkları önerilerden dolayı, Doç. Dr. Ahmet Nalçacı'ya, Doç. Dr. Ufuk Şimşek'e ve Dr. Emin Bakay'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Araştırma için veri topladığım sosyal bilgiler öğretmenleri ve öğrencilere;

Tezimi bitirmemde benim her zaman yanımda olan abim Alpaslan Taşyürek, ablam Alpan Tayfur Taşyürek ve kardeşim Zafer Taşyürek'e, bu çalışmada yardımlarını esirgemeyen arkadaşlarım Nur Elif Yıldız, Ebru Polat, Esin Altun, Yasemin Balkan, Döne Karaboran, Serap Kayserili ve Fundanur Yanık'a sonsuz teşekkür ederim.

Erzurum-2017

Zeynep TAŞYÜREK

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	I
ABSTRACT.....	III
ÖNSÖZ.....	V
TABLolar LİSTESİ.....	X
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XIII

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Amacı.....	5
1.2. Araştırmanın Önemi.....	5
1.3. Araştırmanın Problemi.....	7
1.4. Araştırmanın Varsayımları.....	7
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	7
1.6. Tanımlar.....	8

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	9
2.1. Sosyal Bilgilerin ve Tarihsel Gelişimi.....	9
2.1.1. Dünyada Sosyal Bilgiler.....	9
2.1.2. Türkiye’de Sosyal Bilgiler.....	11
2.2. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve Programın Temel Yaklaşımı.....	13
2.3. Sosyal Bilgiler Programının Temel Öğeleri.....	15
2.4. İnternet.....	17
2.4.1. İnternetin Tarihsel Gelişimi.....	17
2.4.2. Eğitimde Kullanılabilecek İnternet Hizmetleri.....	20
2.4.2.1. Elektronik Mektup (E-Mail).....	20
2.4.2.2. www (World Wide Web).....	20
2.4.2.3. Arama Motorları	22
2.4.2.4. Haber Grupları (Newsgroups).....	23
2.4.2.5. Sosyal Ağ Siteleri.....	24
2.4.2.6. Online Kütüphaneler (Elektronik Kütüphaneler).....	27

2.4.2.7. Online Geziler/Sanal Turlar.....	28
2.4.3. Güvenli İnternet Kullanımı.....	29
2.5. Sosyal Bilgiler Öğretiminde İnternetin Yeri.....	31
2.6. İnternet Destekli Verilen Eğitimde Etkileşim ve Öğretmen Rolü.....	38
2.7. Eğitimde İnternet Kullanımının Yararları ve Sınırlılıkları.....	40
2.8. Sosyal Bilgiler ve Tutum.....	42
2.9.Konu İle İlgili Yapılan Araştırmalar.....	46

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM.....	58
3.1. Araştırmanın Modeli.....	58
3.2. Çalışma Grubu.....	59
3.3. Veri Toplama Araçları.....	60
3.3.1. Akademik Başarı Testi.....	61
3.3.2. Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği.....	64
3.3.3. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formları.....	64
3.3.4. Uygulama.....	66
3.5. Verilerin Analizi.....	68

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUMLAR.....	71
4.1. Araştırmanın Nicel Bölümü İle İlgili Bulgular.....	71
4.2. Araştırmanın Nitel Bölümü İle İlgili Bulgular	79

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	119
5.1. Sonuç ve Tartışma.....	119
5.2. Öneriler.....	126
KAYNAKÇA.....	130
EKLER.....	143
EK 1. Sosyal Bilgiler Dersi Akademik Başarı Testi.....	143

EK 2. Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği.....	150
EK 3. Yarı Yapılandırılmış Öğrenci Görüşme Formu.....	151
EK 4. Yarı Yapılandırılmış Öğretmen Görüşme Formu.....	152
EK 5. İzin Dilekçesi.....	153
EK 6. İzin Yazıları.....	154
EK 7. İnternet Destekli Eğitimin Uygulamasına Yönelik Bazı Resimler...	157
ÖZGEÇMİŞ.....	160

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 2.1	Geleneksel Sınıf Ortamı ve İnternet Destekli Eğitim Ortamının karşılaştırılması.....	35
Tablo 3.1	Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Sayıları ve Cinsiyete Göre Dağılımları.....	60
Tablo 3.2.	Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları ve Kullanım Amaçları.....	61
Tablo 3.3.	Akademik Başarı Testi Belirtke Tablosu.....	63
Tablo 3.4.	Zaman İçinde Bilim Ünitesinde Yer Alan Konular ve Ayrılan Ders Saatleri.....	66
Tablo 4.1.	ABT'nin öntest verilerine ait Bağımsız gruplar t testi analiz sonuçları.....	71
Tablo 4.2.	ABT'nin sontest verilerine ait Bağımsız gruplar t testi analiz sonuçları.....	72
Tablo 4.3.	Sosyal Bilgiler dersi Tutum ölçeğinin öntest verilerine ait Bağımsız gruplar t testi analiz sonuçları.....	72
Tablo 4.4.	Sosyal Bilgiler dersi tutum ölçeğinin sontest verilerine ait tanımlayıcı istatistik sonuçları.....	73
Tablo 4.5.	Sosyal Bilgiler dersi tutum ölçeğinin sontest verilerine ait ANCOVA analiz sonuçları.....	73
Tablo 4.6.	Abt-ön ve Abt-son testi verilerine ait internet kullanımının cinsiyet açısından etkililiğine ilişkin bağımsız gruplar t testi analiz sonuçları.....	74
Tablo 4.7.	Sosyal Bilgiler Dersi tutum ölçeğinin tutum-ön ve tutum-son testi verilerine ait internet kullanımının cinsiyet açısından etkililiğine ilişkin bağımsız gruplar t testi analiz sonuçları.....	75
Tablo 4.8.	Abt-ön ve Abt-son testi verilerine ait ÖMÖ yönteminin cinsiyet açısından etkililiğine ilişkin bağımsız gruplar t testi analiz sonuçları	76

Tablo 4.9.	Sosyal Bilgiler Dersi tutum ölçeğinin tutum-ön ve tutum-son testi verilerine ait ÖMÖ yönteminin cinsiyet açısından etkililiğine ilişkin bağımsız gruplar t testi analiz sonuçları.....	77
Tablo 4.10.	Sosyal Bilgiler dersi tutum ölçeğinin son test verilerine ait tanımlayıcı istatistik sonuçları.....	77
Tablo 4.11.	Sosyal Bilgiler dersi tutum ölçeğinin son test verilerine ait ANCOVA analiz sonuçları.....	78
Tablo 4.12.	Kalıcılık testi verilerine ait Bağımsız gruplar t testi analiz sonuçları	78
Tablo 4.13.	Derste internet kullanımının Olumlu ve Olumsuz Yönlerine İlişkin Öğrenci Durumları.....	80
Tablo 4.14.	Derste internet kullanımının Olumlu ve Olumsuz Yönlerine İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	80
Tablo 4.15.	Derste internet kullanımının öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarında değişiklik yapma Durumları.....	86
Tablo 4.16.	Derste internet kullanımının Öğrencilerin Derse Yönelik Tutumlarında Yaptığı Değişiklik İle İlgili Görüşleri.....	87
Tablo 4.17.	Derste internet kullanımının Uygulama Sürecinde İnternet Portallarının Hangisinin Daha Etkili Olduğu İle İlgili Öğrenci Görüşleri.....	90
Tablo 4.18.	İnternet Destekli Eğitimin Uygulama Sürecine Arkadaşlarının Aktif Katılımı İle İlgili Öğrenci Durumları.....	93
Tablo 4.19.	Derste internet kullanımının Uygulama Sürecinde Arkadaşlarının Aktif Katılımı İle İlgili Öğrenci Görüşleri.....	94
Tablo 4.20.	Derste internet kullanımının Konular Üzerinde Kalıcılık Sağlaması İle İlgili Öğrenci Görüşleri.....	98
Tablo 4.21.	Derste internet kullanımının Öğretmen-Öğrenci İlişkisine Etkisi İle İlgili Öğrenci Durumları.....	101

Tablo 4.22.	Derste internet kullanımının Öğretmen-Öğrenci İlişkisine Etkisi İle İlgili Öğrenci Görüşleri.....	101
Tablo 4.23.	Derste internet kullanımının Sosyal Bilgiler Dersi Dışında Hangi Dersler İçin Uygulanabileceği İle İlgili Öğrenci Görüşleri.....	105
Tablo 4.24.	Derslerinde İnternette Nasıl Faydalandıkları İle İlgili Öğretmen Görüşleri.....	108
Tablo 4.25.	Sosyal Bilgiler Dersi İçin Öğrencilerine Tavsiye Ettikleri Siteler İle İlgili Öğretmen Görüşleri.....	110
Tablo 4.26.	İnternet kullanımının Sosyal Bilgiler Dersine Fayda Sağlaması İle İlgili Öğretmen Görüşleri.....	113
Tablo 4.27.	Öğretmenlerin Derse Yönelik Olarak Öğrencilerini İnternet Kullanımı Hakkında Bilgilendirmeleri İle İlgili Görüşleri.....	116

KISALTMALAR LİSTESİ

NCSS	:	National Council for the Social Studies
TCP/IP	:	Transmission Control Protocol/ Internet Protokol
ARPA	:	The Advanced Research Projects Agency
ARPANET	:	Advanced Research Projects Agency Network
DARPA	:	Defense Advanced Research Projects Agency
NSF	:	National Science Foundation
WAP	:	Wireless Application Protocol
HTTP	:	Hypertext Transfer Protocol
BTK	:	Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna
ISTE	:	International Society for Technology in Education
SPSS	:	Statistic Program for Social Sciences
f	:	Frekans
Ss	:	Standart Sapma
p	:	Farkın Anlamlılık Düzeyi
t	:	t Testi Değerini
n	:	Birey Sayısı
$\bar{X}$	:	Aritmetik Ortalama
F	:	Varyans Değeri
ÖMÖ	:	Öğrenci Merkezli Öğretim
SBDTÖ	:	Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği
ABT	:	Akademik Başarı Testi

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Birey, dünyaya birden fazla yeteneğe sahip olarak gelmektedir. Fakat doğuştan getirdiği yetenekleri onun tüm gereksinimlerini karşılamaya yeterli değildir. Bu nedenle, yaşamlarının daha nitelikli hale gelmesi, ihtiyaçların karşılanması ve yeteneklerin geliştirilebilmesi için bireyler, hayatları boyunca süren bir yetiştirme ve yetiştirilme sürecine girmektedir. Bu yetiştirme ve yetiştirilme sürecinin tamamını kapsayan kavram ise eğitimidir. İlkel toplumlarda toplumu oluşturan bireylerin yaşamlarını sürdürebilmeleri için gerekli bilgi birikimi sınırlıdır. Bu bilgi birikimini de anne-babadan ya da yetiştirilmiş nesilden öğrendikleri bilinmektedir. Tarım toplumunda ise ilkel toplumların aksine bilgi birikimi ve bireysel ihtiyaçların arttığı görülmektedir. Sanayi toplumu ve sonrasındaki bilgi toplumuna geçildiğinde de hem bilgi birikiminin arttığı hem de bilginin çeşitlendiği sonucuna ulaşılmaktadır. Ayrıca bu dönemde meslekte uzmanlaşmanın önem kazandığı görülmektedir. Meslekte uzmanlaşma ile birlikte mesleklere ilişkin bilim dallarının da ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan bilim dalları, bireylere verilecek eğitim hizmetinin kapsamını genişletmiştir (Topal, 2016). Bireylere verilecek eğitim kavramı, yaşam boyunca meydana gelen bilgi, düşünce ve tecrübelerin bireylere aktarılması sürecini kapsayan geniş bir kavramdır.

Geçmişten günümüze eğitim kavramı ile ilgili birçok tanım yapılmıştır. Genel anlamıyla eğitim kavramı, bireyin tutum ve davranışlarında meydana getirdiği değişiktir. Eğitimin tanımı konusundaki görüş ayrılıkları devam etmiştir. Çünkü sanayileşmenin ilk yıllarındaki ihtiyaçlara ve değerlere göre oluşmuş kavramlar, bilgi çağına geçişte önemli değişikliklere uğramıştır (Ergün, Ergezer, Çevik ve Özdaş, 1999).

Bilgi çağına geçişle birlikte, gelişen toplumun ihtiyaçları ve hizmet alanları da değişmiş ve verilen hizmetin profesyonel kişiler tarafından gerçekleştirilmesini zorunlu hale getirmiştir. Böylece gelişmiş toplumların sosyal yaşamlarını sürdürebilmeleri için eğitim ve öğretim işini bilimsel olarak yapan öğretmenler ve okullar yaşamımıza girmiştir (Topal, 2016). Çünkü insan, hem bireysel hem de sosyal yönü olan bir varlıktır. Birey olabilmesi için öncelikle kendini tanıması, ihtiyaçlarını karşılaması ve

yaşamını devam ettirmesi gerekmektedir. Tüm bu özellikleri yapabilmesi ise öğrenme yoluyla gerçekleşmektedir. İnsan, sosyal yönünün olması nedeniyle de yaşadığı toplumun kurallarına uyum sağlaması gerekmektedir. Uyum sağlaması ise bazen düzenli bir şekilde, bazen de herhangi bir plan ve program dâhilinde olmadan meydana gelen eğitim yoluyla gerçekleşmektedir. İnsan, eğitim hayatı boyunca kimi zaman başkalarının yönlendirmesiyle, kimi zaman deneme yanılma yoluyla ve kimi zaman ise yaşantısından edindiği tecrübelerle öğrenmektedir. Ancak okulda geçen öğrenmeler, eğitimin planlı ve programlı olarak uygulanmasıyla meydana gelmektedir (Metin ve Özcan, 2015). Okulda verilen eğitim sürecinde ilköğretim, içerdiği gelişimsel dönemden dolayı önemlidir. Çünkü birey bu dönemde, sosyal yaşam içerisinde birçok bilgi, beceri ve tutum edinmektedir. Bu doğrultuda bireyleri sosyal yaşama hazırlayan derslerden birisi de Sosyal Bilgilerdir.

Bireyleri hayata hazırlamak üzere okul programlarında yer alan Sosyal Bilgiler, geçmişin ve günümüzün yaşamına ilişkin farklı boyutları içeren çok yönlü bir yapıya sahiptir. Sosyal Bilgiler, Sosyal bilimlerde ortaya çıkan bulguları ilk ve orta dereceli okul çocuklarının ihtiyaçları doğrultusunda ve anlamalarına uygun bir içerikle yansıtılmasını amaçlayan bir derstir. Sosyal Bilgiler, kültürel ve sosyal değer aktarımı ve toplumsallaşma açısından elverişli bir alan olarak görülmektedir. Bu nedenle eğitim sistemi içerisinde önemli bir role sahiptir (Aslan, 2016). Sosyal Bilgiler hem geniş bir kapsama sahip olması hem de bireyleri yaşama hazırlaması nedeniyle birden fazla amacı bünyesinde barındırmaktadır.

Sosyal bilgilerin bir diğer amacı bilgi ve teknolojideki değişimlerle ilgilidir. Teknolojideki değişimlerden dolayı toplumun ihtiyaçları da düşünülmüştür. Ancak sadece günümüzün ihtiyaçları değil öğrencilerin sonraki yaşamlarını devam ettirecekleri dönemlerdeki ihtiyaçları da dikkate alınmak istenmiştir. Bilgide ve teknolojide meydana gelen hızlı gelişmeler toplumsal ve kültürel değişimi bölgesel olmaktan çıkarıp küresel bir boyuta çıkarmıştır. Değişim ve dönüşüm çağındaki bu hızlı ilerleme gösteriyor ki büyük olasılıkla teknoloji artan bir hızla gelişmeye devam edecektir. Öğrencileri teknolojisi hızla büyüyen bir dünyaya hazırlamak Sosyal Bilgiler dersinin temel amaçlarından biridir. Bilgi ve teknolojide meydana gelen gelişmeler, eğitime bakış açısında ve uygulamalarında da değişimlerin olmasını zorunlu kılmaktadır. Günümüzde eğitimin verildiği kurumlarda yazılı materyallerin yanı sıra istenildiği zamanda ve formatta

bulabilecekleri öğretim materyalleri kullanılmaya başlanmıştır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2015, 1).

Sosyal Bilgiler dersinin dokuz öğrenme alanından biri olan “Bilim, Teknoloji ve Toplum”, yukarıdaki amaçları gerçekleştirmek için oluşturulmuştur. Bu öğrenme alanında altıncı ve yedinci sınıf öğrencileri, 21. yüzyılda bilim ve teknolojiye meydana gelen bazı gelişmelerden hareket ederek, gelecekteki hayatlarında ortaya çıkabilecek yeni konular hakkında fikir yürütebilmektedir. Bu öğrenciler telif hakları ve patentin bilimsel gelişmelerdeki etkisini tartışarak bilimsel çalışmaların yasalarla korunduğunu fark edebilmektedir. Aynı zamanda Tarih öncesi dönemlerde ilk insanların basit aletleri yapmasıyla başlayan süreçten günümüze kadar uygarlıkların bilim ve teknolojiye katkılarına örnekler verebilmektedir. Böylece bilimin oluşum sürecini günümüze kadar özetleyerek yaratıcı, eleştirel ve bilimsel düşünce ile bilim ve teknolojiye gelişmeler arasındaki paralelliği fark etmeleri sağlanabilmektedir (MEB, 2005). Öğrencilerin bilim ve teknolojiye bu gelişmeleri fark etmeleri beraberinde günlük yaşamlarında da kullanmalarına imkân verebilmektedir.

Teknolojinin günlük yaşamda kullanımının hızla yaygınlaşmasıyla birlikte, bilgisayar ve internet yaşamımızın bir parçası haline gelmiş ve çok erken yaşlarda insanlar tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Yaşamımızın bir parçası haline gelen internet, çocuklara yepyeni bir dünyanın kapısını açarak, çocuklara ve ailelere yeni olanaklar sunmaktadır. İnternetin etkili kullanımı ile çocuklar, zaman ve mekân sınırı olmaksızın istediği her anda bilgiye ulaşabilmekte, kendi yaptıklarını da dünyaya ulaştırabilmektedir (Orhan ve Akkoyunlu, 2004). Bu sayede, küçük yaşlarda bu dijital kültürün etkisinde kalan bireyler, dijital araçları günlük yaşamlarında kullanmada, daha önceki kuşaklara kıyasla gittikçe daha fazla beceri kazanmaktadır. Çağımızın dinamik yapısına ayak uydurabilmek için, bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanılması, bu teknolojilerin günlük yaşamımızın ve eğitim anlayışımızın bir parçası haline getirilmesi gerekmektedir. Bu durumda da öğretmenlere önemli görevler düşmektedir (ISTE, 2008).

Teknolojiyle birlikte eğitim sisteminin değişmesi, öğretmenlerin görevlerinde de değişikliğe sebep olmuş ve öğretmenlerden beklentileri arttırmıştır. Eğitimin ilk yıllarından bu yana öğretmen için tanımlanan temel görev, hep öğretmek olmuştur. Bu

yüzden de öğrenme süreci hep öğretmen merkezli yapılmaya çalışılmıştır. Bunun bir sonucu olarak da öğretmen bilgiyi aktaran, öğrenci ise bilgiyi alan pozisyonunda, öğretmen hep aktif, öğrenci ise çoğu zaman pasif olmuştur. Ancak teknoloji ile paralel gelişen yeni eğitim yaklaşımları, öğrenciyi bilgiyi yapılandırmada birincil duruma getirmiştir. Böylece öğretmen merkezli eğitim yerini öğrenci merkezli eğitime bırakmıştır. Teknolojinin neden olduğu bu değişimler eğitimin temel bileşenleri olan öğrenci, öğretmen, bilgi, yöntem, amaç, misyon gibi unsurların rollerinde veya içeriklerinde sürekli bir güncelleme yapma zorunluluğu da getirmiştir (Korkmaz, 2013).

Eğitim sisteminin öğretmenden beklentileri, sadece teknoloji kullanımını öğretmeyi değil, onları aynı zamanda öğretim ve yönetsel etkinliklerinde kullanmayı da kapsamıştır. Kendilerini ve yetiştirecekleri bireyleri bilgi toplumuna hazırlayacak olan öğretmenlerin, bilgi toplumunun teknoloji destekli okul kültürünü de benimsemeleri ve uygulamaya geçirmeleri gerektiği ortaya çıkmıştır (Akpınar, 2005).

Öğretmen, eğitim alanında gelişim ve değişimin gerçekleşmesini sağlayacak en önemli faktörlerden birisidir. Öğretmenlerin eğitim verilen bir kurumda değişim yapabilmesi için önce kendilerinin değişimi kabul etmeleri gerekmektedir. Aynı zamanda eğitim teknolojisi alanında meydana gelen değişimlerden de haberdar olmaları gerekmektedir (Oral, 2004). Öğretmenlerin özellikle teknolojik bir ürün olan interneti, eğitim-öğretim amaçlı olarak kullanmaları eğitim süreci açısından son derece önemlidir. Öğretmenlerin, kendilerini internetin eğitsel kullanımında yetkin olarak algılamaları, bu teknolojinin eğitim-öğretim amaçlı yaygın kullanımı açısından önem taşımaktadır (Eroğlu, Ünlü, Eroğlu ve Yılmaz, 2011). Böylece öğretmenler, internet ile eğitimi birleştirerek derslerini internet destekli eğitime dönüştürebilmektedir. Ayrıca öğrenme ortamını çeşitlendirerek de öğrencilerin duyuşsal alanlarının değişmesine ve gelişmesine katkı sağlayabilmektedir.

Öğrenme ortamında internet kullanımı, bir dersin öğrencilerinin web araçlarını kullanmasını ve ders içeriklerinin bir kısmının web üzerinden çalışılmasını sağlamaktadır. Ayrıca, bir dersin öğrenilmesinde sınıfın hem okulda hem de web üzerinde buluşmasına neden olmaktadır. Ek olarak, internet olanakları bir derse ilişkin ders notlarını ve içerik çalışmalarını öğrenciye sunmaktadır. Öğretmen-öğrenci iletişim bilgilerini, ödevlerini, sınav tarihleri gibi bilgilerin öğrenciyle paylaşılması gibi farklı

şekillerde de kullanılmaktadır (Akpınar, 2005). İnternetin öğrenme ortamında kullanılmasın da öğretmenlerin yanı sıra okulların internet donanımına sahip olmasının da rolü büyüktür. Çünkü gerek öğretmen gerekse de öğrenci açısından derste birden fazla materyalden yararlanmak için, sınıflarda internet alt yapısının olması gerekmektedir. Böylece, her öğrencinin farklı öğrenme özelliğinden dolayı yüzde yüz bir başarı beklenmese de öğrencilerin bireysel farklılıklarına bir yönüyle de olsa hitap edeceğinden, öğrenme ortamında internet kullanımının Sosyal Bilgiler dersi için uygun olacağı düşünülebilir.

Eğitim sürecinin hemen hemen tüm aşamalarında ve tüm branşlarında öğretmenlerin, interneti eğitsel amaçlı kullanmaları önemli bir durum haline gelmiştir. Bu branşlardan birisi olan Sosyal Bilgiler derslerinde de öğretmenlerin öğretim programının hedeflerine ulaşabilmesi, öğrencilerin derste internetten yararlanabilmesi ve derste öğrencilerin internet kullanımına imkân verilmesi, öğretim sürecini zenginleştirmesi ve çeşitlendirmesi açısından, internetin eğitsel amaçlı kullanımı faydalı olabilir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Sosyal Bilgiler öğretiminde internet kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına, derse yönelik tutumlarına ve bilgilerin kalıcılığına etkilerini tespit etmektir. Ayrıca internet kullanılarak öğrenim gören deney grubu öğrencilerinin öğrenme sürecine yönelik görüşlerini belirlemektir. Söz konusu bu çalışma 7. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabında yer alan “Zaman İçinde Bilim” adlı ünite üzerinde gerçekleştirilmiştir.

1.2. Araştırmanın Önemi

Toplumsal kurum ve ilişkilerin geliştiği günümüz toplumlarında çocuğun insan ilişkilerini, insanların birbirinden farklı olduğunu, toplumdaki formal ve informal gruplar ile bu grupların işlevlerini, aile ile başlayan hükümet ve devlet gibi geniş örgütlere kadar uzanan toplumsal kurumları öğrenmesi gerekmektedir. Bu nedenle çocuğun toplumsallaşması işlevini günümüzde eğitim kurumları üstlenmiştir. Eğitim kurumlarının temel işlevi 21. yüzyıl dünyasında etkin ve etkili vatandaş olabilmek için gerekli olan bilgi, beceri ve değerleri öğrenciye kazandırmaktır. Bu bilgi, beceri ve

değerlerin önemli bir bölümü ilköğretim kurumlarında özellikle Sosyal Bilgiler derslerinde kazandırılmaktadır (Kılıçoğlu, 2009).

Sosyal Bilgiler dersi, öğrencilerin güncel olan sosyal problemlerle yüz yüze geldiği ve problemleri incelediği ders konumundadır. Sözel bir ders olması itibari ile düşünme becerilerinin ön plana çıktığı bir alandır. Bir ders olarak Sosyal Bilgiler yaş itibariyle 9-13 yaş grubu çocuklara hitap etmektedir. Bu yaş grubundaki çocukların gelişim dönemleri, somut işlemlerden soyut işlemlere geçiş dönemidir. Bu dönem, çocukların bireysel milli ve evrensel konulara olan tutumlarının geliştiği en hassas döneme denk gelmektedir. Özellikle çocukların bu yaşlarda edindikleri kazanımları, beceri ve değerleri ileriki yaşlarda değiştirmek zordur (Akdağ, 2009). Sosyal Bilgiler dersini alan öğrencilerin bulundukları yaş itibariyle hassas bir dönemde oldukları görülmektedir. Öğrencilerin bireysel farklılıkları göz önünde bulundurularak eğitim verilmesi Sosyal Bilgiler dersi için de önemlidir. Çünkü eğitim, bireyin gelişimine uygun olarak yapıldığı oranda değer kazanmaktadır.

Bu çalışma, nicel ve nitel bulgular doğrultusunda Sosyal Bilgiler dersinde internet kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına, derse yönelik tutumlarına ve bilgilerin kalıcılığına etkisini göstermesi açısından önemlidir. Ayrıca her öğrencinin iyi bir eğitime kavuşması, daha kaliteli eğitim içeriklerine ulaşması ve eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması için tasarlanmış olan Fatih Projesini desteklemesi açısından da önemlidir. Bu araştırmanın benzer konuda yapılacak yeni araştırmalara ışık tutacağı ve kaynaklık edeceği düşünülmektedir.

Yapılan çalışma, öğrenme ortamında internet kullanımının sınırlı olduğu bir okulda yapılmıştır. Bu nedenle öğrencilerin internet destekli öğrenme ortamı hakkında fikir sahibi olmamaları çalışma açısından dikkate değerdir. Çünkü bu tür çalışmaların, derslerde internetin sıklıkla kullanıldığı okullar yerine, daha sınırlı kullanıldığı okullarda tercih edilmesi çalışmanın sonucunu olumlu yönde desteklemesi açısından önemlidir. Bu sayede öğrencilerin öğrenmelerinde gerçek bir değişiklik olup olmadığı anlaşılabilir.

Bu çalışmada elde edilecek bulguların ortaokulda verilen eğitime katkı sağlayacağı umulmaktadır. Bu nedenle Sosyal Bilgiler dersinde internet destekli eğitimin öneminin vurgulanması ve öğrencilere sağlayacağı katkısı açısından değerlidir.

1.3. Araştırmanın Problemi

Bu çalışmada Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde internet kullanımının, öğrencilerin akademik başarılarına, derse yönelik tutumlarına ve bilgilerinin kalıcılığı üzerine etkileri var mıdır? sorusu araştırmanın problem cümlesini oluşturmaktadır.

Alt Problemler

Araştırmanın problem cümlesine bağlı olarak cevap aranan alt problemler ise şöyledir:

1. Deney ve Kontrol grubu “**Akademik Başarı Testi**” öntest ve sontest puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
2. Deney ve kontrol grubu “**Akademik Başarı Testi**” cinsiyet açısından öntest puanları ve sontest puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
3. Deney ve kontrol grubu arasında “**Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği**” öntest ve sontest puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
4. Deney ve kontrol grubu arasında “**Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği**” cinsiyet açısından öntest ve sontest puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
5. Deney ve kontrol grubu arasında “Akademik Başarı Testi” sontest ve “**Kalıcılık Testi**” puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
6. Öğrencilerin ve öğretmenlerin Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde internet kullanımı hakkındaki görüş ve düşünceleri nelerdir?

1.4. Araştırmanın Varsayımları

1. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin hazır bulunuşluk düzeyleri eşittir.
2. Uygulama sırasında öğrenciler ölçeklere içtenlikle ve doğru yanıt vermişlerdir.
3. Ölçme araçlarının geçerliliği hususunda uzman görüşleri yeterlidir.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma, ortaokul 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Zaman İçinde Bilim” ünitesinin içerdiği kazanımlar ile sınırlıdır.
2. Araştırma, 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Erzurum ili, Yakutiye, Palandöken ve Aziziye merkez ilçelerindeki toplam 47 yedinci sınıf öğrencisi, 24 Sosyal Bilgiler öğretmeni ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Sosyal Bilgiler: ilkokul ve ortaokullarda iyi ve sorumlu vatandaş yetiştirmek amacıyla, sosyal bilimler disiplinlerinden seçilmiş bilgilere dayalı olarak öğrencilere toplumsal yaşamla ilgili temel bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırıldığı bir çalışma alanı (Bilgili, 2013).

İnternet: . İnternet birçok bilgisayar sistemini TCP/IP (Transmission Control Protokol/ İnternet Protokol) ile birbirine bağlayan dünya çapında yaygın olan ve sürekli büyüyen bir iletişim ağıdır (Uşun, 2006, 195).

Okul: Toplumdaki bireylerin eğitilmesi işlevini üstlenen kurumların ortak adıdır (Erden, 2009, 21).

Öğretmen: Formal eğitim veren kurumlarda öğretimi sağlayan kişidir. (Erden, 2009, 23)

Öğrenci: Eğitim ihtiyacı olan ve bu ihtiyacını karşılamak üzere okula devam eden bireydir (Erden, 2004, 54).

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Sosyal Bilgiler ve Tarihsel Gelişimi

Sosyal Bilgiler hakkında farklı tanımlar yapılmaktadır. Bunlar;

“Sosyal Bilgiler, bireyin toplumsal var oluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fizikî çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir.” (MEB, 2005).

Sosyal Bilgiler, yurttaşla dair yetkinliği geliştirmek için sosyal bilimler ve beşeri bilimlerin çalışmalarını birleştirir. Okul programı kapsamında Sosyal Bilgiler, beşeri, matematik ve doğal bilimlerden uygun içeriğin yanı sıra antropoloji, arkeoloji, ekonomi, coğrafya, tarih, hukuk, felsefe, siyaset bilimi, din ve sosyoloji gibi böyle disiplinlerden yararlanarak düzenli, sistematik çalışma sağlar (NCSS, 1992).

2.1.1. Dünyada Sosyal Bilgiler

Sosyal Bilgiler kapsamına giren konular, Eski Yunan ve Roma gibi büyük medeniyetler kuran batı toplumlarında ilkçağlardan itibaren okullarda okutulmuştur. Herodotes, Thukydides, Aristo, Eflatun aynı zamanda birer öğretmen olarak öğrencilerine dersler vermişlerdir. Köklü bir medeniyet olan Çin’de Sima Qian tarafından tarih dersleri okutulmuştur. Selçuklu Nizamiye Medreselerinde, Türk- İslam devletleri ve Osmanlı Medreselerinde Sosyal Bilgiler konularına yer verilmiştir (Bilgili, 2013).

“Antik Yunan’a kadar inen okul geçmişlerine rağmen, Sosyal Bilgilerin kapsadığı alana giren derslerin yaygın bir şekilde okul programlarına girişi, büyük ölçüde 19. yüzyılda Batı Avrupa ve Kuzey Amerika ülkelerinde

gerçekleşmiştir. Osmanlı Türkiye'si de kısa süre sonra bu gelişmeleri eğitim-öğretim programına yansıtmıştır. Dersler 20. yüzyıla kadar bütün ülkelerde tarih ve coğrafya gibi adlarla tek disiplinli program anlayışına göre yapılandırılmıştır” (Öztürk, 2006, 43).

Sosyal Bilgiler eğitimi, ABD’de 20. Yüzyılın ilk dönemlerinde sosyal, kültürel ve ekonomik alanlarda meydana gelen sorunlara çözüm arama kaygısından doğmuştur. Amerika kıtasına dünyanın çeşitli yerlerinden yapılan yoğun göçler, mozaik bir toplum ve çok-kültürlülüğe sebep olmuştur. Bununla beraber sanayi inkılâbı sosyal, ekonomik ve kültürel açıdan sorunlar çıkarmıştır. 19. yüzyıl Amerikan toplum liderleri kültürleri homojenleştirmek, bir arada yaşama bilinci geliştirmek, ortak karar alma mekanizmalarını işletmek için eğitimi araç olarak görmüşlerdir. Böylece 1892’de Ulusal Eğitim Konseyi toplanmıştır. Bu konsey, Anglo-sakson kültür temelli milli toplum anlayışını oluşturmak üzere bir Sosyal Bilgiler dersi programı hazırlamıştır. Bu program içeriği tarih, coğrafya ve Amerikan toprağında vatandaşlık bilinci geliştirecek şekilde oluşturulmuştur (Bilgili, 2013).

Toplumsal alanda yaşanan gelişmelere paralel olarak, Sosyal Bilgilerin içeriğinde de farklılaşma olmuştur. ABD’de 1916 yılında toplanan bir komisyon tarafından ilk defa “Sosyal Bilgiler” adı kullanılmıştır. Sosyal Bilgilerin ilk programı tarih, coğrafya ve vatandaşlık konularının ağırlıkta olduğu bir programdı. 1916’da ABD’de yayınladıkları bu raporda (U.S. Bureau of education, 1916; Aktaran: Kan, 2010), Sosyal Bilgiler kapsamında konu alanı olarak kurumlar, insan toplumunun gelişimi ve sosyal grupların bir üyesi olarak insan üzerinde durulmuştu. 1916 raporu önemli bir rapordu. Geçmişe yönelik tek dönüm noktası olmuştur. Bu zamanda birçoğu arasında tek rapordu. Belki bir şekilde sessiz tepkide bu raporun The History Teachers Magazine’de yayınlanmasından 3 ay sonra ABD’nin çıkmış olan tartışmaları gölgede bırakan Birinci Dünya Savaşına girdiğinden dolayıydı (Hertzberg, 1981).

Sosyal Bilgiler, 1900’lerin başından demokrasinin yükümlülüğü ve anlamı hakkında yeni göçmenleri eğitmek için bir araç olarak kullanıldı. 1930’un ilerici eğitim çağında Sosyal Bilgiler, sosyal kalkınmada toplumun çabalarını kolaylaştırmaya yardım etti. Sosyal Bilgilerin 1960’larda ki sorumluluğu toplu hareket, sosyal değişim ve sosyal problemler üzerine düşünmektir. 1980’de Sosyal Bilgiler tarih, coğrafya, politika bilimi

ve ekonomi gibi alanlarda disiplinle ilgili becerileri vurgulamaya başladı. Bu dönemin tümünde Sosyal Bilgiler aynı zamanda yardımsever ve yetenekli vatandaşların gelişmelerini vurgularken toplumun özel ihtiyaçlarına cevap verdi (Ross, 2006).

1990'ların ikinci yarısında, ülkede Sosyal Bilgiler öğretiminin yeni Sosyal Bilgiler hareketinin önermelerine yakın bir amaç, içerik ve yöntemle yapılması kararlaştırılmıştır. Bu bağlamda 20. yüzyıla girerken ABD de Sosyal Bilgiler programının, sosyal yapılandırmacılık kuramına bağlı, disiplinler arası bütünleşmiş, tematik bir karakter taşıdığı, problem çözme yöntemi ve işbirlikçi öğrenmeyi öngördüğü gözlenmiştir (Barth, 1991). Sosyal Bilgiler 20. yüzyıl boyunca ABD'nin müttefiki veya kültürel bakımdan etkisi altındaki ülkelerde de benimsenmiştir. Türkiye (Erden, tarihsiz), Japonya, Kore bu ülkeler arasındadır. Buna karşılık İngiltere'nin de içinde bulunduğu pek çok ülkede, Sosyal Bilgiler programının kapsamına giren konular tek disiplinli program anlayışına uygun olarak oluşturulan tarih, coğrafya ve vatandaşlık gibi derslerde işlenmiştir (Clemson, 1994; Welton and Mllan, 1999; Aktaran: Öztürk, 2009)

2.1.2. Türkiye’de Sosyal Bilgiler

Türk maarif tarihine bakıldığında Selçuklu döneminde Nizamiye Medreselerinin kurulmasından itibaren medreselerde tarih dersi (İslam tarihi) okutulduğu görülmektedir. Osmanlı döneminde Fatih (Sahn-ı Semaniye) ve Süleymaniye (Sahn-ı Süleymaniye) medreselerinde de tarih ve coğrafya derslerine yer verilmiştir. Darü't-talim, mektep, muallimhane veya Sıbyan mektebi denilen ilkokul düzeyindeki okulların temel dersi Kur'an okumak olmakla birlikte tarihten de bahsedilmiştir. Tanzimat hareketiyle birlikte 1839'da Sıbyan mektepleri ile askeri okullar arasında eğitim kurumu olarak kurulan rüştiyelerde, tarih ve coğrafyanın birer ders olarak okutulması öngörülmüştür. 1859'da açılan kız rüştiye mektebinde “muhtasar tarih” ve “coğrafya” ders programında yer almıştır. 1845'de açılan İdadiyelerin dersleri arasında “coğrafya” ve “tarih-i umumi” yer almıştır. II. Abdülhamid döneminde de (1876-1909) İptidaiyelerin programına tarih ve coğrafya dersleri konulmuştur. İttihat ve Terakki Fırkası döneminde, 1913'de iptidaiyeler ve rüştiyeler birleştirilerek tarih, coğrafya, medeni bilgiler, ahlâk ve iktisat dersleri okutulmuştur (Bilgili, 2013).

Türkiye’de Cumhuriyet döneminden beri Sosyal Bilgiler dersi tarih, coğrafya ve vatandaşlık bilgisi konuları olarak programda yer almaktadır. Sosyal Bilgiler, isim olarak ise 1968 yılında ilk defa uygulamaya konulmuştur. 1968 yılında Sosyal Bilgilerin ilkokul programı yayınlanmıştır. Ayrıca Sosyal Bilgiler tarih, coğrafya, yurttaşlık konularını da içeren bir ders olarak yürürlüğe girmiştir. Bu program 1968 yılından itibaren bütün ilkokullarda, 1975 yılından itibaren de bütün ortaokullarda okutulmaya başlanmıştır. Ortaokullarda 1985 tarihinde okutulan Sosyal Bilgiler dersi kaldırılmıştır. 1985-1986 öğretim yılından itibaren milli tarih, milli coğrafya ve vatandaşlık bilgileri adı altında üç ayrı derse ayrılmıştır. 1968 yılındaki Sosyal Bilgiler programı tekrar gözden geçirilmiştir. 1990-1991 yıllarında ise yeni bir ilkokul programı yürürlüğe konulmuştur (Kan, 2010).

Mili Eğitim Bakanlığı tarafından 2 Nisan 1998 tarihinde kabul edilen “İlköğretim okulu Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı” Sosyal Bilgiler üzerinde yapılan program çalışmaları sonucu 2004-2005 öğretim yılı sonunda uygulamadan kaldırılmıştır. Bunun yerine 12.07.2004 tarihinde İlköğretim Sosyal Bilgiler (4. ve 5. sınıf) Dersi Öğretim Programı yenilenmiş daha sonra 30.06.2005 tarihinde de İlköğretim Sosyal Bilgiler (6. ve 7. sınıf) Dersi Öğretim Programı yenilenmiş ve uygulamaya konulmuştur. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan program constructivist (yapılandırmacı, oluşturmacı, inşacı) bir yaklaşımı esas almıştır. Constructivist, bilginin doğasına ilişkin felsefî bir bilgi kuramı ve bilginin zihinde yapılandırılmasını esas alır (Akdağ, 2009).

2005 yılı Sosyal Bilgiler programının vizyonu, “21. yüzyılın çağdaş, Atatürk İlkeleri ve İnkılâplarını benimsemiş, Türk tarihini ve kültürünü kavramış, demokratik değerlerle donanmış ve insan haklarına saygılı, yaşadığı çevreye duyarlı, bilgiyi deneyimlerine göre yorumlayıp sosyal ve kültürel bağlam içinde oluşturan, kullanan ve düzenleyen (eleştirel düşünen, yaratıcı, doğru karar veren), sosyal katılım becerileri gelişmiş, sosyal bilimcilerin bilimsel bilgiyi üretirken kullandıkları yöntemleri kazanmış, sosyal yaşamda etkin, üretken, haklarını ve sorumluluklarını bilen, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarını yetiştirmektir.” şeklinde açıklanmıştır (MEB, 2005). Böylece programın vizyonu gösteriyor ki yeni Sosyal Bilgiler programı, öğrencileri daha çağdaş ve haklarını bilen vatandaşlar olarak yetiştirme yoluna gitmiştir. Dünyayı

olduğu gibi kabullenmek yerine sorgulayan, geçmişiyle bugünü arasında bağ kuran bireyler yetiştirmeyi ön plana çıkarmıştır.

2.2. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve Programın Temel Yaklaşımı

National Council For The Social Studies (NCSS) ilk olarak 1994'te standart ulusal öğretim programını yayınladı. O zamandan beri Sosyal Bilgiler oldukça geniş ve başarılı bir şekilde öğretmenler, okullar, devletler, bölgeler ve öğretim programını uyumlu hale getirme ve geliştirmede bir araç olarak diğer uluslar için bir taslak olarak kullanıldı. Ancak bu öğretim programı yayınlandığından beri dünyada ve eğitimde çok şey değişti (NCSS, 1994).

Dünyada meydana gelen toplumsal ve ekonomik değişimler ülkemizi de etkilemiştir. Ülkemizde de meydana gelen değişimleri ailenin yapısında, yaşam biçimlerinde, üretim ve tüketim alanında, bilimsellik anlayışında, toplumsal alanında, bilgi teknolojisinde, iş gücünün niteliğinde, küreselleşme süreçlerinde görmek mümkündür. Tüm bu değişim ve gelişmeleri eğitim sistemimize ve programlarımıza yansıtma gereği duyulmuştur. Bu amaçla Millî Eğitim Bakanlığı'nca ilköğretim programlarının geliştirilmesi sürecinde ele alınan ve 2005-2006 öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlanan programlardan biri de Sosyal Bilgiler programıdır (Gürbüztürk ve Mala, 2008).

2004 yılında uygulanmaya başlanan ilköğretim programı, yeni öğrenme anlayışı merkezinde ders programlarından ölçme ve değerlendirme süreçlerine kadar tüm eğitim basamaklarını düzenlemiştir. Pek çok eğitim-öğretim tanımının anlam, içerik ve uygulamasının yeniden betimlenmesinin yolunu açmıştır (Hersan ve Kabapınar, 2008). Böylece yeni programın, yapılandırmacı anlayış doğrultusunda öğrencilerin farklı zekâ alanlarına hitap ettiği ve öğrencilere bilgiyi kendilerinin yapılandırmasına imkân verdiği görülmüştür.

Sosyal Bilgiler öğretim programı yapılandırmacılık felsefesi bağlamında, öğrencinin merkezde olmasını ve öğretmenin rehber olmasını vurgulamıştır. Aynı zamanda vatandaşlık bilgisi aktarımını ve öğrencilerin derslerde araştırarak, sorgulayarak, problem çözerek öğrenmeleri gerekliliğini ön plana çıkarmıştır.

Öğrenci merkezli yaklaşımı ile Sosyal Bilgiler öğretim programı çağın gereklerine uyum sağlayabilen, aldığı eğitimi yaşama dönük olarak kullanabilen bireyler

yetiştirmeyi amaçlamıştır. Yapılandırmacı yaklaşımın öğrencilerden beklediği sadece dinleyerek anlamaya çalışan ğrenci yerine, derse aktif olarak katılan, soru soran, bazı konuları kendine özgü tekniklerle araştıran, bulduklarını sistemli hale getirip düzenleyen, karşılaştırmalar yapan, gözleyen, düşünüp sonuç çıkaran ğrenci profilidir. Yapılandırmacı yaklaşım derse aktif olarak katılan ğrenci istemektedir (Tarman, 2010; 2011; Tarman ve Acun, 2010; Tarman ve Baytak, 2011; Aktaran: Tarman, Ergr ve Eryıldız, 2012).

Sosyal Bilgiler ğretim programı davranışçı yaklaşımlardan öte yapılandırmacı yaklaşımla etkinlik merkezli, bilgi ve beceriyi dengeleyen, öğrencinin kendi yaşantılarını dikkate alarak çevresiyle etkileşime olanak sağlayan yeni bir anlayış yaşama geçirilmeye çalışılmaktadır.

Bu anlayış doğrultusunda Sosyal Bilgiler programı; (MEB, 2005)

1. Birey olarak her öğrencinin kendine özgü olduğunu kabul etmektedir
2. Öğrencilerin sonraki yaşantılarına ışık tutarak, bireylerden beklenen niteliklerin geliştirilmesine duyarlılık göstermektedir.
3. Öğrenmenin gerçekleşmesini ön planda tutmaktadır. Bu sebeple bilgi, kavram, değer ve becerilerin gelişmesini sağlamaktadır.
4. Öğrencileri düşünmeye, soru sormaya ve görüş alışverişi yapmaya özendirmektedir.
5. Öğrencilerin fiziksel ve duygusal açıdan daha sağlıklı ve mutlu bireyler olarak yetişmesini amaçlamaktadır.
6. Millî kimliği merkeze alarak, evrensel değerlerin benimsenmesine önem vermektedir.
7. Öğrencilerin kendi gelenek ve görenekleri çerçevesinde ruhsal, ahlk, sosyal ve kültürel yönlerden gelişmelerini hedeflemektedir.
8. Öğrencilerin haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren bireyler olarak yetişmesini önemsemektedir.
9. Toplumsal sorunlara karşı öğrencilerin duyarlı olmasını sağlamaktadır.
10. Öğrencilerin ğrenme sürecinde tecrübelerini kullanmasına ve içinde bulundukları ortamla etkileşim kurmasına olanak sağlamaktadır.

11. Her öğrenciye ulaşabilmek için öğrenme-öğretme yöntem ve tekniklerindeki çeşitliliği dikkate almaktadır.
12. Periyodik olarak, öğrenci çalışma dosyalarına bakılarak öğrenme ve öğretme süreçlerinin akışı içerisinde değerlendirmeye olanak sağlamaktadır.

2.3. Sosyal Bilgiler Programının Temel Öğeleri

Sosyal Bilgiler programını oluşturan temel öğeler kavramlar, değerler, beceriler ve genel amaçlardır. Kavram, olgulardan yola çıkarak geliştirilen bir zihinsel yapıdır. Bu çerçevede kavram “nesnelerin, insanların, duyguların ya da fikirlerin ortak özelliklerini tanımlayan ve dil ile ifade edilen bir yapı” olarak tanımlanabilir. Kavramlar insan düşüncesinin temel taşlarıdır. Sosyal Bilgiler öğretiminde kavramların öğretilmesini öğretimin odak noktası olarak belirlemenin birçok faydası vardır. Öğrencilerin akademik başarıları üzerinde olumlu etki sağlar. Öğrenme ve hatırlamayı basitleştirir. İletişimi kolaylaştırır. Gerçek ve yanlış algılamayı ayırt etmeye yardımcı olur. Problem çözme ve akıl yürütme becerisini geliştirir (Doğanay, 2003).

“Değer, bir sosyal grup ya da toplumun kendi varlık, birlik, işleyiş ve devamını sağlamak ve sürdürmek için üyelerin çoğunluğu tarafından doğru ve gerekli oldukları kabul edilen ortak düşünce, amaç, temel ahlaki ilke ya da inançlardır. Değerler toplum ya da bireyler tarafından benimsenen birleştirici özelliğe sahiptir” (Bilgili, 2013, 33).

Beceri, bilgi gerektiren ve performans içeren bir kavramdır. Öğrenciler bilgiyi olguları ve ilkeleri ezberlemede kullanmak yerine, eleştirel düşünme ve problem çözmede kullanmalıdır. Beceri, öğrencilerde öğrenme devam ederken kazanılması, geliştirilmesi ve hayata aktarılması amaçlanan yeteneklerdir. Bilgi ve becerinin birleşmesi ise yeteneği meydana getirmektedir. (MEB, 2008).

Beceriye geniş ölçüde analitik araştırmalar için bir odak noktası ve modern global ileri teknoloji çağında siyasi aracılık için temel bir obje olarak bakılmaktadır. Farklı beceri seviyelerinin bireyler, çalışanlar, bölgeler ve tüm ulus ekonomileri için geniş ekonomi etkilere sahip olduğu görülmektedir. Fakat beceri kavramının anlamı hakkında sosyal bilimciler arasında görüş birliği yoktur. Ekonomistler, sosyologlar ve psikologlar beceriyi tartıştığı zaman sıklıkla farklı şeyler hakkında konuştukları görülmektedir. Aktardığımız zaman, farklı dillerdeki bilim adamları hala konu üzerinde

bir başkasını kabul etmektedir. Disiplinler ve kültürler arasındaki diyalog ve tartışmaların çözüldüğü nadirdir. Doğal bilimlerdeki yapının aksine, beceri “yetenek”, “ustalık”, “kabiliyet”, “hüner” gibi çok sayıda eş anlamıyla yaygın dildeki bu sosyal bilim kelimelerinden birisidir (Green, 2011).

Sosyal Bilgiler programı, ilköğretim 4-7 sınıf düzeyinde diğer derslerle birlikte ilk 9 beceriyi kazandırmanın yanında kendine özgü 5 beceriyi kazandırmayı da amaçlamaktadır. Bu beceriler; (MEB, 2005)

1. Öğrencilerin eleştirel Düşünmesi
2. Öğrencilerin bir konu üzerinde yaratıcı düşünmesi
3. Öğrencilerin araştırma yapabilmesi
4. Öğrencilerin birbirleriyle ve çevreleriyle İletişim kurması
5. Öğrencilerin ortaya çıkan bir sorun karşısında problemi çözebilmesi
6. Öğrencilerin bir konu üzerine karar Vermesi
7. Öğrencilerin ihtiyaçları olduğunda bilgi Teknolojilerini Kullanması
8. Öğrencilerin girişimcilik ruhuna sahip olması
9. Öğrencilerin Türkçeyi doğru güzel ve etkili Kullanması
10. Öğrencilerin gözlem yeteneğine sahip olması
11. Öğrencilerin mekânı algılama becerisine sahip olması
12. Öğrencilerin zaman ve kronolojiyi algılaması
13. Öğrencilerin değişim ve sürekliliği Algılaması
14. Öğrencilerin Sosyal Katılımı geliştirmesi
15. Öğrencilerin empati kurabilmesi

2.4. İnternet

İnternet sözcüğü “International network” sözcüğünden oluşmuştur. Uluslararası ağ anlamına gelen internet, milyonlarca alt ağdan oluşan ve ağlar içerisinde aktif olarak bulunan insanların tümünü yazılı, görsel ve işitsel olarak bir araya getirip etkileşim halinde bulunmasını sağlayan bir ağ protokolüdür. İnternet birçok bilgisayar sistemini TCP/IP (Transmission Control Protokol/ İnternet Protokol) ile birbirine bağlayan dünya çapında yaygın olan ve sürekli büyüyen bir iletişim ağıdır (Uşun, 2006, 195).

2.4.1. İnternetin Tarihsel Gelişimi

İnternetin tarihi, 1960'ların başında ABD de başladı. Bu, ABD ve Rusya'nın rekabet ettiği dünyanın iki kutuplu olduğu zaman olan Soğuk Savaş dönemi idi. Rusya 1957'de ilk uydusu olan Sputnik'i uzaya fırlattı. Bu Sputnik başarısı Amerika'nın tepkisine neden oldu. ABD Savunma Bakanlığı ARPA'yı (The Advanced Research Projects Agency) kurarak cevap verdi. ARPA'nın misyonu, geleneksel kalkınma yaklaşımlarının çok ötesine giden ve prototip sistemler geliştirerek bu fikirler üzerine hareket eden teknolojik etki sağlamak için yenilikçi araştırma fikri üretmektir (Cohen-Almagor, 2011).

İlk kuşak ağ donanım ve yazılımları 1968 yılında geliştirilmiş, daha sonra ABD hükümeti tarafından 1969 yılında ARPANET (Advanced Research Projects Agency Network) sistemi uygulanmaya başlanmıştır. İnternet konusunda yapılan çalışmalar sonucunda 1971 yılında s-ileti, @ işareti ve ARPANET geliştirilerek bilgisayarlar halkın kullanımına açılmıştır. İnternet uygulamaları 1973 yılında uluslararası yapılmaya başlanmış (İngiltere ve Norveç bağlantılı), aynı yıl içinde ARPA ismi değiştirilerek DARPA (Defense Advanced Research Projects Agency) ismini almıştır. Bu tarihten itibaren bilgisayar ağları konusunda araştırmalar hız kazanmıştır. 1974 yılında ilk ticari telnet uygulaması sivil halkın hizmetine sunulmuştur. TCP (Transmission Control Protokol) faaliyetleri 1978 yılında tamamlanmış ve aynı yıl linkler ortaya çıkarak www 'nün ilk adımları atılmıştır. 1983'te ARPA, ARPANET ve askeri amaçlı kullanılan MILNET olarak iki bölüme ayrılmıştır (İşman, 2011).

1980'lerin başında Amerikan Bilimsel Araştırma Kurumu (National Science Foundation-NSF) ARPANET yapısına uygun olarak üniversiteler arasında yüksek hız kapasitesine sahip bir bağlantı geliştirdi. Böylece evinden bir üniversite ağına bağlanan bir öğrenci ya da öğretim üyesi bu ağ ile bağlantısı olan diğer üniversite ağlarına da bağlanabilme olanağına sahip oldu. Bu bağlantı türü ağ-geçidi bağlantısı olarak bilinen ve dünya çapındaki bilgisayarları TCP/IP protokolüyle birbirine bağlayan ağın oluşmasına temel oluşturdu (Roblyer and Edwards, 2000; Aktaran: Tekinarslan, 2009).

1985'e kadar internet, araştırmacıların ve geliştiricilerin geniş bir zümresini destekleyen bir teknoloji olarak kullanıldı. Ayrıca günlük bilgisayar iletişimi için diğer topluluklar tarafından kullanılmaya başlandı. E-mail, çoğunlukla farklı sistemlerle

birbirinden farklı topluluklar arasında kullanılmaya başlandı. Aynı zamanda internet teknolojisi, deneysel olarak onaylandı ve geniş ölçüde bilgisayar bilim araştırmacıları tarafından kullanıldı (Leiner, Cerf, Clark, Kahn, Kleinrock, Lynch, Postel, Roberts and Wolff, 1997)

ABD halkın kullanımı için 1986 yılında FREENET'i kurmuştur. 1987'lerde internete bağlanan ağ sayısı on binlerdeyken, 1989 yılında ise yüz binlere çıkmıştır. 1991 yılı içinde World Wide Web (www) sistemi kurulmuştur. 1993 yılında çeşitli amaçlar için www kullanılmaya başlanmıştır. 1994 yılında ABD'nin internet omurgası (backbone) kurulmuştur. 1996 yılında uluslararası sergi internet üzerinden gerçekleşmiş, 150 ülkeden 40 milyonu aşkın insan internete bağlanmıştır. 1997 yılında ise web sitesi sayısı bir milyonu aşmış, aynı yılda internet üzerinden müzik yayınları başlamıştır. 1999 yılında WAP (Wireless Application Protocol) teknolojisi geliştirilmiştir. Cep telefonu ile internete girilmeye başlanmıştır. 2000'li yıllarda ise internet hızla gelişmekte programların kalitesi artmakta ve internet yaşamın ayrılmaz bir parçası olmaktadır (İşman, 2011).

İnternet tarihsel olarak taşıdığı yükü her yıl yüzde yüze yakın bir büyüme oranına sahipti. Bu oranda, 1990'nın başlarında çarpıcı bir şekilde devamlılık göstererek büyüyordu. Daha sonra 1995 ve 1996 da aşırı büyüme süreci yaşadı. 1997'de her yıl yaklaşık iki katına çıkarak büyümeye devam etti. 2000'in sonlarına doğru bu oran etrafında büyümeyi sürdürdü. Açıkça internetin verileri 1999'un başından 2001'in başına yaklaşık yüzde üç yüz bir büyüme oranı gösterdi (Coffman ve Odlyzko, 2001).

“Türkiye’de genel amaçlı kullanım sağlayan geniş olan bilgisayar ağları ilk olarak 1980’li yılların ortalarında üniversitelerin önderliğinde “European Academic and Research Network” (EARN)’ün ülkemizdeki uzantısı olarak örgütlenen “Türkiye Üniversiteler ve Araştırma Kurumları Ağı” (TÜVAKA) ile kurulmuş ve geliştirilmiştir. İlk zamanlar yalnızca üniversiteler ve araştırma kurumları tarafından kullanılan bu ağ 1990’lı yılların başlarında yetersiz kalmaya başlamıştır. Bu dönemde Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) ve Türkiye Bilimler ve Teknik Araştırma Kurumu’nun ortak çabaları ile 1991 yılında TR-NET (Türkiye İnternet Proje Grubu) internet konusundaki çalışmaların başlatıcısı olmuştur. TR-

NET, sadece ekonomik hizmetler sunan TÜVAKA'dan farklı olarak tüm sektörlerle internet hizmeti sunan bir kurum olmuştur. TR-NET ile birlikte 12 Nisan 1993 tarihinde internet servisi 64 kbps hızındaki ODTÜ-Washington (NSFNET) kiralık hattı ile ABD üzerinden kullanıma açılmıştır. Türkiye'de internet adreslerinin yönetimi ve eşgüdümü ODTÜ tarafından yapılmaktadır. Yani sonunda "tr" uzantısı bulunan internet adreslerini tescil etme yetkisi sadece ODTÜ'de vardır" (Çağıltay, 1997; Aktaran: Demirel, Seferoğlu ve Yağcı, 2004, 191).

Türk Telekom'un 1995 yılında açtığı ihale ile bir konsorsiyum tarafından oluşturulan TURNET 1996 Ağustos ayında çalışmaya başlamıştır. Bunun yanı sıra 1996 tarihinde TÜBİTAK (Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu) bünyesinde ULAKBİM (Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi) adıyla yeni bir merkez kurulmuştur. ULAKBİM' in temel görevi ise, en yeni teknolojileri kullanarak Türkiye çapında tüm eğitim ve araştırma kuruluşlarını birbirine bağlayacak Ulusal Akademik Ağ (ULAKNET) adıyla hızlı bir iletişim ağı kurmak ve bu ağ aracılığı ile bilgi hizmetleri vermek olarak belirlenmiştir. 1999 yılı içerisinde ülkemizdeki ticari ağ yapısında önemli değişiklikler olmuş ve TURNET' in yerini TTNET (Türk Telekom Net) isimli yeni bir oluşum almıştır. Akademik kuruluşlar ve ilgili birimler ULAKNET omurgası üzerinden, ticari kullanıcılar ise TTNET omurgası üzerinden internet erişimi sağlamaktadır (İçel ve Ünver, 2012).

Günümüzde hemen her kuruluşun bir web sayfası ve irtibat için e-posta adresi vardır. Bankalar, elektronik bankacılık hizmetlerini internete taşımaktadır. Alış-veriş merkezleri internet üzerinden alış-veriş yapma imkânı sunmaktadır. Eğitim kurumları, internet üzerinden eğitim materyali sağlama konusunda çalışmalar yapmaktadır. Aralık 1999'da çıkan yeni bir yönetmenlikle, üniversitelerin uzaktan eğitim kapsamında internet teknolojileri kullanarak ders ve yeni bölümler açmalarının yolu açılmıştır. Gazeteler ve dergiler interneti yeni iletişim ortamı olarak kullanmaktadır. Ayrıca 1998 yılında Ulaştırma Bakanlığı tarafından internet çalışmalarını yönlendirmek için İnternet Üst Kurulu kurulmuştur (Sünbül, 2004).

2.4.2. Eğitimde Kullanılabilecek İnternet Hizmetleri

2.4.2.1. Elektronik Mektup (E-Mail)

İnternetin sunduğu önemli olanaklardan biri, internet aracılığı ile elektronik olarak dünya ile haberleşme olanağıdır. Elektronik mektup bilgisayardan bilgisayara haberleşmenin adıdır. Yazı, resim, ses, video gibi programlar karşılıklı gönderilmektedir (Yiğit, 2009). Aynı zamanda e-mail, bir internet bağlantısına ve bir e-mail hesabına sahip olan dünyanın her yerinde herkese açık bir bilgi edinme yoludur. Dünyanın her yerine mesaj göndermektedir. Ayrıca araç çubuğu kullanılarak yazı tipi, boyutu ve metin durumu değiştirilmektedir (Michaud, 2000).

Bireyler internet ortamında ücretsiz e-mail hizmeti veren çeşitli özel kuruluş sitelerinden de yararlanabilmektedir. Bir e-mail adresi @ (at) işaretinden önce yazılan kullanıcı adı ve sonrası yazılan alan adı olmak üzere iki kısımdan oluşmaktadır. İnternet teknolojisi ve grafik ara birimlerindeki son gelişmeler e-mail uygulamalarını oldukça kolay ve etkili hale getirmiştir. Bireyler yazılı mesaj göndermenin yanı sıra ses, görsel materyal, animasyon gibi çoklu ortam nesneleriyle zenginleştirilmiş mesajları ve dosya eklerini e-mail olarak birbirlerine göndermektedir (Tekinarslan, 2009).

E-mailin en büyük avantajı hızlılığıdır. Dünyanın dört bir yanına, diğer yollarla gönderilen mesaj günler alırken e-mail ile birkaç dakika içinde ulaşmaktadır. Bir diğer avantajı ise kullanıcının e-mail kullanarak veri tabanlarına ve dosya arşivlerine/kütüphanelere ulaşmasıdır. E-mailin telefona da üstünlüğü vardır. Birine bir mesaj yollanmak istendiğinde gönderen kişi mesajı istediği zaman göndermekte ve alıcı da mesajı kendisine uygun olan bir zamanda okumakta ve yanıtlamaktadır (Demirel, Seferoğlu ve Yağcı, 2004).

2.4.2.2. www (World Wide Web)

The World Wide Web (www), hipermetin dokümanlara erişmek için internet temelli bir bilgi sistemi olarak bilinmektedir. Başlangıçta www, araştırmacıların dünyanın en hızlı bilgisayar ağı internet üzerinden işbirliği ile doküman göstermek ve bilgi paylaşmak için bir aracı olarak dizayn edilmiştir (Berners-Lee, Cailliau, Luotonen, Nielsen ve Secret, 1994). Ancak şimdi World Wide Web, internetin en hızlı büyüyen kaynağıdır. Tüm kullanıcı türleri tarafından bilimsel, ticari ve kişisel olmak üzere birçok amaç için kullanılmaktadır. Adı geçen gopher ya da WAIS (Wide Area Information

Servers) gibi diğer internet kaynakları da kullanıcılara internet üzerindeki tüm bilgileri araştırmak ve paylaşmak için izin vermektedir. Ancak bu araçların kullanımı çoğunlukla üniversiteler ve araştırma merkezleri ile sınırlandırılmıştır. Ve bugün onlar tamamen World Wide Web tarafından gölgede bırakılmıştır (Manjon ve Valmayor, 1997).

WWW olarak da adlandırılan World Wide Web, dünya üzerindeki bilgi alış-verişi için geliştirilmiş bir programdır. Bu program, HTTP (Hypertext Transfer Protocol) adı verilen bir protokol kullanmaktadır (Sünbül, 2004). HTTP gerekli, etkili bilgi aktarımı için bir protokoldür. Veri aktarımı düz metin, hipermetin, resim ya da herhangi başka bir şekilde olabilmektedir (Berners-Lee and Diğerleri, 1994).

Web 'deki bilgiler web sayfaları veya web siteleri adı verilen belgeler içinde saklanır. Bir web sitesi, bir kişi veya kuruma ait kendileriyle ilgili bilgi ve belgeleri içeren sayfalar topluluğudur. Her web sitesinin kendine özgü bir adresi vardır. Siteye ulaşmak için bu adreslerden faydalanılmaktadır. Bu sayfalara bakabilmek için “browser” (göz gezdirici) adı verilen programlar kullanılmaktadır. İnternex, Explorer, Netscape, Navigator bu programlara örnektir. Web sayfalarına ulaşım için alan adlandırma sistemi kullanılmaktadır. Günümüzde en çok kullanılan alan adları ise; (Yiğit, 2009).

edu: Eğitim Kurumları

net: Ağ İşletim ve Yönetim Kurumları

com: Ticari Kurumlar

gov: Devlet Kurumları

mil: Askeri Kurumlar

org: Ticari Olmayan, Kar Amacı Olmayan Kuruluşlar

int: Uluslararası Organizasyonlar Kuruluşlar

İnternet dünyası sayesinde bireyler araştırma yapabilmekte ve çeşitli konular hakkında fikir alış verişi yaparak eleştirel düşünebilme becerisini kazanmaktadır. (Halis, 2002). Ayrıca web sayfaları aracılığıyla bireylerin farklı bölgelerdeki insanlarla iletişim kurduğu, aradığı bilgilere kolayca ulaştığı ve ulaştıkları bilgileri yapılandırarak sonuca ulaştıkları görülmektedir. Web sayfalarının sunduğu imkânlardan eğitim-

öğretim sürecinde faydalanabilmek için öğretmenlere önemli görevler düşmektedir (Birişçi ve Metin, 2009).

2.4.2.3. Arama Motorları

İlk arama motoru yaklaşık 1990'da World Wide Web ve http'nin tanıtımından önce bir üniversite öğrencisi olan Alan Emtage tarafından "Archie" adıyla bir program şeklinde kuruldu. Bu program, internet üzerindeki dosyaları bulmayı ve tanımlamayı sağlayan en ilk adımlardan biriydi. Bu, Gopher, Telnet, Veronica ve hatta Jughead tarafından takip edildi (Grehan, 2002).

1993'te Matthew Gray, ilk insan gibi çalışan makine olarak düşünülen World Wide Web Wanderer'i oluşturdu. İlk olarak, web hizmeti sağlamak için kullanıldı. Sonra Wandex olarak adlandırılan web sitelerinin ilk veri tabanını şekillendiren URL'yi (Uniform Resource Locator) elde etmek için kullanıldı. 1993'te Martijn Koster ALIWEB'i (Archie-Like Indexing of the Web) oluşturdu. ALIWEB, dizin oluşturulması onların kendi sayfalarını sunmaları için kullanıcılara izin verdi. Koster'e göre ALIWEB, web için otomatik veri toplama üzerine temellendirilen bir arama motoruydu (Jadhav, Gupta ve Pawar, 2011).

İnternet üzerinde ücretsiz olarak hizmet veren arama motorları arasında Google ve Yahoo en yaygın olarak kullanılan arama motorlarıdır. Arama motorları hangi dilde olursa olsun bütün web sayfalarını ya da sitelerini bulmada kullanılan en pratik araçlardır. Bu nedenle arama motorlarını kullanarak koruma engeli olmayan her dilden internet tabanlı bilgi ve kaynağa ulaşılmaktadır. Arama motorlarının kullanımı oldukça basittir. İnternet ortamındaki ulaşmak istenilen her türlü bilgiye ait anahtar kelimeler ilgili boşluğa yazıldıktan sonra ara butonu kullanılarak taratılmaktadır. Açılan yeni sayfada taratılan anahtar kelimelerin web ortamında bulunup bulunmadığına dair dönüt verilerek bilgilerin bir listesi sunulmaktadır. İstenilen bilgilere ya da onların bulunduğu web sayfalarına listedeki bağlantıları mouse ile tıklayarak ulaşmak mümkündür (Tekinarslan, 2009).

İnternet kaynaklarından herhangi bir konuda arama yaparken, doğru bir yöntem kullanarak yapmak hem araştırmacıya zaman kazandırmakta hem de sağlıklı bilgilere ulaşımı sağlamaktadır. Arama motorlarının nasıl etkili bir şekilde kullanıldığını bilmek, arama yapan kişinin kısa sürede sonuca ulaşmasını sağlamaktadır. Arama konusunda

herhangi bir bilgiye sahip olmadan yapılan aramalarda sonuca ulaşmak zordur. Çünkü milyonlarca sayfa sunulduğundan bireyin doğru olanı seçmesi zorlaşmaktadır. İnternette her geçen gün yeni siteler oluşturulmaktadır. Bu sitelerin bir kısmı belli konularda yoğunlaşmaktadır. Bazı sitelerde ise arama yapan kişinin araştırma konusunun içeriğini geniş tutmaya ve araştırma sonuçlarını sınırlamaya yönelik bir ara yüz sunulmaktadır (Demirel, Seferoğlu ve Yağcı, 2004).

İnternet bilgiyi saklamada da önemli bir yere sahiptir. İnternette nasıl bilgi elde edileceğinin bilinmesi, bilgi dünyasından daha etkili yararlanmaya imkân sağlayacaktır. İnternette bilgiye ulaşmak istendiğinde genellikle kullanılan yol arama motorlarıdır. En popüler arama motorları: (Halis, 2002)

<http://www.altavista.com>

<http://www.excite.com>

<http://www.yahoo.com>

<http://www.infoseek.com>

<http://www.google.com>

<http://www.hotbot.com>

Türkiye'deki arama motorları:

<http://www.arabul.com>

<http://www.netbul.com>

<http://www.nerede.com>

<http://www.superonline.com>

2.4.2.4. Haber Grupları (Newsgroups)

Haber grupları, elektronik posta sisteminde karşılıklı iletişim yapılabilmesi için ayrılan elektronik bir yerdir. Bunun kullanılması için her bireyin bilgisayarı kullanması ve eğitim ortamının yapıldığı kurumların elektronik sisteme bağlı olması gerekmektedir. Eğitim ortamında bulunan grupların bu sistemi ders dışı zamanlarda birbirleri ile karşılıklı haberleşmek, bilgi alış-verişi ve birbirleriyle iletişimde bulunmak amacıyla da kullanmaları mümkündür. Günümüzde bu sistem Amerika, Avrupa ve Japonya gibi ülkelerin eğitim kurumları tarafından kullanılmaktadır (İşman, 2011).

Haber grupları mesaj paylaşma sistemidir. Bu nedenle interneti kullanan kişiler bu ortama sorularını, mesajlarını bırakmakta ve değişik konularda tartışma olanağı bulmaktadır. Bu ortama gönderilen mesajlar haber grupları adı verilen gruplar altında toplanmaktadır. Bu gruplar konularına göre ayrılmıştır. Eğer servisi veren kişi elektronik mektup gönderilmesine izin veriyor ise internete bağlı bütün kullanıcılar

tarafından mesaj gönderilmekte ve gönderilmiş olan mesajlar okunmaktadır. Haber gruplarına bağlanabilmek için bu servisi veren herhangi bir kişinin adresine girilmesi gerekmektedir. Haber grupları ilgi odaklarına göre ayrılmışlardır. Alt alta dizinlerden oluşmaktadırlar. Bu dizinlere hiyerarşi adı verilmektedir (Sünbül, 2004).

Dünya çapında yayılmış bir tartışma ağı olan Usenet, çeşitli konuları kapsayan yaklaşık elli bin haber grubunun bir takımını oluşturmaktadır. Her haber grubu, hiyerarşik bir isime sahiptir. Makaleler ya da mesajlar kullanıcılar tarafından bu haber gruplarına postalanmaktadır. Bu mesajlar, geniş bir ağ vasıtasıyla diğer birbirine bağlı bilgisayar sistemlerine dağıtılmaktadır. Her mesaj tek bir yazar tarafından yazılmaktadır. Zamanla da Usenet, bilginin büyük bir deposu olmuştur (Borgs, Chayes, Mahdian and Saberi, 2004).

2.4.2.5. Sosyal Ağ Siteleri

Sosyal ağ siteleri (SNS), son yıllarda en popüler online yerlerden biri olmuştur. Bu kullanıcı düzeyindeki çekicilik, SNS hizmetlerinin kullanımından kaynaklanan zararlar dâhil popüler basındaki birçok haber ile beraber olmuştur. Artık bilimsel araştırmacılar da sosyal ağ sitelerinin kullanımını çalışmaya başlamıştır (comScore, 2007a, 2007b; (Hempel, 2005; Magid, 2006; Stafford, 2006; boyd & Heer, 2006; Aktaran: Hargittai, 2008). Sosyal ağ siteleri, kullanıcıların kendilerine ait bilgilerinin yer aldığı kendi profillerini oluşturmalarına imkân veren uygulamalardır. Kullanıcılar bu profillerine arkadaşlarını ve meslektaşlarını davet etmektedir. Ayrıca birbirlerine e-mail veya anlık mesajlar göndermektedir. Bu kişisel profil sayfaları; fotoğraf, video, ses dosyası ve bloglar dahil her türlü bilgiyi kapsamaktadır (Kaplan and Haenlein, 2006). Genel anlamda sosyal ağ siteleri, kişilere sınırlı olan bir sistem içerisinde genel ya da yarı genel profil oluşturmaya, bağlantıyı paylaşan diğer kullanıcıların listesinde bulunan kişilerle konuşmaya, onların listelerine bakmaya ve sistem içerisindeki diğer kişilerinde de bunları yapmasına imkan tanıyan web tabanlı hizmetlerdir (Boyd and Ellison, 2007)

Pek çok insan, sıklıkla birbiri yerine kullandığı sosyal ağ ve sosyal medya terimlerini karıştırmaktadır. Ancak bu iki terim aynı anlamda değildir. Sosyal ağ, sosyal medyanın bir kategorisidir. Sosyal ağ araçları, bireylerin kendileriyle ve ilgi alanları ile ilgili arkadaşları, meslektaşları veya tanıdıklarıyla bilgi alış veriğinde bulunmalarına olanak tanımaktadır. Sosyal ağ sitelerinin çoğunluğunda bireyler, bir profil oluşturarak

metin göndermekte ve uzmanlık alanlarıyla ilgili yerlere linkler verebilmektedir (Courtin, Canfield and Vaynerchuk, 2009). Sosyal ağ siteleri esas olarak hem insanlar arasında hem de topluluk düzeyi üzerinde sosyal yaşam karakterini değiştirme potansiyeline sahiptir. Etkileşim modelleri ve sosyal bağlardaki değişimler, bu sitelerin en yoğun kullanıcıları olan genç insanlar arasında zaten bellidir. Bu durumu kabullenme daha geniş bir kitleye yayılırken, toplumun tüm parçaları karşısında yükseltilecek bu gibi değişimler tahmin edilmektedir (Ellison, Lampe ve Steinfield, 2009).

Sosyal ağ siteleri iki temel sebep için önemlidir. İlki, kullanıcı ağının alt yapısı olan web 2,0'ın somut örneğidir. Bu alt yapı, toplum menfaati için sağlanan uygulamalar yoluyla imkân verilen kullanıcı katkıları vasıtasıyla gelişmektedir. İkincisi ise, sosyal ağ siteleri ses, video ve fotoğraf gibi medya araçlarıyla e-mail, mesaj panosu, hızlı ileti ve chat (sohbet) gibi iletişim kanallarının öğeleriyle birleşmektedir. Bireysel olarak, aynı fikirde olan bu topluluklar bilgi paylaşmakta ve geribildirim, eleştiri yapmaktadır (Schmugar, 2008).

Sosyal ağ sitelerinden biri bloglardır. İlk blog uygulamaları iş alanında kullanılmıştır. Bloglar köken olarak teknoloji temelli kuruluşlar için web temelli araçlar olarak 1990'ın sonlarında kullanılmaya başlanmıştır (Singh, Veron-Jackson ve Cullinane, 2008). Weblog'un kısaltması olan blog, insanların düşüncelerini, fikirlerini, önerilerini ve yorumlarını yazdığı bir web sitesidir. Çoğu bloglar öncelikle metinseldir. Fakat bazıları fotoğraf, video ve ses odaklıdır. Blog postaları olarak da bilinen blog girişleri günlük tarzında düzenlenmekte ve özellikle ters kronolojik sırayla görüntülenmektedir. Blog girişleri genellikle başlık, link, mesaj tarihi, açıklamalar, kategori ya da etiket ve geri izlemeden oluşmaktadır (Murugeson, 2007). Blog gönderilerine bireyler yorum da edebilmektedir. Böylece blog gönderileri, okuyuculara blog içeriğine ilişkin tepki verme olanağı sunmaktadır. Aynı zamanda bireyleri birbirleriyle iletişim haline getirmektedir. Birçok blog, bireyler tarafından oluşturulup yönetilmektedir. Ancak grup blogları oluşturmak da mümkündür. Aynı zamanda bloglar, kendi aralarında da kolaylıkla bağlantılı hale getirilmektedir (Godwin-Jones, 2003).

Bir diğer sosyal ağ sitesi olan wiki, hızlı anlamına gelen "havaian" kelimesinden gelmektedir. Wikiler, insanların bir araya geldiği ve her zaman herhangi

bir yerde bilgilerini düzenlemeleri için izin verildiği web siteleridir. Wiki, gönüllülerin bilgileriyle katkıda bulunmalarına ve belirli konularda makale içindeki içeriği düzenlemede onlara imkân verdiği araştırıcı temelli web platformudur (Herrick, 2009). Web ortamında ilk wiki uygulaması 1995 yılında gerçekleşmiştir. Wiki yazılımları blog uygulamalarına benzer olarak yeni sayfaların oluşturulmasına, sayfalar arasında bağlantılar kurmaya, görsel materyal eklemeye izin vermektedir. Blog sayfaları tek yazarlı olmasına rağmen wiki sayfaları birçok kullanıcı tarafından oluşturulmaktadır, wiki sayfalarındaki içerikler düzenleme ya da değiştir seçeneği ile diğer kullanıcılar tarafından değiştirilmekte düzenleme ve ilaveler yapılmaktadır. Birçok dilde wiki sayfası oluşturmak mümkündür (Altun, 2005; Aktaran: Tekinarslan, 2009).

Bir wiki 'deki içerik, değişikliklerin izlenmesi ve önceki versiyonlara geri dönülebilmesi gibi özellikler ile yönetilebilmektedir. Bir editör gözetimi veya onayı olmadan yazı yayınlamak ve düzenleme yapmak mümkündür. Gerektiği takdirde kullanıcı erişimleri ve ayrıcalıkları da kontrol edilebilmektedir (Murugeson, 2007). En yaygın olarak kullanılan wiki türü wikipedia' dır. Wikipedia, bir ansiklopedi oluşturmak için wiki işbirliğinin nasıl kullanılacağına ilişkin bir örnek oluşturmaktadır. Ayrıca tüm insanlar içeriği görebilmekte ve katkı sağlayabilmektedir. Wikipedia ne kadar çok kullanılırsa bilgide o kadar hızlı bir şekilde büyümektedir. Son yıllarda wikipedia'nın veri tabanı yüksek bir büyüme göstermiştir. Bu durum da, wikipedia veri tabanına birçok yeni yazar ve editör sağlamıştır. Böylece geniş kitlelere yayılması ve güven duyulması wikipedia veri tabanını oldukça önemli bir duruma getirmiştir (Wirtz, Schilke and Ullrich, 2010).

Sosyal paylaşım sitesi olan facebook, 2004 yılında Harvard öğrencileri için kurulmuştur. Daha sonra diğer üniversite ve öğrencilerine de yayılmıştır. Günümüzde ise on üç yaş üzeri herkes facebook'a katılabilmektedir. Facebook, insanların arkadaşlarıyla ve onların çevreleriyle iletişim kurdukları bir sosyal olanaktır. İnsanlar facebook'u arkadaşlıklarını devam ettirmek, sınırsız fotoğraf yüklemek, link ve video paylaşmak ve davet ettikleri insanlar hakkında daha fazla bilgi almak için kullanmaktadır (Reuben, 2008). Günümüzde yaygın kullanımı sebebiyle facebook' un eğitim uygulamalarında sanal iletişim ortamları oluşturmak için kullanımı mümkündür.

Kısacası, sosyal ağ sitelerinin Sosyal Bilgiler dersinde öğrenci-öğretmen ve veli iletişimini sağlaması, öğrenci ve öğretmenlerin bilgilerini paylaşması ve paylaşımlarda düzenleme yapabilmesi, bilgi alış-verişinin sağlanması, öğrencilerin blog ve wiki sayfalarında araştırma yapması bilgilerini arttırması ve yazma yeteneklerini geliştirmesi gibi nedenlerle kullanılması mümkündür. Ayrıca öğretmenler, ders konusu ile ilgili bilgileri sosyal ağ sitelerinde paylaşarak öğrencilerin faydalanması da sağlanabilmektedir.

2.4.2.6. Online Kütüphaneler (Elektronik Kütüphaneler)

Bilgi ve bilgi kaynaklarının hızlı bir şekilde yaygınlaşması bilgiyi kullanan bireylerin ihtiyaçlarında da değişikliğe neden olmuştur. Değişen ihtiyaçlarla birlikte kütüphanelerin teknolojik olanaklardan yararlanması zorunlu hale gelmiştir. Bilginin hızlı bir şekilde yaygınlaşması, bilgiyi toplayan kütüphanelerin de içeriğinde değişmelere sebep olmuştur. Bu değişimle birlikte kütüphaneler, 1960’lardan sonra bilgisayar kullanmaya başlamıştır. Kütüphanelerde kullanılan bilgisayar gibi teknolojiler, bilgiye ulaşmada geleneksel yapıyı değiştirmiştir. Bu gelişmeler “sanal kütüphane kavramını ortaya çıkarmıştır (Kakırman, 2001). Sanal kütüphane, kullanıcı gereksinimlerini karşılamak için teknolojiyi kullanan kütüphanedir. Sanal kütüphane yerine masaüstü kütüphane, çevrimiçi kütüphane, sayısal kütüphane, bilgi otoyolu veya elektronik kütüphane terimleri de kullanılmaktadır (Cloyes, 1994).

Elektronik kütüphane, elektronik formatta araştırmaları bir arada tutan ve elektronik sistem ve ağ vasıtasıyla kullanıcıya erişim sağlayan bir kütüphanedir. Bu kütüphanenin, meydana getirilmiş ve hariçten elde edilen akademik ve bilimsel bilgileri sağlaması gerekmektedir. Öncelikli amacı, kurumlardaki öğrenme-öğretme ve araştırmaları desteklemektir. Geleneksel izlerin hakim olduğu kütüphaneler içerisinde elektronik kütüphanelerin kuruluşu okuyucular, kütüphaneciler ve öğretim üyelerinin bakış açısından arzu edilebilir bir durumdur. Elektronik kütüphanelerin ana ilkelerinden biri kullanıcının bilgisayar ekranına, gerek duyulan her zaman ve olabilen her yerde bilginin gönderilmesidir (Sivakumar, Sivaraman, Tamilselvan ve Sevukan, 2012).

Bilgi teknolojisindeki gelişmeler ve özellikle World Wide Web (www)’in kurulması ve büyümesi sonucunda elektronik kütüphane gün geçtikçe daha çok popüler olmuştur. Elektronik kütüphaneler, geleneksel kitap ortamından dijital kütüphane

ortamına geçmeyi ve kâğıt üzerinde gösterilemeyen düşük maliyette, yüksek hızdaki bilginin yayılmasını mümkün kılmaktadır (Ghosh, 2001).

2.4.2.7. Online Geziler/ Sanal Turlar

Sosyal Bilgiler dersinde yaygın olarak kullanılan yöntemlerden birisi de online gezilerdir (Bellan and Scheurman, 1998). Online geziler, son yıllarda eğitim ve öğretim aracı olarak hem öğretmen hem de öğrenciler arasında popüler olmuştur. Sanal alan gezileri genellikle internet aracılığıyla bilgisayar üzerinden gösterilmektedir. Genel anlamda sanal gerçekliğin bir tipi olarak düşünülmektedir. Bu tür geziler hem bilgi zenginliği hem de aktivite zenginliği içermektedir (Qiu and Hubble, 2002). Ek olarak sanal geziler güvenlik, zaman kaybı ve gezi harcamalarını önlemesi açısından da önemlidir. Online olarak yapılan alan gezileri öğrencilerin birden fazla duyusuna hitap etmektedir.

Online geziler gerçek alan gezilerinden önce yapılmalıdır. Böylece öğrencileri gerçek geziye hazırlamada faydalı olacaktır (Bellan and Scheurman, 1998). Ayrıca sanal geziler gerçek alan gezilerinden önce olduğu zaman yararlıdır. Sanal alan gezileri öğrencilere, dünyanın dört bir yanındaki insanları ve yerleri daha ucuz bir şekilde keşfetme olanağı sunmaktadır. Aynı zamanda öğrencileri tarihsel bir yere ait site ve sesleri keşfederek ilerlemeye hazırlamaktadır (Berson and Blyta, 2004). Sanal alan gezileri hem ücretsiz hem de olası ulaşım sorununu ortadan kaldırmaktadır. Online gezi yapılacak yerlerle ilgili öğrencilerin araştırma yapması, izledikleri yerlerle ilgili değerlendirmeler yapmaları istenmelidir. Böylece hem bu tür sanal geziler amacına ulaşmakta hem de öğrencilerin yeni bilgiler öğrenmeleri ve yeni yerler keşfetmeleri sağlanmış olmaktadır (Açıklan, 2016).

İnternet destekli öğrenme süreçleri, öğrenci merkezli yaklaşımlardan birini temele almaktadır. Bu doğrultuda hazırlanan sanal öğrenme ortamları hem öğrenciyi merkeze almakta hem de kendi öğrenmesinde etkin bir rol üstlenmesini sağlamaktadır (Şahan, 2011). İnternet destekli eğitimin bu özelliği, öğrencilerin sanal geziler yapmasına imkân vermektedir. Bu doğrultu da Sosyal Bilgiler ders programında da yer alan sanal müzeler önemli bir yere sahiptir.

Sosyal Bilgiler programının, müze ile eğitim vizyonunda tarihi eserleri anlayan, koruyan ve yorumlayan bireylerin yetiştirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Aynı

zamanda kültürler arası hoşgörü becerisi kazanmış, geçmiş ve gelecek arasında bağ kurabilen, arşiv bilincine sahip bireyler yetiştirmek de Sosyal Bilgiler programının vizyonu arasındadır. Bu vizyon doğrultusunda müzelere yapılacak etkinlik için, öğretmenler tarafından koordinasyon sağlanmalıdır. Birden çok ders içeriği göz önünde bulundurularak etkinlikler tasarlanmalıdır. Tasarlanan etkinliğin sınıfta mı yoksa gidilecek gezi ortamında mı olacağına karar verilmelidir. Gidilecek gezi yerleri önceden belirlenmelidir. Belirlenen mekân gezileri imkanlar doğrultusunda gerçekleştirilmesi durumunda sanal ortamda gezi etkinlikleri tasarlanmalıdır. Etkinlikten önce plan ve değerlendirmesi yapılmalıdır (MEB, 2008).

İlgi çekici yerler ve kültürel miras bölgeleri olan müzeler, sıklıkla internet üzerinden ziyaret edilebilir. Panoramik görüntüler ve sanal turlar, anıtlara, mimari sitelere, kiliselere ve diğer binalara erişim imkânı sağlar. Ayrıca kullanıcıya evden farklı sitelerden erişime izin verir. Sanal ya da panoramik turlar, mevcut sitelerin görselleştirilmiş halidir. Genellikle bu sanal turlar, bina ya da sitelerin görsel yaşantısını sunar. Ayrıca bu turların bazıları, tur içindeki objeler hakkında basit metinsel bilgi sağlar (Neovesky ve Peinelt, 2015).

Teknolojik gelişmelerin neticesinde hayal olan fikirler hayat bulmuştur. Tek bir mekânla bir toplum hakkında bilgi veren müzeler, internetin gelişmesiyle değişim ve uyum sürecine girmiştir. Bu süreç sonucunda müzeler, insanlığın kullanımına açılan, sıkça ziyaret edilen, günlük hayatta hızlı yaygınlaşan bir durum haline gelmiştir. Ayrıca müzedeki bütün eserlerin bir seferde gezilmesi yerine, belli temalarda sanal müzeler vasıtasıyla planlı, programlı gezilmesi, öğrenci ve öğretmen için büyük kolaylık sağlayacaktır. Çünkü gezilecek müzeye, öğretmenler tarafından değişik amaçlarla birkaç gün gezi düzenlemesi zor görünmektedir. Öğrencilerin müzeyi büyük gruplar halinde acele gezmeleri yerine, müze içeriğinin hangi konuda bulunuyor ise o konuda sanal müze gezisi yapılması daha verimli olacaktır (Adıgüzel,2009; İlhan ve Okvuran,2001; Bayam,2009; Aktaran: Ustaoglu, 2012).

2.4.3. Güvenli İnternet Kullanımı

İnternet kullanma oranının hızlı yaygınlaşmasıyla birlikte, gençler bu teknolojinin olanaklarından yoğun bir şekilde faydalanmaya başlamışlardır. Kısa sürede internet kültürü ile içli dışlı olmuşlardır. İnternet teknolojisinin yoğun bir şekilde ev

ortamında kullanılması, internetin kullanım ortamlarının çoğalmasına neden olmuştur. Bunun sonucunda kullanıcıların internete erişimi kolaylaşmıştır. Ancak internetin bu kadar hızlı yayılması ve bireyler arasında kullanılması eğitici olmasının yanı sıra endişede uyandırmıştır (Yüksel ve Baytemir, 2010). Çünkü gençler için uygun olmayan içeriklerin kullanılması gibi sorunları da beraberinde getirmiştir.

İnternet bireylere eğitim ve sosyal yaşamla ilgili olumlu imkânlar sunarken, diğer yandan da bireylerin çeşitli risklerle karşılaşmalarına neden olmaktadır. Yasal olmayan şiddet içerikli sitelerin kullanılması, tehlikeli olabilecek insanlarla iletişim kurulması, internet ortamındaki oyunlara aşırı bağımlılık önemli riskler arasındadır. Ayrıca internet terör ve uyuşturucu içinde propaganda aracı olarak kullanılmaktadır (Çelen, Çelik ve Seferoğlu, 2011). Ayrıca gençlerin internet ortamında kendileri ve aileleri ile ilgili özel bilgileri paylaşabilme ve ailelerinin kredi kartıyla ile alışveriş yapabilme riskleri de vardır. Ayrıca çocukların bilgisayara virüs bulaştırması, kötü yazılımların bulaşmasına izin vermesi ve bilgisayarı bozulmasına neden olması gibi risklerde mevcuttur. (Canbek ve Sağiroğlu, 2007).

Anne-babalar internetin çocuklarına yeni fırsatlar sunacağını düşündüklerinden ev ortamında internet bağlantısını olumlu görmüşlerdir. Ancak birçok anne-baba, çocuklarının eğitim amaçlı kullanmadığını fark etmiştir. Çocuklar interneti eğitim amaçlı kullanmak yerine arkadaşlarıyla anlık ileti göndererek, oyunlar oynayarak ve diğer insanlarla sohbet ederek saatler geçirmeye başlamıştır. Bu durumda anne-babaların çocuklarıyla olan ilişkilerinin yakın olması ve kendilerinin de internet ve bilgisayar kullanımını bilmesi önemlidir. Çünkü dünyada öngörülen yaklaşım, çocuklar üzerindeki en iyi denetimin ailede gerçekleşeceği şeklindedir (Yalçın, 2006; Aktaran: Demirel, Yörük ve Özkan, 2012). Çocukları, internetin tehlikelerine karşı koruma konusunda başta anne-baba olmak üzere eğitimcilerinde sorumlulukları bulunmaktadır. Bu nedenle, internetin çocuklar tarafından güvenli kullanımı aileler, eğitimciler ve ülkeler için önemlidir.

İnternetin güvenli kullanımı, virüslerden ve olumsuz içeriklerden uzak durularak kullanılmasıdır. Çocukların olumsuz içeriklerle karşılaşmaması için istemcinin kontrolünde filtre programları, içerikle ilgili sınırlandırma getiren İnternet Servis Sağlayıcılar (İSS) ve arama motoru filtreleri gibi önlemler alınmaktadır (Canbek ve

Sağıroğlu, 2007). Bilgisayar ve telefon gibi teknolojilerin kullanma oranlarındaki artışla birlikte internete erişimde kolaylaşmıştır. Bu nedenle internetin güvenli kullanımı için sadece teknik açıdan alınan tedbirler yeterli görülmemektedir. İnternetin güvenli kullanımı için teknik açıdan alınan tedbirlerin yanında eğitim ve yasalarla da desteklenmesi önemlidir (Mert, Bülbül ve Sağıroğlu, 2012). Böylece güvenli internet hakkında hem anne-babalar hem de gençler bilgi sahibi olmaktadır. Türkiye’de de bu amaçlarla çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Güvenli internet filtre çalışmaları mevcuttur. Bu çalışmalarla anne-babalar ve gençler filtre programları ile ilgili bilgi sahibi olmaktadır. Ayrıca hem seminerler hem de web üzerinden kamuoyu bilgilendirilmektedir. Bu tür çalışmalar öğretmen ve velilerin bilgilendirilmesine sebep olarak öğrencileri internetin zararlarından koruyabilmektedir. Böylece okullarda öğretmenin yönlendirmesiyle evde de anne-babaların yol göstermesiyle, öğrencilerin interneti daha ziyade eğitim amacıyla kullanmaları sağlanabilmektedir.

2.5. Sosyal Bilgiler Öğretiminde İnternetin Yeri

Teknolojik gelişmelerin toplumsal yaşamın her alanında önemli bir etkisi olduğu görülmektedir. Bu gelişmeler ekonomide yeni iş bölümleri ve uzmanlaşmalara neden olurken sosyal alanda ise özgür bireylerin ortaya çıkmasına ve demokrasinin gelişmesine imkân sağlamaktadır (Kocacık, 2003). Toplumların gelişmişlik düzeyleri de bireylerin eğitim, sağlık gibi temel sosyal haklarını elde etmelerinde teknolojiyi kullanmaları ile paraleldir. Eğitim sistemi içerisinde yer alan teknolojiler yeni bir öğrenme ortamı meydana getirmektedir. Teknoloji ile yapılandırılan bu öğrenme ortamlarında öğrencilerin zihinsel becerilerini üst düzeyde kullanabilecekleri öğretim materyalleri yer almaktadır (Baloğlu Uğurlu, 2009).

Teknoloji, tek başına etkili bir Sosyal Bilgiler eğitimi sağlamada yeterli olmamaktadır. Ancak etkili teknoloji entegrasyonu, Sosyal Bilgiler eğitimini arttırmada, Sosyal Bilgilerin temel amaçlarından olan iyi vatandaş olmak için gerekli olan bilgi, beceri ve değerleri öğrencilere kazandırmada ve öğrenci motivasyonunu arttırmada fırsatlar sunmaktadır (Heafner, 2004).

Teknoloji, yenilikçi bir yapıya sahip Sosyal Bilgiler öğretim ortamında yapılandırmacı anlayışın uygulanması için de gereklidir. Teknolojinin bu öğretim yaklaşımını sağlamadaki önemi pasif ve öğretmenin merkezde olduğu bir öğretim

yaklaşımından eleştirel ve kavramsal düşünme becerisini kazanan aktif ve öğrenci merkezli bir öğretim modeline doğru geçişi sağlayacak bir öğrenme ortamı sağlamasıdır (Crocco, 2001).

Etkili Sosyal Bilgiler eğitimi ve öğretimi, öğretmen ve öğrenciler için anlamlı, bütünleştirici, değer temelli, sorgulayıcı ve aktif olduğu zaman başarılıdır. Sosyal Bilgiler dersinde teknoloji araçlarının etkililiği sağlaması için de dikkat edilmesi gereken bazı hususlar vardır. Teknoloji araçları; (Rose ve Fernlund, 1997).

- Sosyal Bilgiler eğitimini daha anlamlı hale getirebilmeli,
- Sosyal Bilgiler eğitimi ve öğretimi bütünleştirebilmeli,
- değer temelli Sosyal Bilgiler eğitimini ilerletebilmeli,
- sorgulayan Sosyal Bilgiler eğitimini planlamaya yardımcı olmalı,
- Sosyal Bilgiler içeriğinde aktif olarak öğrencilerin ilgisini çeken öğrenme aktivitelerini şekillendirmede yardımcı olmalıdır.

Eğitim alanında kullanılan teknoloji araçlarından en yaygın olanlarından birisi internettir. İnternetin diğer yazılım programları ile karşılaştırıldığında kullanımının kolaylığı ve aynı bilginin internet teknolojisi ile elde edilmesinin klasik yollarla edilmesinden daha basit ve düşük maliyetli olması bu teknolojinin eğitim alanında daha çok tercih edilmesinin önemli nedenlerindendir. Sosyal Bilgiler öğretiminde internet kullanımının farklı etkileri vardır. İnternet erişimi birincil kaynaklara ulaşmada kolaylık sağlamaktadır. Özellikle tarih konularının öğretiminde birincil kaynaklar olarak nitelendirilen arşiv vesikaları, günlük gazeteleri, yönetici ve askerlerin anıları ile o döneme ait fotoğraf ve filmler önemli bir yere sahiptir. Sosyal Bilgiler öğretmenleri internette elde ettikleri birincil kaynakları kullanarak öğretim ortamında gerçek tarih bilgilerini vurgulamakta ve çoklu bakış açısı getirmektedir. Öğrencilerde dijital ortama aktarılmış bu kaynakları kullanarak farklı tarihsel yorum ve yaklaşımlara ulaşabilmektedir (Baloğlu Uğurlu, 2009).

Günümüzde bilgi toplumlarında var olabilmek için öğretmen ve öğrencilerin bilgiye ihtiyaç duyma ve her türlü bilgiye ulaşabilme, ulaştığı bilgiyi seçebilme, grup çalışması yapabilme, teknolojiyi etkili olarak kullanabilme gibi belli becerilere sahip olmaları gerekmektedir (ISTE, 2008). Bu nedenle öğrencilerin ve toplumun ihtiyaçları

tekrar gözden geçirilerek öğrenmenin gerçekleşeceği ortamların koşullara ve beklentilere uygun olarak hazırlanması gerekmektedir. Bu tür öğrenme ortamlarının hazırlanabilmesi için de öğrencilere birden fazla araç kullanabilme imkânı sağlanmalıdır. Böylece öğrenci aradığı bilgiye ulaşacak, bilgiyi kullanabilecek ve üretilmesini sağlayacaktır. Bu nedenle bilgiye ulaşma ve bilgiyi paylaşmada bir araç olarak internet, önemli bir yere sahiptir (Akkoyunlu, 2002).

İnternet öğrencilerin bilgisayar becerilerini, yazma becerilerini ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmelerinde yardımcı olmaktadır. Öğrenciler, her zaman kullanabileceklerinden ve ihtiyaçları olduğundan daha fazla bilgiyle karşılaşmaktadır. Bu, onların bilgiler arasında sınıflandırma yapmalarını gerekli kılmaktadır. İnternet, öğrencilerin ev ödevlerini yapmak için bilgiye ulaşmalarında muazzam bir kaynaktır. Ayrıca internet, araştırma yapmada öğrencilere ve eğitimcilere yardım için güçlü bir araçtır (Deore, 2012). Bu durumda eğitim sistemimize ve öğretmenlerimize düşen görev, internetin sadece altyapısının kurulmasından ziyade öğrenme ortamlarında kullanılmasını sağlamaktır. Bu öğrenme ortamları çocukların bilgi, beceri ve tutumlarını olumlu yönde etkileyebilecek şekilde hazırlanmalıdır. Bunun için yeni teknolojik altyapı, yeni bilgisayar dersi müfredatı ve teknolojinin ders programlarına entegrasyonu gereklidir (Sünbül, 2004).

Teknoloji entegrasyonunun başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesi için bazı faktörler göz önünde bulundurulmalıdır. Cradler (2000) bu faktörleri şöyle özetlemektedir:

- Öğretmenlerin teknolojiyi kullanmaları için bir nedenleri olmalı,
- uygun teknolojik altyapı mevcut olmalı,
- öğretim programları teknoloji ile entegre olmalı,
- diğer eğitim kurumlarında gerçekleştirilen benzer teknoloji uygulamalarına dönük tecrübeler paylaşılmalı,
- öğretmenler yeni teknolojileri kullanmalarına dönük sürekli eğitilmeli,
- yapılan teknolojik planlar sürekli gözden geçirilerek güncellenmeli,
- teknolojik açıdan toplumsal destek ve katılım sağlanmalı,

- teknolojiye entegrasyon açısından idari destek sağlanmalı.

İnternetin öğrenme ortamlarında kullanılmasıyla birlikte öğretmenlerle öğrenciler arasındaki geleneksel ilişkiler yeniden biçimlenmiştir. Öğretmen bilgiyi aktaran olmaktan çıkıp öğrencilerini bilgiye yönlendiren onlara rehberlik eden durumuna dönüşmüştür. Sınırsız bilgi kaynağı ve bilgi paylaşımında yeni öğretim yöntemleri sunan internet, öğretmen ve öğrencilerin çeşitli kaynaklara ulaşmasını sağlamaktadır. İnternetin öğretim sürecinde etkili kullanımı için öğretmenlerin bu konuda eğitilmeleri oldukça önemlidir (Akkoyunlu, 2002).

Uluslararası Eğitimde Teknoloji Derneği ISTE öğretmenlerin temel bilgi teknolojileri bilgi ve becerilerinin standartlarını belirlemiştir (ISTE, 2001). Eğitimde verimliliği arttırmak için ISTE'nin belirlediği şartlar şunlardır:

- Öğretmenler öğrenme ortamını desteklemek için teknolojik uygulamaları kullanmalıdır.
- Öğretmenler hayatın her aşamasında öğrenmek ve kendilerini geliştirmek için teknolojinin sağladığı olanaklardan faydalanmalıdır.
- Öğretmenler öğrenmenin daha verimli geçmesi için teknolojiye başvurmalıdır.
- Öğretmenler, öğrenmeyi daha üst seviyeye çıkarmak için teknolojiden faydalanarak meslektaşları, veliler ve akademik kurumlar ile iletişime geçmelidir.

İnternetin eğitim öğretim sürecine dâhil olması, beraberinde derslerin internet destekli eğitimle verilmeye başlanmasına neden olmuştur. Derslerin internet destekli verilmesi, hem öğretmen hem de öğrenci ve içerik açısından geleneksel yöntemin kullanıldığı sınıf ortamı ile arasındaki farkı ortaya çıkarmıştır. Aşağıdaki tabloda iki yöntemin kullanıldığı sınıf ortamının karşılaştırılması verilmiştir.

Tablo 2.1.

Geleneksel Sınıf Ortamı ve İnternet Destekli Eğitim Ortamının Karşılaştırılması

Geleneksel Sınıf Ortamı	İnternet Destekli Eğitim Ortamı
Ders tabanlı	Tartışma tabanlı
Yapısal	Esnek
Amaca Yönelik	Sonuca Yönelik
Çoğunlukla Öğretmen Merkezli	Bağımsız Öğrenci
Geniş Sınıflar	Küçük Sınıflar
Öğretmen Bilgi Kaynağıdır	Öğretmen Bilgiye Yönlendirir

Kaynak: (Çetin, Çakıroğlu, Bayılmış ve Ekiz, 2004).

Tablodan da yola çıkarak internet destekli eğitim ortamlarındaki öğrencilerin derse karşı sorumluluğu geleneksel öğretimdeki öğrencilerden daha fazladır. Öğrenciler öğretmenin sorduğu tartışma konularına cevap vermek durumundadır. Çünkü internet destekli eğitim bunu gerektirmektedir. Öğrenciler pasif değil de aktif olarak öğretimde rol oynamaktadırlar. Geleneksel ortamda çoğunlukla merkezde öğretmen vardır. Bu durumda öğrenciden derste aktif olmasını beklemek zordur. İnternet destekli eğitimde öğretmen rehber durumda öğrenci merkezdedir. Derste aktif rol oynayan öğrencidir. Geleneksel öğrenmelerde öğretmenin ön planda olması öğretmen iletişimini de azaltmaktadır. Buna karşın, öğrenci öğretmen iletişiminin yüksek olduğu internet destekli eğitim ortamları, öğrencilerin analiz ve sentez basamaklarını kullanmalarına da fırsat vermektedir. Çünkü burada öğretmen yol gösterici olduğu için öğrenci bu basamakları kullanmak zorunda olduğunu anlamaktadır. Ayrıca internet destekli eğitimde geleneksele göre sınıflardaki öğrenci sayısı daha azdır. Öğrenciyle birebir iletişim sağlanması ve internet destekli eğitimden tüm öğrencilerin yararlanması için, sınıflardaki öğrenci sayısının az olması gerekmektedir. Böylece eğitim öğretim değişim sürecine girmiştir. Eğitim öğretimdeki bu değişim, internetin eğitim sürecindeki önemini göstermektedir.

İnternet, her şeyden önce bütün dünyayı okula, öğretmene ve öğrenciye sunmaktadır. Karatahta, öğretmen, kitap ve dört duvar arasında geçen bir eğitim

ortamından görsel malzemeler, kaynaklar ve uzman kişilerle dolu bir ortama geçmeyi sağlamıştır. Bunun yanı sıra internet insanlar arası iletişim ve etkileşim ağını genişletmekte, birlikte çalışma ve ortak ürün geliştirme imkânı da getirmektedir. Öğretmen ve öğrencilerin yapacakları ortak projeler ile birlikte veri toplama, denenceleri sınama ve neticeleri yorumlama gibi bilimsel süreçlerin yaşanması daha doğal bir ortamda gerçekleşmektedir. Şüphesiz ki verici olmayı, kendini ifade etmeyi ve ortak akla katkıda bulunmayı daha okul sıralarında öğrenme, bir insan için tüm hayatı boyunca faydalanacağı çok değerli beceriler olacaktır. Etkili, yeniliğe inanmış, öğretmenlerine her türlü desteği sağlayan ve her şeyden önemlisi yeni teknolojiyi kullanarak herkese örnek olabilen bir yönetim, başarılı bir uygulamanın ön şartıdır. Her okulda hevesli ve heyecanlı öğretmenlerin öncü rolü olabileceği araştırmalarla ortaya konulmaktadır. Bu öğretmenlere gerekli teknoloji desteği verilerek imkânların sınıf içi uygulamalarına yansması sağlanmalıdır (Halis, 2002).

Sınıf içi uygulamalarda bilgisayar, internet ve diğer dijital teknolojiler öğrencilerin kendi öğrenmelerini kendilerinin oluşturmalarına fırsat vermektedir. Bu nedenle öğretmenler, bu teknoloji araçları bilmeli ve kullanmalıdır. Bu konuda en önemli faktörlerden birisi öğretmenin “Öğrenebilirim ve benim için gereklidir” inancına sahip olabilmesidir. Özellikle Sosyal Bilgiler için öğretmen bu inancı taşımalı ve materyal üretmekten, ders tasarımlarını zenginleştirmekten, öğrencilerini aktif hale getirmekten korkmamalıdır. Öğrencileri olumlu yönde güdülemek için öncelikle öğretmen çok iyi güdülenmeli ve öğrenmeye açık olmalıdır. Aynı zamanda öğretmenler web adreslerini de bilmelidir (Yanpar Şahin, 2003).

İnternet ve World Wide Web, hem haberleşme aracı hem de bilgi ağı oluşturmaktadır. İnternet milyonlarca insanın bilgi almak için katıldığı bir çevredir. Sosyal Bilgiler için internet, olağanüstü potansiyeli olan bir araştırma aracı olarak hizmet vermektedir (Rose ve Fernlund, 1997). Sosyal Bilgiler öğretiminde internetten etkili bir biçimde yararlanılabilmesi, öğretmenlerinin öğrencilere internet kaynaklarına nasıl ulaşacakları, bu kaynaklardaki bilgileri nasıl kullanacakları ve yorumlayacakları konusunda rehberlik etmesini gerekli kılmaktadır (Welton and Mallan; Aktaran: Yaşar ve Gültekin, 2009).

Öğretmenler Sosyal Bilgiler dersinde, internetin bilgi kaynağı olarak kullanımına rehberlik ederken, öğrencilere dikkat etmeleri gereken noktaları da öğretmelidir. Öncelikle öğrenciler, internet kaynaklarının güvenilirliği konusunda eğitilmelidir. Öte yandan çok yararlı bilgilerin mevcut olduğu web siteleri de vardır. Bu nedenle öğrenciler güvenilir ve güvenilir olmayan web sitelerini ayırt edebilmelidir. Öğrencilere internetten ulaştıkları bilgileri karşılaştırarak ve bilgi doğruluğu sağlayarak almaları öğretilmelidir. Öğrencilerin internetten aldıkları bir kaynağı analiz ve sentez basamağından geçirerek yazmaları sağlanmalıdır. Bu nedenle öğretmen, verdiği ödevlerin birden fazla kaynak kullanarak yapılmasını zorunlu kılmalıdır. Ayrıca öğrencilerin ödevlerini kendi cümleleriyle yazdıklarına dikkat edilmelidir. Öğretmen, ödevler için sınıf seviyesine göre kaynak sayısını belirtmelidir. (Açıkalın, 2016). Bu şekilde internetin bilgi amaçlı kullanımında öğretmenin öğrenciye yol göstermesi, Sosyal Bilgiler dersinin verimli bir şekilde işlenmesinde etkilidir.

Öğretmen, interneti Sosyal Bilgiler dersinin bir parçası yapmalıdır. İnternette alınan yardımla öğrencilerin mekân gezilerine gidemediği durumlarda, sınıf ortamında sanal alan gezileri yaptırmalıdır. (MEB, 2005). Sosyal Bilgiler alanında kullanılabilecek sanal müzeler öğrencilerin götürülemediği mekânların internet ortamında tanıtılması ve gösterilmesidir. Bu konuda müzelerin bağlı bulunduğu kültür bakanlığının sitesi aracılığı ile (<http://www.kultur.gov.tr>) gezinti ortamı oluşturulabileceği gibi <http://www.360.tr.com> adresinde olduğu gibi panoramik (üç boyutlu) görüntü hizmeti veren siteler aracılığı ile de gezintiler yapılabilmektedir. Özellikle tarihi yerlerin gezisinde panoramik görüntüler kullanılmaktadır. Topkapı Sarayı gibi öğrencinin götürülmesinin zor olduğu yerlerin sanal olarak gösterilmesidir. İnternette sanal gezi fırsatı sunan çok sayıda siteye ulaşılabilceği gibi o yerin belediye, valilik gibi yönetim yerlerine ait web sitelerinde de bu tür sanal gezi uygulamalarına erişim mümkündür. Örneğin; Mevlana Müzesine <http://www.konya.bel.tr> adresinden ulaşılmaktadır (Çoklar ve Korucu, 2011).

İnternet aynı zamanda güçlü bir iletişim ve etkileşim aracıdır. İnternetin bu özelliği de öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinde demokrasi, vatandaşlık ve insan hakları ile çevre gibi konulardaki yeterliliklerini arttırmaktadır. Öğrencilerin internet üzerinden farklı bölgelerde yaşayan öğrencilerle iletişim kurmaları onların farklı kültürler, yönetim uygulamaları ve çevre problemleri gibi konular hakkında bilgi sahibi

olmalarını sağlamaktadır (Baloğlu Uğurlu, 2009). Böylece öğrenciler farklı bakış açıları geliştirmektedir.

İnternetin eğitim öğretimde sağladığı avantajların yanında bazı sınırlılıkları da mevcuttur. Bu sınırlılıklar arasında internetin öğretime uygulanması sürecinde öğretmenlerin yetersiz bilgi ve becerilerden yoksun olmaları ve geleneksel öğretim yöntemlerinden vazgeçememeleri, interneti öğretim amaçlı kullanmada isteksizliğe yol açmaktadır. Yetersiz teknik ve servis desteğinden kaynaklanan internete bağlanma problemleri oluşmaktadır. Öğrencileri, internet kullanmaya her zaman motive etmek güçtür. İnternetteki materyallerin kalite kontrolü yapılmamakta ve öğrenci için uygun olmayan sayfalar ortaya çıkmaktadır. İnternette ilgi çekici, eğlenceli ve birbirine bağlı binlerce sayfanın bulunması, öğrencinin zaman kaybına neden olabileceği gibi öğrenme isteğini dersin asıl hedeflerinden de uzaklaştırabilmektedir (Acun, 2003; Aktaran: Yiğit, 2009).

2.6. İnternet Destekli Verilen Eğitimde Etkileşim ve Öğretmen Rolü

İnternet destekli eğitimde, öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretmen ve öğrenci-içerik olmak üzere üç tür etkileşimden söz etmek mümkündür. İnternet destekli öğrenme ortamlarında öğrenci-öğretmen ve öğrenci-öğrenci etkileşimi e-sohbetler, forum ve e-posta ile desteklenmektedir. Farklı zamanlarda oluşan öğrenme ortamlarında, öğrenci motivasyonunu etkileyen en önemli unsurlardan biri, öğrencinin bir mesajına cevap alma süresidir. Öte yandan eş zamanlı öğrenme ortamlarındaysa katılımcıların sayıları arttıkça birbirlerine zaman ayıramaması da öğrenciyi ortamdan soğutabilmektedir. Üstelik, bireyler ekranda okuduklarını basılı malzemeye oranla daha yavaş anlamaktadır. Bu sebeple öğrenme alanında internetle birlikte öğrenciler arası etkileşimin zamanlaması ve yeni yöntemlerin geliştirilmesi önem kazanmaktadır (Akpınar, 2005).

Öğrenme ortamında internetten etkili bir şekilde yararlanmanın yolu etkileşimdir. Her ne kadar yazılı, sesli ve görsel iletişime internet yoluyla eğitim, geleneksel sınıfların öğrenme ortamına benzerlik gösterse de internet yoluyla eğitim sınıf ortamını değiştirmektedir. Ayrıca etkileşimde öğretmenin de önemi büyüktür. Öğrenciler ve öğretmenler arasındaki etkileşim, öğrencilerin internet yoluyla eğitime katılımı daha da güçlendirmektedir. Öğrenci güdülenmesi için, öğretmenlerle kurulan

düzenli ilişkiler, öğrencilerde olumlu bir etki meydana getirmektedir. Bu durum da öğretmenin üzerine düşen rolünde artışa neden olmaktadır. Öğrenme ortamında internetin kullanımı daha çok bireysel ve işbirliğine dayalı öğrenmeye olanak tanıdığından dolayı, öğretmenler uygunluğuna göre bireysel ya da grupla birebir etkileşimde bulunmaktadırlar. Öğrenme ortamında internet kullanımı çoğu zaman eş zamanlı gerçekleşmektedir. Bu yüzden öğretmenin önceden hazırlanması gerekmektedir. Öğretmenin iyi bir etkileşim ortamını oluşturabilmesi için uyması gereken bazı kurallar vardır (Kaya, 2006). Bu kurallar ise şunlardır:

1. Eğitim ortamında internet kullanımı öğretmen rollerinde değişikliğe neden olmaktadır. Öğretmenler geleneksel yaklaşımlarda bilgi aktarımı yaparken yerini öğrencilere rehberlik etmeye ve öğrencileri yönlendirmeye bırakmıştır. Öğretmen danışman rolünde olduğu için, öğrencinin bilgiyi yapılandırmasına yardımcı olmalıdır. Çünkü internet öğretmene, etkileşim ve program desteği için teknolojiyi etkili bir şekilde kullanma imkânı vermektedir.
2. İnternet destekli eğitimde, öğretmen zayıf yanlarını anlamalıdır. Ayrıca teknolojiyi etkili bir şekilde kullanılmalıdır. (Şahan, 2011).
3. Uzaktaki yerlerle bağlantının sağlanmasından ve teknolojinin çalışacağından emin olmalıdır. Teknolojik bir hata oluştuğunda öğretmen ne yapacağını önceden planlamış olmalıdır.
4. Öğrencilerin, önceden ders materyallerine sahip olduklarından emin olunmalıdır. Ayrıca öğrencilerin kendilerinden ne beklediğini bildiklerinden de öğretmen haberdar olmalıdır.
5. Öğrencilere oturumun nasıl düzenleneceğini ve hangi görevlere sahip olduklarını açıklamak gerekmektedir. Oturumun devamının nasıl olacağı ile ilgili plan yapılmalıdır. Öğrencilerden ne beklediği belirtilmelidir. Hem sınıf içi hem de sınıf dışı etkileşimde görsel ifadeler ile anlatım birbiriyle tutarlı olmalıdır.
6. Öğrencilere sorular sorulmalı ve soruların yanıtı beklenmelidir. Böylece öğrencini öğretim sürecine katılımı sağlanmalıdır.

7. Öğrencilerin not alması için gerekli zaman verilmelidir. Öğrencilerin daha sonra önemli noktaları hatırlayabilmeleri için tekrar ve özetleme yapılmalıdır (Kaya, 2006).

2.7. Eğitimde İnternet Kullanımının Yararları ve Sınırlılıkları

İnternetin hızlı bir şekilde yayılması eğitim alanında da kullanımına sebep olmuştur. Eğitimin internet destekli verilmeye başlaması beraberinde de yeni soruları da getirmiştir. Bu sorulardan biri de internetin eğitimle birleştirilmesinde meydana gelecek yararların ve sınırlılıkların neler olacağıdır.

Yararları

1. Eğitimin internet destekli verilmesinde, bilgiye ulaşımın zaman bağlayıcılığı kalkmaktadır. İstenildiği zamanda bilgiye ulaşılmakta ve tekrar etme imkânı sağlamaktadır.
2. Eğitimin internet destekli verilmesi, birey merkezli öğrenme sunarak bireyin merkezde olmasını sağlar. Eğitim sırasında bireylerin hangi noktalarda ihtiyaç duyacakları tespit edilerek, eğitim içeriğine uygun düzenlemeler yapılır. Düzenlemeler sonucu, sunulan seçenekler bireye özgü öğrenme olanağı sağlar.
3. Eğitimde internetin kullanılması, fırsat eşitsizliğini en aza indirmektedir. Bu yüzden, eğitimde internet kullanımı belli bir dönem değil de yaşamları boyunca eğitim fırsatı sunar.
4. Öğrenciler internet desteğiyle eğitim görmeleri kendi öğrenmelerine ilişkin daha fazla sorumluluk almalarını sağlar.
5. Derslerin internetle işlenmesi konaklama, ulaşım, sınıf ortamı zorunluluğunu kaldırır. Bireylerin birbirleriyle, öğretmenleriyle etkileşim fırsatı sağlar.
6. Kritik düşünme ve problem çözme becerilerinin gelişmesine katkı sağlar. Öğrencilerin öğrenmelerini aktifleştirerek aralarındaki işbirliğini artırır.
7. Öğrenimde internet kullanımı, akademik başarıyı artırır. Çünkü öğrencilerin öğrenmelerini arttırarak bilgilerin uzun süreli hafızada kodlanmasını sağlar.
8. Öğrenme ortamında internet kullanımı, en güncel materyallere ulaşımı sağlar.

9. Derste internet kullanımı, çoklu ortam elemanlarını birleştirerek öğrenme ortamlarında birden fazla materyal kullanımı sağlar. Sawant ve Shinde 2011’de yaptıkları bir çalışmada, öğrenmede kullanılan animasyon, power point sunuları, CD’ler, DVD’ler yada işitsel araçların geleneksel öğrenmeyle karşılaştırıldığında öğrencinin aklında daha çok etki ettiğini dile getirmişlerdir. Böylece internetin sunduğu çoklu ortam araçları sayesinde bireyler, kendilerine en uygun kaynakları araştırmakta ve bulmaktadır.
10. Derste internet kullanımı, bireysel öğrenme imkânı sağlar. Çünkü her öğrenciye kendi öğrenme hızına göre öğrenme ortamı sağlar. Böylece bireyler kendi ihtiyaçları doğrultusunda eğitsel içeriği takip ederler (Şahan, 2011).
11. İnternet kullanımı, öğrencilerin keşfetme yeteneğinin gelişmesini sağlar. Böylece öğrencilerin herhangi bir konu hakkında farklı düşünceleri öğrenmesini sağlar.
12. Derste internet kullanımı, öğrenciye sanal kütüphane imkânı sağlar. Böylece bilgilere rahatça ulaşabildiğinden bütün bilgileri saklama ve sanal bir kütüphane oluşturma imkânı sağlar.
13. Öğrenme ortamında internet kullanımı, çok yönlü ve küresel bir iletişim kurarak kültür alış verişini sağlar (Açıkalın, 2016).

Eğitim ve öğretim süreci içerisinde diğer yöntemlerde de olduğu gibi, internet destekli eğitimin de yararlarının yanında sınırlılıkları vardır. İnternet destekli eğitimin sınırlılıkları şunlardır:

Sınırlılıklar

1. Eğitim ortamında alt yapı eksikliği önemli bir sorundur. Çünkü internetle öğrenme gelişmiş ağ erişimine ve internet girişine ihtiyaç duymaktadır. Bu durum da internet ortamında çıkan sorunlar bilgiye ulaşımı engelleyebilir.
2. İnternette düzenli olmayan birden fazla bilgi yığını vardır. Bir konu ile ilgili araştırma yapıldığında birçok bilgi gelmektedir. Bu bilgiler içerisinden işinize yarayan bilgiyi bulmak oldukça fazla zaman almaktadır.
3. Eğitimde internet kullanılarak elde edilen bilginin niteliği de önemlidir. Kitap ve dergilerdeki bilgiler editör kontrolünden geçmektedir. Ancak internetten

alınan bilgiler denetimsiz olarak yayınlanabilmektedir. Bu nedenle de internetten alınan bilgilerin doğruluğundan emin olunması zordur (Halis, 2002).

4. Eş zamanlı eğitimde iletişim belirli yer ve zamanda yapılmaktadır. Bu neden göz önüne alındığında, internet destekli eğitimde birebir iletişimin olmaması da bir eksiklik olarak görülmektedir.
5. Öğrencilerin teknolojiye korkması ve teknolojiyi kullanmayı bilmemeleri de, eğitimde internet kullanımının verimliliğini sınırlandıran faktördür.
6. İnternetle verilen eğitimde, yeterli desteğin öğrenciye verilmemesi üzerine öğrenci yalnız başına çalışmak zorunda kalır. Bu durum öğrencinin derse olan ilgisini olumsuz etkileyen bir faktördür.
7. İnternet destekli eğitim, ulaşım ve haberleşmeye bağlı bir süreci içermektedir (Şahan, 2011).

Öğrenim ortamında internet kullanımının yarar ve sınırlılıklarından bahsederken, internetin eğitim sistemi içinde kullanılmasında dikkatle üzerinde durulması gereken hususların da unutulmaması gerekmektedir. Yazılan yazıların uygun büyüklükte olması, okunabilir olması, web sayfasında öğrenme ilkelerine uygun ve birbiriyle uyumlu renkler kullanılması, web sayfalarında yazılan yazılara uygun bir çerçevenin çizilmesi, sınıfta internete bağlı yeterli bilgisayarın bulunması, öğretmenin web sayfasından konu anlatırken sırtını öğrencilere dönmemesi gerekmektedir. Ayrıca ders başlamadan önce internet sisteminin mutlaka kontrol edilmesi, internet web sayfalarının mutlaka kontrol edilmesi, internet sayfalarına konu ile ilgili yeni gelişmelerin aktarılması, web sayfalarındaki bilgilerin müfredat programına uygun olması ve belirlenen bilgilerin hedef davranışlara ve öğrencilerin düzeyine uygun olması, dikkat edilmesi gereken belli başlı hususlardır (Açıkalın, 2016).

2.8. Sosyal Bilgiler ve Tutum

Öğrenmeyi etkileyen hem içsel hem de dışsal birçok etken bulunmaktadır. Fiziksel olaylar gibi dışarıdan gelen etkenlerin yanı sıra tutum ve algı gibi içeriden gelen etkenler de öğrenmeyi belirleyen değişkenlerdir. Bu sebeple tutumlar, okul başarılarında ve gösterdikleri davranışlarda öğrencileri etkileyen bir role sahiptir. Etkili ve kalıcılığı sağlayan bir öğrenmenin gerekli ilkelerinden birisi derse karşı olumlu bir

tutumun sergilenmesidir. Çünkü öğrencilerin karşılaştıkları bilgileri anlamlandırarak öğrenmelerinin şartı, derse karşı sergiledikleri olumlu tutumlarıdır (George, 2006; Popham, 2005; Reid, 2006; Marzano, 1992; Marzano, Pickering ve McTighe, 1994; Aktaran: Yılmaz ve Şeker, 2011). Öğrencilerin elde ettikleri bilgileri yapılandırmaları gerekliliği üzerine hazırlanan Sosyal Bilgiler programında, duyuşsal faktörlerin de dikkate alındığı görülmüştür. Bu nedenle Sosyal Bilgiler öğretim programı, 2005 yılında bilginin yapılandırılması anlayışına göre uygulamaya konulmuştur. Yapılandırmacı anlayışa göre öğrenci, öğrendiği bilgileri olduğu gibi kabul eden değil, önceki bilgileri ve deneyimleriyle bağlantı kurarak yorumlayabilen, sorgulayan ve bilgiyi zihninde yapılandırabilen kişi durumundadır.

Yapılandırmacı öğrenme de öğrenciler, dünyayı bilgileri doğrultusunda kendileri anlamlandırmaktadır. Öğrenciler bilgileri kendi yaşamlarındaki deneyimlerden etkilenererek meydana getirmektedir. Aynı zamanda bu bilgiyi çevreden, okuldan ve aileden edindikleri bir takım tutum ve davranışlar da etkilemektedir. Sosyal Bilgiler programında bilişsel hedeflerin yanı sıra duyuşsal hedeflerin de yer aldığı görülmüştür. Bu durumda öğrencilerin derste öğrenmesini etkileyecek olan unsurların neler olacağının bilinmesi gerekmektedir. Bu etkenlerden birisi de öğrencilerin derse ve öğretmenine karşı geliştirdiği tutumudur (Aktepe, Tahiroğlu ve Sargın, 2014). Tutum kavramının birden fazla anlamı vardır. Bu anlamlardan bazıları şunlardır:

“Tutumlar, öğrenme esnasında ortaya çıkan duygularla başa çıkma ve kontrol altına alma ile ilgili olup, insan davranışlarına yön vermede önemli bir role sahiptir. Tutum bireylere, yerlere, olaylara ya da fikirlere karşı olumlu ya da olumsuz tepki verme eğilimi olarak tanımlanabilir” (Simpson, Koballa, Oliver ve Crawley, 1994; Aktaran: Kaya ve Büyük, 2011, 121).

Tutum bir zihniyettir ve hem bireylerin deneyimleri hem de mizaçlarının yanı sıra belirli bir yoldaki davranışa eğilimdir. Genel anlamda biz bireyin tutumunu adlandırdığımız zaman kız ya da erkeğin davranışını açıklamayı deniyoruz. Tutumlar kişilik, inanç, değer, davranış ve güdüler olarak adlandırılan eğilimlerimizin karmaşık bir bileşimidir (Pickens, 2005).

Tutumun üç bileşeni vardır. Bunlar; insanların objeler ve olaylar hakkındaki bilgi birikimini içeren bilişsel, bunlara karşı duydukları hisleri içeren duyuşsal ve

bunlara yönelik eylem veya tepkide bulunma eğilimlerini içeren davranışsal öğelerdir. Öğrencilerin derse karşı hisleri, inançları ve değerlerinin toplamı onların okul derslerine karşı tutumlarıdır. (Osborne, Simon ve Collins, 2003). Öğrencilerin derse karşı tutumlarının oluşmasında çeşitli etkenler bulunmaktadır. Öğrencilerin geçmişte yaşadıkları, önceden öğrenmiş oldukları deneyimleri, başarılı olma isteği ve benlik algısı bu etkenler arasındadır. Diğer bir etken öğretmendir. Öğretmenin öğrenciye karşı yaklaşımı, öğrenme ortamında nasıl bir yöntem kullandığı ve bilgiyi aktarmadaki yeterliliği öğrenci tutumlarını etkilemektedir. Ayrıca Öğrenmenin gerçekleşeceği ortamın özellikleri, sınıf düzeni, sınıf ortamının güvenli oluşu, psikolojik ve sosyal destek, öğrencilerin birbiriyle iyi ilişki kurmaları ve birbirlerini sevmeleri de tutumları etkileyen etmenlerdendir. Bu değişkenler arasında öğretmenle ilgili değişkenlerin, öğrencilerin derse olan tutumlarında belirleyici bir rol oynamaktadır (Downey, 1991; Hootstein, 1995; Osborne ve diğ., 2003; Aktaran: Yılmaz ve Şeker, 2011). Bu bağlamda öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine karşı ilgilerini çekmek gerekmektedir. Bu ilginin çekilmesinde öğretmenlere önemli görevler düşmektedir.

Öğretmenler, öğrencilerin bilgiyi oluşturmaları ve öğrenmenin öğelerine karşı ilgi, motivasyon ve tutumları üzerinde güçlü bir etkiye sahiptir. Öğretmen öğrenciye rehber olmakla birlikte öğrenci velileriyle de işbirliği içinde olmalıdır. Öğretmen, öğrencilerin derse karşı tutumlarının olumlu olabilmesi için velilere öğretimin tüm aşamalarında bilgi vermelidir (Karakuş, 2009). Öğrencilerin ilgisini çekecek, işine sevgisini ve heyecanını katacak ve merak uyandıracak bir takım duyguları öğrenme-öğretme ortamına taşıyabilmelidir. Aynı zamanda öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyi, ilgi, ihtiyaç, beklenti ve yetenekleri de göz önünde bulundurulmalıdır. Öğrencilerin derse karşı tutumlarını olumlu yönde etkileyecek yöntem ve stratejiler belirlemelidir. Okullarda öğrencilerin internet kullanabilecekleri ortamlar oluşturulmalı, var olan kütüphaneler kaynak açısından güçlendirilmelidir (Aktepe, Tahiroğlu ve Sargın, 2014). Tutum ile ilgili yukarıda bahsedilen bilgiler ışığında, internet gibi teknolojilerin öğrencilerin derse yönelik tutumlarında olumlu yönde etki edebileceği görülmektedir.

Sosyal Bilgiler dersi ile tutum arasında bir bağ olduğu görülmektedir. Öğrencilerin Sosyal bilgiler dersinde başarılı olması, derse karşı olumlu tutum içerisinde olmalarına bağlıdır. Bu olumlu tutumu sağlamak da öğretmene düşmektedir.

Öğretmen etkili bir öğretim ortamı sağlayarak öğrencilere dersi sevdirmelidir. Aynı zamanda öğrencilerin duyuşsal özelliklerini de göz önünde bulundurmalıdır. Öğrencilerin derse karşı sergiledikleri davranış, tutum ve değerleri onların ders başarısını da etkilemektedir. Öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinde başarılı olmaları, derse ilgi duymalarına ve olumlu bir tutum içerisinde olmalarına bağlıdır. Bu sebepten teknolojiden yararlanarak, öğrencilerin birden fazla duyusuna hitap edecek öğretim ortamı sağlanmalıdır. Özellikle internetin sağlamış olduğu imkânlar, öğrencinin derse olan ilgisini arttıracak, dersi sevdirecek ve derse karşı merak uyandıracak böylece de başarıyı beraberinde getirecektir.

2.9. Konu İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Yağcı (2017) “Tarih Öğretiminde Bilgisayar Destekli Öğretimin Akademik Başarıya, Öğrenilenlerin Kalıcılığına ve Bilgisayara Karşı Tutuma Etkisi” adlı çalışmasında, ortaöğretim 10. Sınıf da bilgisayar destekli öğretimin, öğrencilerin akademik başarılarına ve öğrenilenlerin kalıcılığına etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada öntest sontest kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Çalışma grubunu 60 öğrenci oluşturmuştur. Deney grubunda bilgisayar destekli öğretim yöntemi kullanılırken kontrol grubunda geleneksel metotlar kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak ise akademik başarı testi, kalıcılık testi ve bilgisayara yönelik tutum ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, deney ve kontrol gruplarının sontest başarı puanları arasında bilgisayar destekli öğretimin yapıldığı deney grubu lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Öte yandan, öğrencilerin bilgisayara yönelik tutumlarında anlamlı farklılığın olmadığı görülmüştür.

Ay ve Deveci (2016) “Ways of Using Internet by Classroom Teachers in Social Studies Course” adlı çalışmalarında, sınıf öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler kurslarında interneti nasıl kullandıklarını ortaya çıkarmayı amaçlamışlardır. Çalışmada anket modeli çalışılmıştır. Veri, açık uçlu soruların olduğu bir anket vasıtasıyla toplanmıştır. Katılımcılar halk okullarında çalışan 180 sınıf öğretmeninden oluşmuştur. Toplanan veriler, betimsel analiz tekniği kullanılarak açıklanmıştır. Katılımcılar tarafından internet hem sınıf içinde hem de dışında kaynak bulmak için kullanılmıştır. Araştırma, katılımcıların çoğunlukla Sosyal Bilgiler kursu için Morpa, Eğitimhane ve Vitamin web sitelerini ziyaret ettiklerini göstermiştir. Sınıf için onlar çoğunlukla Morpa web sitesini ziyaret ederken sınıf dışı için Vitamin ve Eğitimhane web sitelerini ziyaret etmişlerdir. Bulgular, katılımcıların yeteri kadar Sosyal Bilgiler kursu için interneti kullandıklarını göstermiştir. Sık sık ders videoları, test soruları, çalışma yaprakları, slaytlar, dokümanlar, grafikler ve diğer görsel materyaller gibi internet temelli kaynakları kullanmışlardır. Ayrıca bulgular, katılımcıların eğitim amaçları için internet kullanımında gerekli beceriye sahip olduklarını göstermiştir.

Kırıkkaya, Dağ, Durdu ve Gerdan (2016) “8. Sınıf Doğal Süreçler Ünitesi İçin Hazırlanan BDÖ Yazılımı ve Akademik Başarıya Etkisi” adlı çalışmalarında doğal süreçler ünitesinin öğretimi için web Bilgisayar Destekli Öğretim yazılımı geliştirilmiş

ve öğrencilerin akademik başarı düzeylerine etkisi araştırılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu iki ortaokuldaki toplam 66 öğrenci oluşturmuştur. Uygulamada, kontrol gruplu öntest-sontest yarı deneysel desen kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, kullanılan BDÖ yazılımının hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin ilgisini çektiği ve doğal süreçler ünitesinin öğretiminde akademik başarının gelişimine olumlu yönde etki ettiği görülmüştür. Kontrol grubunun akademik başarı gelişiminde ise herhangi bir değişim yaşanmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Pesen ve Oral (2016) “Harmanlanmış Öğrenme Yaklaşımının Öğretmen Adaylarının Akademik Başarısına ve Güdülenme Düzeyine Etkisi” adlı çalışmalarında, harmanlanmış öğrenmenin öğretmen adaylarının başarısına ve güdülenmelerine etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada on test-son test eşleştirilmiş kontrol gruplu desen kullanılmıştır. Araştırma, bahar döneminde Matematik Öğretmenliği ile Sosyal Bilgiler Öğretmenliğinde okuyan 158 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Harmanlanmış öğrenmenin çevrimiçi boyutunu oluşturmak için Moodle kullanılırken kontrol gruplarında geleneksel öğretim yöntemi kullanılmıştır. Çalışma sonucunda “İnsan İlişkileri ve İletişim” dersi başarı testi son test puan ortalamalarına bakıldığında matematik deney grubu lehine anlamlı bir farklılık çıktığı görülmüştür. Buna karşın sosyal deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir farklılık çıkmamıştır. Uygulama sonrası her iki deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin akademik başarı testi son test puan ortalamaları karşılaştırıldığında matematik deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır.

Karadeniz ve Akpınar (2015) “Web Tabanlı Öğretimin İlköğretim Öğrencilerinin Akademik Başarılarına Etkisi” adlı çalışmalarında, web tabanlı öğretim materyali hazırlanmıştır. Hazırlanan materyalin öğrencilerin akademik başarılarına etki edip etmediğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada yarı deneme modellerinden ön test son test eşitlenmemiş kontrol gruplu model kullanılmıştır. Sonuç olarak, deney ve kontrol gruplarının son test başarı puanları arasında web tabanlı öğretimin yapıldığı deney grubu lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Araştırma da her iki grup öğrencilerinde de bazı kavram yanlışlarının olduğu ancak bu kavram yanlışlarının kontrol grubu öğrencilerinde daha fazla olduğu belirtilmiştir. Kavram yanlışlarının yapılan öğretimle belli bir düzeye kadar giderildiği, ancak tamamen ortadan kaldırılamadığı ifade edilmiştir.

Özerbaş ve Benli (2015) “Blended Öğrenme Ortamının Öğrenci Akademik Başarı ve Tutumlarına Etkisi” adlı çalışmalarının amacı, harmanlanmış öğrenme ortamının öğrenci akademik başarı ve tutumları üzerine olan etkisini belirlemektir. Araştırma karma yöntem çerçevesinde yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu 5. Sınıfta öğrenim gören 32 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada, nicel verilerin toplanması için başarı testi ve tutum ölçeği kullanılmıştır. Nitel verilerin toplanması için ise yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, harmanlanmış öğrenmenin uygulandığı deney grubu öğrencileri, kontrol grubu öğrencilerine göre derste daha başarılı oldukları görülmüştür. Öğrencilerle yapılan görüşmede öğrenciler harmanlanmış öğrenme ile daha iyi öğrendiklerini, konuları daha iyi anladıklarını belirtmişlerdir. Harmanlanmış öğrenmenin uygulandığı deney grubundaki öğrencilerin derse karşı tutumlarında önemli bir artışın olduğu görülmüştür.

Saritepeci ve Çakır (2014) “Harmanlanmış Öğrenmenin Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Motivasyon ve Tutumlarına Etkisinin İncelenmesi” adlı çalışmalarında ortaokul öğrencilerinin derse karşı motivasyon ve tutumları üzerindeki etkisini araştırmışlardır. Öntest-sontest kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılan bu çalışma, yedinci sınıfa devam eden 107 katılımcıyla yürütülmüştür. Çalışmada veri toplama aracı olarak motivasyon ve tutum ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada, harmanlanmış öğrenmenin derse karşı olumlu tutum geliştirme bakımından daha etkili olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Her iki ortamda öğrenim gören öğrencilerin derse karşı motivasyonları arasında deney öncesi ve sonrasında anlamlı bir farklılık oluşmamıştır. Ancak, harmanlanmış öğrenmenin öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine karşı motivasyonlarındaki gelişimi daha olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir.

Sarı ve Kunt (2014) “İlkokul ve Ortaokul Öğrencilerinin Sınıf Düzeylerine Göre İnternet Kullanım Durumlarının Belirlenmesi” adlı çalışmalarında genel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada öğrencilerin sınıf düzeylerine göre interneti kullanım amaçlarının, internetin yarar ve zararlarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini rastgele seçilen toplam 417 öğrenci oluşturmuştur. Verilerin analizinde aritmetik ortalama, standart sapma, frekans ve çapraz tablo kullanılmıştır. Araştırma da öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıfın, ailenin aylık gelirinin, anne ve babanın öğrenim durumunun yükselmesine bağlı olarak evlerinde bilgisayara ve internete sahip olma durumlarında artış meydana geldiği

görülmüştür. Öğrencilerin internete girecekleri adresleri belirleme konusunda en etkili kaynağın arama motorları olduğu, ailelerin ve öğretmenlerin öğrencilerin internete girecekleri adresleri bulmaları konusunda desteklerinin düşük olduğu görülmüştür. Öğrencilerin bilgisayar kullanım amaçları arasında oyun oynamanın ve ödev için araştırma yapmanın ilk sıralarda yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Açıkalın'ın (2014) "How Turkish Middle School Student Use The Internet to Study Social Studies" adlı çalışmasındaki amacı öğrencilerin interneti, Sosyal Bilgiler ödevlerini yapmak ve çalışmak için nasıl kullandıklarını araştırmaktır. İnternetin Sosyal Bilgiler sınıflarında bir eğitim aracı olarak öğretmenler tarafından nasıl kullanıldığı üzerine geniş çalışmaların olduğunu, ancak öğrencilerin kendilerinin internet kaynaklarını nasıl kullandıkları ve nasıl etkileşim içinde oldukları konusunda çalışmaların az olduğu dile getirilmiştir. Araştırmada 57 ortaokul öğrencisine açık uçlu sorular sorulmuştur. Sorular frekans ve ortalama ile analiz edilmiştir. Anket ve görüşme dökümlerinin nitel bölümü ise, ilk bulguları okuma ve veri yapısını açıklama yoluna gidilerek analiz edilmiştir. Araştırmada Türk ortaokul öğrencilerinin bu grubunun interneti yoğun bir şekilde, hem ödevlerini yapmak için kullandıkları hem de oyun oynama, sosyal medyayı kullanma ve müzik, film indirme gibi akademik amaçların dışında kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Tepecik ve Zor (2014) "Yapılandırmacı Yaklaşım Göre Web Tabanlı Bilgisayar Destekli Sanat Eğitiminin Akademik Başarıya Etkisi" adlı çalışmalarında, bilgisayar destekli öğretim etkinliğinin sanat eğitimi gören öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisini belirlemeyi amaçlamışlardır. Yapılan bu çalışmayla, bilgisayar destekli öğretim için etkileşimli eğitim materyali hazırlanmış ve iki ayrı öğrenci grubuyla öğretim faaliyetinde bulunulmuştur. Gruplardan birisine geleneksel öğretim yöntemi, diğerine ise web tabanlı bilgisayar destekli öğretim uygulanmış, öğrencilerin başarı ve öğrenme kalıcılıkları uygulama sonucunda kullanılan yöntemler açısından incelenmiştir. Araştırmada çok denekli-tek faktörlü deneysel desen kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, web tabanlı bilgisayar destekli öğretim uygulamalarına katılan öğrencilerin akademik başarılarının, geleneksel öğretim yöntemine katılan öğrencilerin akademik başarılarına göre anlamlı bir artış sağladığı görülmüş ve deney grubunda yapılan işlemlerin kontrol grubunda yapılan işlemlere göre daha etkili olduğu ortaya çıkmıştır.

Uzun (2013) “BÖTE Öğretmen Adaylarının İnternet Destekli Öğrenme Ortamına İlişkin Görüşleri” adlı çalışmasında, öğretmen adaylarının internet destekli öğrenme ortamına ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışmaya 2012 bahar yarıyılında Programlama Dilleri II dersini alan toplam 60 öğretmen adayı katılmıştır. Açık uçlu sorulardan oluşan veri toplama aracı uygulanmıştır. Araştırmada, katılımcıların büyük bir kısmının geleneksel yüz yüze işlenen derse destek olması amacıyla tasarlanan internet tabanlı öğrenme ortamına ilişkin, öğretim materyallerinin etkililiği, erişim kolaylığı ve öğretim faaliyetlerini desteklemesi gibi olumlu görüşlere sahip oldukları görülmüştür. Katılımcıların dersle ilgili en beğendikleri faktörün geliştirilen görsel öğretim materyalleri olduğunu görülmüştür. Katılımcılar ayrıca öğrenme ortamının iyileştirilmesi için, bu materyallerin geliştirilmesinin yanı sıra, öğrenme ortam ve faaliyetlerinin işbirliği ve iletişim imkânlarını arttıracak şekilde düzenlenmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

Golwal, Waghmare ve Gajbe (2012). “Use of Internet by Social Sciences Students Of Marathwada Region: A Study” adlı çalışmalarında, yapılandırılmış anket kullanılmıştır. Yapılandırılmış anket bağımsız olarak öğrenciler için tasarlanmıştır. Çalışmada internet kullanımı ve eğitim bilgisine bakılarak öğrencilerin bilgisi elde edilmiştir. Bilgi, genel olarak yapılandırılmış anket vasıtasıyla öğrencilerden toplanmıştır. Veri, değişkenler göz önünde bulundurularak analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda, katılımcıların yarıdan fazlasının Google arama motorunu kullandıkları görülmüştür. Ayrıca katılımcıların birçoğunun kütüphanede interneti kullandıkları yapılan araştırmada ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin %73.62’si interneti e-mail için kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Numanoğlu ve Bayır (2012) “İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Sınıf Düzeylerine Göre İnternet Kullanımları” adlı betimsel çalışmalarında, ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin İnternetten yararlanma durumlarını sınıf düzeylerine göre belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2009-2010 öğretim yılında öğrenim gören 6, 7 ve 8. sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmacılar ve alan uzmanları tarafından geliştirilen anketteki verilerin analizinde frekans ve yüzde kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda 6 ve 7. sınıfların ödev araştırma yapmak, 8. sınıfların müzik dinlemek ve video seyretmek için İnternetten yararlandığı görülmüştür. Ayrıca istedikleri kaynaklara internetten ulaşabildikleri tespit edilmiştir. Ancak

öğrenciler öğretmenlerinin İnternette girecekleri adresler konusunda kendilerine önerilerde bulunmadıklarını ifade etmişlerdir.

Sarıtepeci (2012) “İlköğretim 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Harmanlanmış Öğrenme Ortamlarının Öğrencilerin Derse Katılımına, Akademik Başarısına, Derse Karşı Tutumuna ve Motivasyonuna Etkisi” adlı çalışmada, harmanlanmış öğrenme ortamlarının öğrencilerin derse katılımına, akademik başarısına, derse karşı tutumuna ve motivasyonuna etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada öntest sontest kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak ise likert tipi anket ile öntest ve sontest başarı testi kullanılmıştır. Verilerin analizinde, t-testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, harmanlanmış öğrenme ortamı ile yüz yüze öğrenme ortamı karşılaştırıldığında harmanlanmış öğrenmenin daha yüksek düzeyde akademik başarı sağladığı ve derse karşı tutumu daha olumlu düzeyde etkilediği görülmüştür. Her iki ortamda öğrenim gören öğrencilerin derse katılım düzeyleri ve derse karşı motivasyon düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık oluşmamıştır. Ancak harmanlanmış öğrenme yaklaşımı, yüz yüze öğrenme yaklaşımına göre öğrencilerin derse katılım ve derse karşı motivasyonu açısından daha olumlu etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Sakarya, Tercan ve Çoklar’ın (2012) “İlköğretim Öğrencilerinin İnterneti ve Arama Motorlarını Kullanım Durumları” adlı çalışmalarında nicel yöntem kullanılmıştır. Bu araştırmada 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflardaki öğrencilere araştırmacılar tarafından geliştirilen anket uygulanmıştır. 370 öğrenciden veri toplanmıştır. Araştırma sonucunda bilgi kaynağı olarak internetin ilk sırada geldiği, interneti öğrencileri en çok evden kullandıkları, bilgi arama, oyun oynama, haberleşme amaçlı kullanımlarının ön plana çıktığı, en çok kullanılan arama motorunun Google olduğu ve arama motorları içerisinde aranan bilgi türünün şiir, haber ve bilgi gibi yazı ağırlıklı bilgiler olduğu görülmüştür.

Ekici ve Özenç Uçak (2012) “İlköğretim Öğrencilerinin İnternette Bilgi Arama Davranışları” adlı çalışmalarında, ilköğretim öğrencilerinin internete ilişkin tutumlarının, kullanım alışkanlıklarının, internette bilgi arama davranışlarının ve kaynak gösterme özelliklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. 149 sekizinci sınıf öğrencisine anket uygulanarak öğrencilerin bilgisayar ve internet kullanma becerileri, interneti hangi amaçlarla nasıl kullandıkları, bilgi gereksinimleri ve bilgi arama davranışları, bilgi

erişimde karşılaştıkları sorunlar, buldukları bilgiyi nasıl değerlendirdikleri, ödevlerinde nasıl kullandıkları ve kaynak gösterme konusunda farkındalıkları belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgular öğrencilerin bilgi erişimde interneti öncelikli ve yoğun kullandıklarını, interneti güncel, kolay erişilebilir ve aranan her türlü bilginin bulunabileceği bir ortam olarak algıladıklarını göstermiştir. Ancak öğrencilerin internetten ya da basılı kaynaklarda bulunan bilgileri ödevlerinde kullanırken kaynak belirtmeleri gerektiğine inanmadıklarını ifade etmişlerdir.

Brandström (2011) “Using the Internet in Education-Strengths and Weaknesses, a Qualitative Study of Teachers’ Opinions on the Use of the Internet in Planning and Instruction” adlı çalışmasında, internetin bugün genç insanların yaşamlarında önemli bir rol oynadığını, önceki araştırmaların formal eğitimin içeriğinde internet kullanımının dezavantajlarının yanı sıra avantajlarını da işaret ettiğini, şimdiki çalışmaların amacının eğitimde internet kullanımının etkilerini incelemek olduğunu dile getirmiştir. 5 ortaokul öğretmeniyle görüşülmüştür. 5 tekrarlı temalar, görüşme verisinde belirtilmiştir. Bunlar, internet deneyimleri ve üzerlerine genel fikirleri, eğitim ve öğretime karşı tutumları, bir öğretim kaynağı olarak internet kullanımı üzerine fikirleri, öğretmen ve öğrenciler üzerinde internet kullanımının etkileri ve okulda internet kullanımının sakıncalarıdır. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin internetin değerli bir bilgi kaynağı ve önemli bir ilave öğrenme aracı olduğunu düşündükleri görülmüştür. İnternetin öğrencileri motive ettiğini, daha eğlenceli öğrenme gerçekleştirdiğini ve eğitimdeki değişime izin verdiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca internetin 4 büyük sakıncası da öğretmenler tarafından bildirilmiştir. Öğrencinin kopya çekmesi, güvenilirmez bilgi, teknik problem ve öğrencinin dersin yanı sıra ders dışı aktivitelerde bulunmasıdır.

Türker ve Yaylak (2011) “İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretiminde İnternet Tabanlı Öğretim Yönteminin Ders Başarısına Etkisi” adlı çalışmalarında, internet tabanlı öğretim yönteminin ders başarısına etkisini belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırmada, deneysel desenlerden öntest – sontest eşleştirilmiş kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Çalışma 42 ilköğretim 7. sınıf öğrencisi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Veriler, başarı testi ve yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Deneysel çalışma için Sosyal Bilgiler dersi “Türk Tarihinde Yolculuk” ünitesi ile ilgili 28 maddeden oluşan başarı testi geliştirilmiştir. Araştırmadan elde

edilen verilere göre, internet tabanlı öğretim yöntemi kullanımı ile yapılan öğretim, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine ilişkin akademik başarılarını arttırmıştır.

Yaylak (2010) “İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretiminde İnternet Tabanlı Öğretim Yönteminin Ders Başarısına Etkisi” adlı çalışmasında, Türk Tarihinde Yolculuk ünitesi öğretiminde internet tabanlı öğretim yönteminin öğrencilerin akademik başarılarına etkisi ve kalıcılık düzeyleri üzerindeki etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada deneysel desenlerden ön test, son test eşleştirilmiş kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Evren ve örneklem kullanılmamıştır. Örneklem yerine çalışma grubu alınmıştır. Araştırmada çalışma grubunu 2009-2010 eğitim öğretim yılında 7. Sınıflarda öğrenim gören 42 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda, deney grubu ve kontrol grubundaki öğrencilerin akademik başarıları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark oluşmuştur. Uygulanan çalışmanın öğrenme sürecini olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerin daha kalıcı ve anlamlı öğrenmeyi sağladığı görülmüştür.

Açıkalın (2009) “Pre-service Elementary Teachers’ Beliefs About Use of the Internet in the Social Studies Classroom” adlı çalışmasının temel amaç, Türk hizmet öncesi öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler sınıflarında internet kullanımı ile ilgili derinlemesine bilgi elde etmektir. Veri Kuzeybatıda geniş bir üniversite alanında toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak bir açık uçlu anket geliştirilmiştir. Veriler 2007’de toplanmıştır. Anket iki bölümden oluşmuştur. İlk bölüm demografik sorulardan oluşmuştur. İkinci bölüm ise, katılımcıların internet kullanma sıklıklarını, onların görüşlerini ve Sosyal Bilgiler sınıflarında internet kullanımı hakkındaki düşüncelerini ölçmek için 10 sorudan oluşmaktadır. İlk olarak demografik sorular analiz edilmiştir. Betimsel bir yaklaşımla çalışılmıştır. Bu yüzden frekans, ortalama ve dağılım aralığını içeren betimsel istatistik metodu kullanılmıştır. Her bir araştırma sorusu için çalışma bulguları, daha doğru ve kolay anlaşılabilir diye planlanmış olan düzen içinde gösterilmiştir. Bulgular tablo içinde sunulmuştur. Her bir kategori frekansı ve frekansların oranı bu tablolar içinde verilmiştir. Araştırmanın sonucunda katılımcıların büyük çoğunluğu Sosyal Bilgiler sınıflarında internet kullanımını desteklediği görülmüştür. Katılımcılar, internet kullanımının derinlemesine bilgi toplama, kaynaklar için görsel, kolay, hızlı erişim ve zamandan tasarruf gibi birçok avantaj bulmuşlardır. Ancak katılımcılar internet kullanımının olası dezavantajlarının da farkında olmuşlardır.

Shiveley ve VanFossen (2009) “Toward Assessing Internet Use in the Social Studies Classroom: Developing an Inventory Based on a Review of Relevant Literature” adlı çalışmalarında, etkili Sosyal Bilgiler öğretimi için internetin büyük potansiyelinin geniş ölçüde kabul edilmesine rağmen, sınıflarında internet kullanan birçok Sosyal Bilgiler öğretmeninin öğretmek için geleneksel yaklaşımı değişim yapmadan uyguladıklarını dile getirmişlerdir. Araştırma sonucunda, genel olarak sınıf öğretimi için internet kullanımı ve özellikle de Sosyal Bilgiler sınıflarında internet kullanımı üzerine mevcut araştırma literatürü, birçok öğretmenin düzenli bir temel de internet kullanımı yapmadığını göstermiştir. Yapılan araştırma, Sosyal Bilgilerde güçlü eğitim ve öğretim üzerine NCSS Position Statement kullanımını dile getirmiştir. Bunun sonunda güçlü eğitim ve öğretim ilkeleri üzerine temelli kullanımı olan internet envanteri oluşturulmuştur. Ek olarak, envanterin her bir alanının Sosyal Bilgiler sınıflarında nasıl kullanılabileceği üzerine örnekler sunulmuştur.

Karaman, Özen, Yıldırım ve Kaban (2009) “Açık Kaynak Kodlu Öğretim Yönetim Sistemi Üzerinden İnternet Destekli (Harmanlanmış) Öğrenim Deneyimi” adlı çalışmalarında, ÖYS üzerinden yürütülen internet destekli öğretim uygulamaları hakkındaki öğrenci görüşleri araştırılmıştır. Uygulamada yüz yüze derslerin yanı sıra materyal paylaşımı, forum tartışmaları, wiki uygulamaları, kısa sınavlar, metin, resim, ses ve video destekli ders özetleri yardımıyla öğrencilere sınıf dışı destekler verilmiş ve etkinlikler gerçekleştirilmiştir. Anket yardımıyla toplanan öğrenci görüşleri gözlem sonuçları eşliğinde analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda, internet destekli öğretim uygulamaları ile yürütülen derslerin öğrenciler üzerinde olumlu etkileri olduğu görülmüştür. Öğrenci memnuniyetini artırma, öğrenme için destekleyici kaynakları sunma, ders ile ilgili bilgilendirme çalışmaları açısından internet destekli web uygulamalarının etkin olduğu ifade edilmiştir.

VanFossen ve Waterson (2008) “It is just easier to do what you did before...: An Update on Internet Use in Secondary Social Studies Classrooms in Indiana” adlı çalışmalarında Hindistan’daki Ortaokul Sosyal Bilgiler öğretmenleri tarafından sınıflarda internet kullanımı ile ilgili 1999 yılında yapılan çalışma tekrarlanmıştır. 1999 çalışmasında yüzde seksen internetin daha fazla sıklıkla kullanılması istenmesine rağmen, internet kullanımı daha az çıkmıştır. Mevcut çalışmada internet kullanma ölçeği meydana getirilmiş ve bu ölçek istatistik dâhilinde cevap veren kişileri

sınıflandırmak için kullanılmıştır. Araştırmanın evreni için, 2004-2005 okul yılı içinde Indiana Department of Education veri tabanı kullanılmış ve evren 4184 Ortaokul Sosyal Bilgiler öğretmenlerini içermiştir. Veri analizinde, online anket üzerinden sabit soru öğelerinin cevapları bilgisayar tablolama programına yüklenmiştir. Daha sonra SPSS 12.0 sürümü ölçütüyle analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda, cevap veren kişiler hem okulda hem de evde bilgisayar kullanımında 6 yıl önceki çalışma sonuçlarından önemli ölçüde daha çok zaman harcandığını rapor etmişlerdir. Mevcut çalışmada, cevap veren kişiler okul bilgisayarlarında ortalama 7.97 haftalık ders saati harcandığını ifade etmiştir. Katılımcıların %96.6'sı sınıflarında internet erişimini söylerken, %85'den daha fazlası hız olarak sınıflarında internet bağlantısını dile getirmiştir.

Erişti, Şişman ve Yıldırım (2008) “İlköğretim Branş Öğretmenlerinin Web Destekli Öğretim İle İlgili Görüşlerinin İncelenmesi” adlı çalışmalarında web destekli eğitim deneyimine sahip branş öğretmenlerinin web destekli eğitime yönelik görüşlerini kimi değişkenler açısından betimlemeyi amaçlamışlardır. Araştırma, tarama modelinde desenlenmiştir. Araştırmanın örneklemini ilköğretim okullarında görev yapmakta olan 115 branş öğretmeni oluşturmuştur. Araştırmada elde edilen bulgular, branş öğretmenlerinin web destekli eğitim konusunda genel olarak olumlu görüşe sahip olduklarıdır. Bulgular öğretmenlerin görüşleri arasında cinsiyetlerine, mesleki deneyimlerine ve branşlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını ortaya koymuştur. Ayrıca öğretmenlerin web-destekli eğitim ile ilgili hizmet içi gereksinimlerinin olduğu da araştırmada elde edilen başka bir bulgudur.

Guinee (2004) “Internet searching by K-12 students: A research-based process model” adlı çalışmada, K-12 öğrencilerinin internette arama uygulamalarına yönelik araştırma tabanlı süreç modeli oluşturulmuştur. Araştırmada öğrencilerin internette bilgi arama davranışları, metin anlama, not alma, sunma gibi konulara açıklık getirilmiştir. Model, öğrencilerin araştırma, değerlendirme ve web de bilgileri kullanma yollarını açıklamaktadır. Ayrıca öğrencilere, web tabanlı araştırmaların kalite ve etkinliğini artırmak için stratejiler önermektedir. Bu araştırmada öğrencilerin en çok araştırma sorularını oluşturma konusunda sıkıntı yaşadıkları tespit edilmiştir. Bulgularda taramaya daha önceden bilinen sitelerin ziyaret edilerek ya da arama motorları kullanılarak devam edildiği ve anahtar kelimelerinin oluşturulmasında zorlanıldığı anlaşılmıştır. Tarama sonuçlarının analizinde öğrencilerin çok başarılı olmadığı, iyi ve kötü değerlendirmesini

tam yapamadıkları belirtilmiştir. Öğrencilerin, kendi bilgilerini sentezlemek yerine internetten toplanan bilgilerin bir araya getirilerek sunulması yönteminin tercih edildiği belirtilmiştir. Ayrıca öğrencilerin sunumlarında, internetten bulunan kaynakları belirtmedikleri, çok az öğrenci tarafından orijinal çalışma ürünleri üretildiği ifade edilmiştir.

Çetin, Çakiroğlu, Bayılmış, Ekiz (2004) “Teknolojik Gelişme İçin Eğitimin Önemi ve İnternet Destekli Öğretimin Eğitimdeki Yeri” adlı çalışmalarında, internet destekli öğretimin geleneksel öğretime göre avantajları ve dezavantajları, internet destekli öğretimde bilgisayar kullanımının önemi ve bu öğretimi etkileyen olumsuz faktörler üzerinde durulmuştur. Ayrıca eğitim ve teknolojinin birbirleriyle olan etkileşimi de ele alınmıştır. Artık günümüz dünyasında ne teknolojinin olmadığı yerde eğitimden ne de eğitimin olmadığı yerde teknolojiden bahsetmenin mümkün olmadığı üzerinde durulmuştur. Makalenin sonucunda, hızlı bir gelişim sürecindeki teknolojiyi takip edebilmek ve gelişmiş ülkeler arasındaki yerimizi alabilmek için eğitimin önemi vurgulanmıştır. Ayrıca gelişmiş ülkelerin teknoloji alanında söz sahibi olduğu, teknoloji alanında söz sahibi olabilmek için eğitilmiş insanlara ihtiyaç olduğu çalışmada dile getirilmiştir. Ancak ülkemizde sosyal ve ekonomik şartlar gereği birçok insanımız erken yaşta eğitimini bırakarak çalışmak zorunda kaldığı dile getirilmiştir. Aslında çalışmalarında internet destekli öğretimin kendisini bu noktada gösterdiğini ve bu kişilere tekrar eğitim imkânı tanıdığını ifade etmişlerdir.

Karataş (2002) “İnternet Destekli Öğretim: Örnek Bir Ders, Karşılaşılan Sorunlar ve Çözümler” adlı çalışmasında, internet destekli bir dersin temel yapısını ele almak ve uygulamada karşılaşılan sorunları tartışmayı amaçlamıştır. Bu çalışma için Gazi Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümünde okutulmakta olan İnternet Ortamında Yazarlık Dilleri Uygulaması isimli ders seçilmiştir. Bu dersin hedef kitlesi, amaçları, işleniş biçimi, hazırlanmasında kullanılacak yazılım seçilmesi, tasarımı göz önünde bulundurulmuş noktalar betimlendikten sonra tasarım bileşenleri ve internet uygulamaları açıklanmıştır. Son olarak, dersin uygulanması ve bu uygulama sırasında karşılaşılan sorunlar ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri sunulmuştur.

Akkoyunlu (2002) “Öğretmenlerin İnternet Kullanımı ve Bu Konudaki Öğretmen Görüşleri” adlı betimsel çalışmasında, öğretmenlerin internet kullanım amaçları ve internet kullanımı konusunda öğretmen görüşleri ele alınmıştır. Araştırma bilgisayar laboratuvarı olan 23 İlköğretim okulundaki 685 öğretmeni kapsamaktadır. Öğretmenlerin internet kullanım sıklıkları, internet kullanım düzeyleri ve internet konusundaki düşüncelerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından bir anket geliştirilmiştir . Çalışmaya katılan öğretmenlerin sadece % 9'u internet kullanmaktadır. İnternet, öğretmenler tarafından en fazla iletişim amaçlı kullanılmaktadır.

Karchmer (2001). “The Journal ahead: Thirteen Teachers Report How The Internet Influences Literacy and Literacy Instruction in Their K-12 Classrooms” adlı çalışmasında, internetin okur-yazarlık ve sınıflardaki okur-yazarlık öğretimini nasıl etkilediğini 13 K-12 öğretmenin raporuyla açıklamayı amaçlamıştır. 10'u bayan, 3'ü erkek olmak üzere 13 öğretmen Amerika'daki 11 farklı devleti temsil etmiş ve onların meslektaşları tarafından teknoloji kullanımının örnek alınması düşünülmüştür. E mail görüşmeleri, katılımcıların yansıyan yayınları, web sayfaları, online makaleler ve ders planları dahil veri analizi 3 odak alanı ortaya çıkarmıştır. Birincisi, internet materyalinin uygunluğu, ikincisi internet materyalinin doğruluk değerlendirmesi ve üçüncüsü internet üzerinden öğrenci çalışmalarının yayınlanmasıdır. Bulgular, öğretmenlerin geleneksel okur-yazarlık becerilerinin bir uzantısı olarak, okuma üzerinde internetin etkisini incelediklerini göstermiştir. Ek olarak, ilkokul öğretmenleri, onların çalışmalarının daha büyük bir hedef kitle için internet üzerinden yayınlandığı zaman, yazmaya dair onların öğrencilerinin motivasyonundaki artışı da fark etmiştir. Ancak ortaokul öğretmenleri, bu durumu bulamamıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, uygulama, deneysel işlem ve verilerin analizinde kullanılan tekniklere ilişkin açıklamalar yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmanın modellenmesi, araştırmanın tüm işlemsel yapısını ortaya koyan iskeletin tasarlanma aşamasıdır. Araştırmaların amacına bağlı olarak araştırma modelleri değişiklik gösterebilmekte ve her araştırmanın bir modelinin olması gerekmektedir. Araştırma modeli araştırma planlamasının en önemli aşamasıdır. Araştırma modelinin belirlenmesi, bu aşamadan sonraki planlama basamaklarının üzerinde son derece önemli etkilere sahiptir (Kurtuluş, 2010).

Araştırmada karma metot kullanılmıştır. Karma metot, nicel ve nitel metotların birleşimi olan ölçme modellerini ifade etmektedir (Bamberger, 2013). Karma metot araştırması köken olarak, aynı çalışma içerisinde nicel ve nitel araştırma metotlarını birleştirme fikri olarak 1960’larda keşfedilmiştir. Bu metodolojik yaklaşım, nicel ve nitel yöntemlerinin güçlü yönlerinin bir karma yöntem içerisinde birleştirilmesinin daha yararlı olabileceği düşüncesiyle ortaya çıkmıştır. (Fernandez, 2011).

Araştırmada karma metotun kullanılma sebebi, nicel yöntemle elde edilen verileri nitel yöntemle desteklemek ve daha derinlemesine bilgi elde etmektir. Karma araştırma desenleri Klassen, Creswell, Plano-Clark, Smith ve Meissner (2012) tarafından 3 gruba ayrılmaktadır. Bunlar: paralel (Parallel or convergent), açıklayıcı (explanatory) ve gömülü-içiçe (embedded) desenlerdir. Bu çalışmada yukarıda verilen karma araştırma desenlerinden gömülü desen kullanılmıştır. Gömülü desen, eş zamanlı nicel ve nitel araştırmalarda kullanılmaktadır. Yeni sezgiler ya da daha arıtılmış düşünceler sağlamak için biri diğeri içine gömülüdür ve destekleyici bir rol oynamaktadır (Klassen ve diğ. 2012; Creswell, 2014). Kurgusal olarak daha çok nicel temelli olan bu çalışmada ise nicel verileri desteklemek amacıyla nitel veriler toplanmıştır.

Sosyal Bilgiler dersinde internet kullanımının öğrencilerin akademik başarıları, dersine karşı tutumları ile bu yöntemin uygulanmasına ilişkin öğrenci görüşlerinin incelendiği çalışmanın nicel boyutunda öntest-sontest eşitlenmemiş kontrol gruplu desen kullanılmıştır. “*Bu modelde bir deney bir kontrol grubu bulunur. Başlangıçta grupların hangisinin deney hangisinin kontrol grubu olacağına yansız atama yoluyla karar verilir. Deney grubuna deneysel müdahalede bulunulurken kontrol grubuna bulunulmaz*” (Özmen, 2015, 60). Böylece gruplara öntest, deneysel işlem başlamadan önce verilerek başarı durumu saptanmıştır. Deneysel işlem bittikten sonra aynı test aynı gruplara sontest olarak verilmiş ve deneysel işlemin etkisi bu iki test arasındaki farka göre değerlendirilmiştir. Araştırmanın nitel boyutunda ise, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır.

Yarı yapılandırılmış görüşme, araştırmacı tarafından önceden belirlenmiş ya da görüşme sırasında ortaya çıkan konulara göre yeni sorularında sorulabildiği bir görüşme yöntemi olarak nitel araştırmalarda yaygın olarak kullanılmaktadır. Araştırmacı her ne kadar araştırma konusu kapsamında sorularını hazırlamış olsa da görüşmenin gidişatına göre sorularını değiştirmektedir. Yarı yapılandırılmış görüşmeler bir kişi ile karşılıklı soru cevap şeklinde gerçekleşebileceği gibi birden fazla kişi ile grup olarak da görülmektedir (DiCicco-Bloom and Crabtree, 2006).

3.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, 2015-2016 eğitim-öğretim yılının bahar döneminde Erzurum Merkez Yakutiye ilçesinde bulunan bir ortaokulun 7. sınıfında eğitim gören toplam 47 öğrenci oluşturmaktadır. Deney ve kontrol grubunu oluşturmak için rastgele (random) yöntem kullanılarak sınıflardan biri deney grubu (DG, n=24) ve diğeri kontrol grubu (KG, n=23) olarak belirlenmiştir. Zaman İçinde Bilim ünitesini, internet kullanılarak dersleri işleyen deney grubu öğrencilerinin ve öğrenci merkezli öğretime göre işleyen kontrol grubu öğrencilerinin sayı ve cinsiyete göre dağılımları Tablo 3.1.’de verilmiştir.

Tablo 3.1.

Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Sayıları ve Cinsiyete Göre Dağılımları

Sınıf	Gruplar	Cinsiyet		Toplam
		Bayan	Bay	
7.sınıf	Deney	14	10	24
7.sınıf	Kontrol	11	12	23
Toplam		25	22	47

Araştırmanın nitel boyutunda, katılımcılara amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örneklem yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme, bir çalışmada gözlem birimleri, belli özelliklere sahip bireyler, olaylar, nesneler ve durumlardan meydana gelebilir. Bu özellikleri sağlayan bireyler örneklem için belirlenen ölçütü karşılamaktadır. Belirlenen ölçütü karşılayan bireyler örnekleme de yer almaktadır. (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2013). Öğrenci görüşmelerinde ölçüt kullanılmamıştır. Çünkü deney grubunun tamamı olan 24 öğrenci ile de görüşme yapılmıştır. Öğretmen görüşmelerinin ölçütü, öğretmenlerin internet kullanımı hakkında bilgi sahibi olmalarıdır. İnternet hakkında bilgi sahibi olan öğretmenlerden daha detaylı veri elde etmek için ölçüt örneklem tercih edilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada verileri toplamak amacıyla;

- Ortaokul 7. sınıf “Zaman İçinde Bilim” ünitesinin kazanımları kapsamında araştırmacı tarafından hazırlanan **Akademik Başarı Testi-ABT** (Ek-1) öntest, sontest ve kalıcılık testi olarak uygulanmıştır.
- Öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine karşı tutumlarını ölçmek amacıyla Demir ve Akengin (2010) tarafından geliştirilen **Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği-SBDTÖ** (Ek-2) öntest ve sontest olarak deney ve kontrol gruplarına uygulanmıştır.
- Deneysel işlemin sonunda öğrencilerin ve öğretmenlerin internet destekli eğitime ilişkin görüş ve düşüncelerini almak için araştırmacı tarafından **Yarı**

Yapılandırılmış Görüşme Formları (Ek-3, Ek-4) hazırlanmıştır. Görüşme formları şunlardır:

- ❖ Yarı yapılandırılmış öğrenci görüşme formu (Ek-3),
- ❖ Yarı yapılandırılmış öğretmen görüşme formu (Ek-4).

Araştırmada kullanılan veri toplama araçları ve kullanım amaçlarının aşamalı sınıflandırılması Tablo 3.2.'de verilmiştir.

Tablo 3.2.

Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları ve Kullanım Amaçları

Veri Toplama Aracı	Kullanım Amacı	Araştırma Aşamaları		
		Öntest	Sontest	Kalıcılık
Akademik Başarı Testi (ABT)	Akademik başarının ölçülmesi	X	X	X
Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği (SBDTÖ)	Sosyal Bilgiler dersine karşı tutumların ölçülmesi	X	X	
Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formları	Uygulanan internet destekli eğitim ile ilgili öğrenci ve öğretmen görüşlerinin alınması	—	—	—

3.3.1. Akademik Başarı Testi (ABT)

Akademik başarı testi (ABT) 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersinin “Zaman İçinde Bilim” ünitesindeki kazanımları kapsayacak şekilde araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. ABT deney ve kontrol grubuna uygulama öncesinde öntest ve uygulama sonrasında sontest daha sonra ise kalıcılık testi olarak uygulanmıştır. Böylece belirlenen ünitenin öğretiminde, Sosyal Bilgiler dersinde internet kullanımının

öğrencilerin akademik başarı düzeyleri üzerindeki etkisinin tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Zaman İçinde Bilim ünitesinin kazanımları ve Bloom'un bilişsel alan sınıflandırması dikkate alınarak testler, Sosyal Bilgiler siteleri, soru kitapları gibi farklı birçok kaynaktan yararlanılarak 67 soruluk bir havuz oluşturulmuştur. 7. sınıf seviyesine uygun, kazanımları ölçen sorular belirlenmiştir. Bu sorular 7. sınıf deneyimi olan, 2 Sosyal Bilgiler öğretmeni, 2 Tarih öğretmeni ve 1'i Sosyal Bilgiler eğitimi 1'i Fen Bilgisi eğitimi uzmanı olmak üzere 2 uzmanın da görüşleri doğrultusunda 25 soruluk ön deneme formu oluşturulmuştur.

Hazırlanan formun pilot uygulaması Erzurum'da bulunan Ömer Nasuhi Bilmen Ortaokulu, 19 Mayıs Ortaokulu, Halitpaşa Ortaokulu, İbn-i Sina İmam Hatip Ortaokulu, Sabancı Ortaokulu ve 70. Yıl Cumhuriyet Ortaokulu'nda bulunan toplam 210 öğrenciye uygulanmıştır. Ancak testlerin tamamını cevaplandıran 205 öğrencinin kâğıdı değerlendirme sürecine alınmıştır. Yapılan pilot uygulama sonunda uzman görüşü doğrultusunda 25 sorudan oluşan Akademik Başarı Testi oluşturulmuştur. Bu aşamalar gerçekleştirilirken testin kapsam geçerliliğinin korunmasına dikkat edilmiştir. Kapsam geçerliği, ölçme aracı içindeki maddeler veya soruların ölçme aracının ölçmeyi amaçladığı konuları dengeli bir şekilde temsil etme derecesidir. Bu temsil etme derecesi, ölçülmek istenen özelliğin iyi örneklenmesi ile mümkündür. Ölçme aracını meydana getiren bireyin tamamen kendi yaptığı ölçme aracı kendisinin değerlendirmesi yanıltıcı olabilmektedir. Bu nedenle kapsam geçerliği, alanındaki uzman bir kişiyle birlikte çalışmayı gerektirmektedir. Aynı zamanda uzmanların görüşü alınarak saptanmaktadır (Cronbach, 1990; Crocker and Algina, 1986; Aktaran: Tavşancıl, 2006).

Güvenirlilik, bir testin tutarlı ve istikrarlı bir biçimde, ölçmek istediği şeyi ölçme derecesidir (Peter, 1979). Güvenilir bir test benzeri durumlarda tekrar uygulandığında benzer sonuçlar vermektedir (Perreault and Leigh, 1989). Araştırmada kullanılmak üzere 25 soruluk testin güvenirlik katsayısı (Cronbach Alpha) 0, 73 olarak bulunmuştur. Akademik Başarı Testinin 6 sorusu bilgi, 8 sorusu kavrama, 7 sorusu analiz, 1 sorusu sentez ve 3 sorusu da değerlendirme basamağındadır. Uygulama basamağında soru olmamasının nedeni, çoktan seçmeli sorularda bu basamakta soru hazırlamanın ve konuya uyarlamanın zor olmasından kaynaklanmaktadır. Güvenirlik çalışmalarından

sonra ABT'deki soruların hangi kazanımlara göre hangi bilişsel basamaklarda yer aldığını gösteren belirtke tablosu, Tablo 3.3.'te verilmiştir.

Tablo 3.3

Akademik Başarı Testi Belirtke Tablosu

KAZANIMLAR	BİLİŞSEL ALAN BASAMAKLARI						
	Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Sentez	Değerlendirme	TOPLAM
1.KAZANIM (İlk uygarlıkların bilimsel ve teknolojik gelişmelere katkılarına örnekler verir.)	1	2	-	1	-	1	5
2.KAZANIM (İlkyazı örneklerinden yola çıkarak yazının kullanım alanlarını ve bilgi aktarımındaki önemini fark eder.)	1	1	-	2	-	1	5
3.KAZANIM (Türk ve İslam devletlerinde yetişen bilginlerin bilimsel gelişme sürecine katkılarını değerlendirir.)	2	1	-	1	-	-	4
4.KAZANIM (15-19. Yüzyıllar arasında Avrupa'da yaşanan gelişmelerin günümüz bilimsel birikiminin oluşmasına etkisini fark eder.)	2	3	-	2	-	-	7
5.KAZANIM (Tarihsel süreçte düşünceyi ifade etme bilim özgürlüklerini bilimsel gelişmelerle ilişkilendirir.)	-	1	-	1	1	1	4
TOPLAM	6	8	-	7	1	3	25

3.3.2. Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği

Araştırmada, hem öğretimde internet kullanımının hem de öğrenci merkezli öğretimin öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine karşı tutum düzeylerindeki etkisini tespit etmek amacıyla öntest ve sontest olarak uygulanmıştır. Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği, ortaokul 6. ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersine yönelik öğrenci tutumlarını ölçebilecek geçerli ve güvenilir bir tutum ölçeği geliştirmek amacıyla Demir ve Akengin (2010) tarafından geliştirilmiştir.

Sosyal Bilgiler tutum ölçeği 5’li likert tipindedir. Ölçeğin her bir maddesi: “Hiç Katılmıyorum: 1”, “Katılmıyorum: 2”, “Kararsızım: 3”, “Katılıyorum: 4” ve “Tamamen Katılıyorum: 5” seçeneklerine sahiptir. Araştırmanın ölçeğinde ifade edilen olumsuz cümlelerin cevapları “Tamamen Katılıyorum: 1” den “Hiç Katılmıyorum: 5”e, “Katılıyorum: 2” den “Katılmıyorum: 4”e doğru ters yönde yeniden kodlanmıştır.

3.3.3. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formları

Araştırmada deney grubundaki öğrencilerin ve Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğretimde internet kullanımı ile ilgili görüşlerini derinlemesine incelemek amacıyla araştırmacı tarafından öğrenci için 7 sorudan oluşan, öğretmen için 4 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiş ve veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Öğrenci soruları, öğretimde internet kullanımının uygulama sürecine yönelik de olduğu için, öğretmen sorularından fazladır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler, hem sabit seçenekli cevaplandırmayı hem de ilgili alanda derinlemesine gidebilmeyi birleştirmiştir. Analizlerin kolaylığının, görüşme yapılan kişiye kendisini anlatma imkânı vermesi ve gerektiği zaman derinlemesine bilgi sağlaması gibi avantajları vardır (Büyüköztürk ve Diğerleri, 2013).

Görüşme yönteminin kullanılması araştırmacıya esneklik, ortam üzerinde kontrol, soruların sıralanması, veri kaynağının teyit edilmesi, derinlemesine bilgi gibi avantajlar sağlamaktadır (Bailey, 1982; Aktaran: Yıldırım ve Şimşek, 2008). Ayrıca araştırmacı veriyi toplamak için, sürece kendisi katıldığından dolayı, görüşme boyunca karşı tarafın davranışlarını, yüz ifadesini ve beden dilini gözlem yapma ve kayıt etme imkânına da sahiptir.

Çalışmaya başlamadan önce, görüşmede kullanılacak soruların ve görüşmecinin pilot çalışmaya tabi tutulması araştırmanın güvenilirliği açısından gereklidir. Yine

araştırmanın güvenilirliği açısından görüşme esnasında kayıta alınan verilerin yazıya dökümü esnasında tutarlılık sağlanmalıdır. Diğer taraftan araştırmacının notlarını katılımcılara vererek kayıtların yanlışsız ve eksiksiz olup olmadığını kontrol etmelerinin sağlanması güvenilirliği artırmak için etkili bir yoldur. Görüşmede yer verilen soruların kapsam geçerliliğinin sağlanması son derece önemlidir. Hazırlanan soruların kapsam geçerliliği uzman görüşleri alınarak teyit edilmelidir (Cansız Aktaş, 2015).

Görüşme soruları, elde edilen bilgileri derinleştirmek, daha ayrıntılı ve anlamlı bir hale getirmek, Sosyal Bilgiler dersinde internet kullanımı ile ilgili düşüncelerin öğrenci ve öğretmen penceresinden gözlenmesi amacıyla görüşme soruları hazırlanmıştır. Soruların hazırlanışında dikkat edilen hususlar ise; sorular açık ve anlaşılır olmalı, tek amaçlı ve yönlendirmekten kaçınılmalı, kaynak kişinin verebileceği verileri içermeli, yansız olmalı, odaklı sorular hazırlanmalı, çok boyutlu soru sormaktan kaçınılmalı, alternatif sorular ve sondalar hazırlanmalıdır (Bogdan and Biklen, 1992; Brookfield, 1992; Patton, 1987; Aktaran: Yıldırım ve Şimşek, 2008). Ayrıca görüşme soruları hazırlanırken de uzman görüşünden faydalanılmıştır.

Araştırmanın kapsam ve görünüş geçerliliğini sağlamak için bir tarih eğitimi uzmanı, bir de Sosyal Bilgiler eğitimi uzmanı görüşü alınmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda sorular üzerinde gerekli düzeltmeler yapılarak 8 soruluk bir veri toplama aracı oluşturulmuş ve pilot uygulaması yapılmıştır. Yapılan pilot çalışma sonucunda öğrencilerin formdaki 2 soruya hemen hemen benzer cevaplar verdikleri görülmüştür. Aslında aynı şeyi ölçtüğü tespit edilen bu sorular birleştirilerek tek bir soru haline getirilmesine karar verilmiştir. Pilot çalışmadan sonra görüşme formunda yapılan son düzeltmelerle birlikte 7 soruluk nihai yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşmelerin tamamı araştırmacı tarafından yürütülmüştür. Öğretmen görüşmeleri için uygulamanın bitmesi beklenmezken, öğrenci görüşmeleri uygulama bittikten sonra, 2016 yılının Mayıs ayı içerisinde yapılmıştır. Ses kayıt cihazı kullanılarak kaydedilen görüşmelerden elde edilen nitel veriler, daha sonra içerik analiziyle çözümlenmiştir. Çalışma sonucunda elde edilen veriler için tablolar hazırlanmıştır. Katılımcıların görüşleri frekans ve yüzdeleri ile birlikte verilmiştir. Verilerin kullanımında öğrenci ve öğretmen görüşlerinden bire bir alıntı yapılmıştır. Alıntılarda öğrenci ve öğretmenlerin isimlerini kullanılmamış yerine Ö-1 ve Ö-2 gibi kodlar kullanılmıştır.

3.4. Uygulama

Bu bölümde, araştırma kapsamında internet kullanımının Sosyal Bilgiler dersi “Zaman İçinde Bilim” ünitesinin işlenişi sürecine ait uygulamalarına yer verilmiştir. Sosyal Bilgiler öğretim kılavuzuna göre haftada 3’er saat olmak üzere toplamda 12 saat işlenmesi öngörülen bu üniteye ait konular ve planlama buna göre yapılmıştır. Ders kitabında ilgili üniteye ait konular ve konular için ayrılan saatler Tablo 3.4.’te verilmiştir.

Tablo 3.4.

Zaman İçinde Bilim Ünitesinde Yer Alan Konular ve Ayrılan Ders Saatleri

Ünite: ZAMAN İÇİNDE BİLİM			
Sıra No	KONULAR	Ayrılan Süre	Uygulama Haftası
1	Her Bilimsel Buluş Yeni Bir Başarıdır	2 ders saati	1.Hafta
2	Söz Uçar Yazı Kalır	2 ders saati	
3	Türk ve İslam Devletlerinde Yetişen Bilginler	3 ders saati	2.Hafta
4	Bilimsel Birikim Nasıl Oluşturdu	3 ders saati	3.Hafta
5	Düşünce Özgürlüğü ve Bilim	2 ders saati	4.hafta

Araştırmada internet kullanılarak işlenen dersler, deney grubu sınıfı olan 7/B sınıfı öğrencilerine haftada 3’er saat olmak üzere 4 hafta süreyle araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Uygulama başlamadan önce söz konusu Sosyal Bilgiler dersinde internet kullanılarak nasıl derslerin işleneceği hakkında öğrencilere detaylı bir şekilde bilgi verilmiştir.

İnternetli eğitimin uygulanacağı sınıfta konular işlenirken, araştırmacı tarafından öğrencilerin de uygulama sürecine katılımı sağlanmıştır. Zaman içinde bilim ünitesinin konuları ise; her bilimsel buluş yeni bir başarıdır, söz uçar yazı kalır, Türk ve İslam devletlerinde yetişen bilginler, bilimsel birikim nasıl oluştu, düşünce özgürlüğü ve bilim’dir. Bu konular internet kullanılarak verilirken, internetin portallarından yararlanılmıştır.

Araştırmacı tarafından ilk konu anlatılırken cam, takvim, kâğıt, tekerlek, pusula gibi icatlarla ilgili video, resim, fotoğraf ve animasyon gösterilmiştir. Daha sonra öğrencilerle karşılıklı olarak dersin işlenmesi sağlanmıştır. Gerek camın ve kâğıdın oluşumu ile ilgili videodan gerekse de tekerleğin icadıyla ilgili animasyon gösterisinden ne anladıkları sorulmuştur. Daha sonra öğrencilerin uygulamalı olarak anlatımından sonra konuda eksik kalan yerler araştırmacı tarafından tamamlanmıştır. Araştırmacı tarafından internet portallarından yararlanılırken öğrencinin yaş ortalaması dikkate alınmıştır. Ayrıca EBA gibi MEB’e bağlı sitelerden yararlanılmıştır.

İkinci konunun anlatımında, araştırmacı tarafından yazının icadı, çeşitleri ile ilgili sanal arkeoloji müzelerinden yararlanılmıştır. Öğrencilere, gösterilmiş olan sanal müzede neler gördükleri sorulmuştur. Öğrencilerle karşılıklı fikir alış verişi sağlanmıştır. Ayrıca öğrencilerden uygulama sırasında internetten resim, fotoğraf, video ve bilgiye ulaşmaları da istenmiştir. Öğrencilerin bazı kullandıkları sitelerin konu için uygun görülmemesi üzerine, daha uygun olan bir siteyi kullanmaları sağlanmıştır. Aynı zamanda öğrenciler, siteler konusunda da bilgilendirilmiştir.

Üçüncü konunun anlatımında resim, fotoğraf ve bilgi içeren sitelerden faydalanılmıştır. Türk ve İslam devletlerinde yetişen bilginlerin resimleri öğrencilere gösterilerek hangi bilginine ait olduğunun bulunması istenmiştir. Daha sonra öğrencilerden, resimde buldukları bilgin hakkında internetten bilgi sahibi olmaları istenmiştir. Ayrıca öğrencilerin bilgiye nasıl ulaştıklarının arkadaşlarıyla paylaşımı da sağlanmıştır.

Dördüncü ve beşinci konuların anlatımında ise video, harita ve karikatür kullanılmıştır. Coğrafi keşiflerin sebep, sonuç ve keşif yolları önce araştırmacı tarafından harita üzerinde anlatılmıştır. Daha sonra araştırmacı rehberliğinde, öğrencilerden internetten seçtikleri bir harita üzerinden kâşifçi olarak keşif yollarını anlatmaları istenmiştir. Öğrenciler arasında ayırım yapılmayarak tüm deney grubu öğrencilerinin kâşifçi olması sağlanmıştır. Reform ve Rönesans anlatılırken MEB’e bağlı sitelerdeki videolardan yararlanılmıştır. Öğrencilere, videoyu izledikten sonra ne anladıkları sorulmuştur. Daha sonra araştırmacı ve öğrenciler arasında fikir alış verişi yapılmıştır. Son olarak araştırmacı tarafından konu genel hatlarıyla değerlendirilmiştir. Son konu olan düşünce özgürlüğü ve bilim ile ilgili ise öğrencilere karikatür, resim ve

fotoğraf gösterilmiştir. Karikatürden yola çıkarak konu, öğrencilere kavratılmaya çalışılmıştır. Yine öğrencilerle karşılıklı olarak ders işlenmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarından elde edilen nicel verilerin analizi yapılırken ABT'nin öntest ve sontest puanlarının istatistikleri yapılmış ve bu testlerin verilerine göre grupların öntest ve sontestlerden elde ettikleri puan ortalamalarının birbirinden anlamlı derecede farklı olup olmadığını belirlemek için t testi analizi kullanılmıştır. t testi, birbirinden bağımsız iki grubun veya örneklemin bağımlı bir değişkene göre ortalamalarının karşılaştırılarak ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını test etmek için kullanılmaktadır (Ural ve Kılıç, 2006). Ayrıca araştırmada SBTÖ öntest ve kalıcılık testinde de, puan ortalamalarının birbirinden anlamlı derecede farklı olup olmadığını belirlemek için t testi analizi kullanılmıştır. SBTÖ sontestinde ise araştırmaya katılan gruplarla çalışmaya başlamadan önce yapılan, Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum ölçeğinin öntest sonuçlarında istatistiksel olarak var olan anlamlı farklılığın çalışmanın sonunda yapılan tutum sontest puan ortalamalarına etki edebileceği düşünülerek tutum öntest puanları kovariate (coverate) edilerek, anlamlı farklılığı belirlemek için ANCOVA analizi kullanılmıştır.

“ANCOVA'nın amacı, araştırmacıya ortalamalar arasında gözlenen farklılıkların şans nedeniyle mi yoksa evrenler arası sistematik farklılıklar nedeniyle mi olduğuna karar vermede yardımcı olmaktır. ANCOVA bu durumu bağımlı değişkenden kestirilebilir bireysel farklılıkları istatistiksel olarak ortadan kaldırarak gerçekleştirir ve bu şekilde gruplar arası desenlerin yaptığından daha açık bir deneysel hata tahmini ve yokluk hipotezinin daha güçlü bir istatistiksel testini sunar” (Shavelson, 2016, 554).

Yarı yapılandırılmış görüşmeler sonucu, katılımcılardan alınan nitel veriler, teknolojik ortamına aktarılarak içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirlerine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır. İçerik analizini dört aşamada inceleyecek olursak ilk aşama verilerin kodlanmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2008, 227). Verilerin kodlanma

süreci metin veya görsel verileri küçük bilgi kategorileri içine toplamayı, bir çalışmada kullanılan farklı veri tabanlarından gelen kod için kanıt aramayı ve daha sonrasında koda bir isim vermeyi kapsamaktadır. Kodlama sürecinde elde edilen verilerden “ayıklama” yapılabilmektedir. Çünkü nitel bir çalışmanın içerisinde tüm bilgileri kullanma zorunluluğu yoktur. Bilgilerin bazıları yapılan çalışmaya alınmayabilir (Creswell, 2013, 184). İkinci aşama ise, temaların bulunmasıdır. Temaların bulunması için önce kodlar bir araya getirilir ve incelenir. Kodlar arasındaki ortak yönler bulunmaya çalışılır. Bu aşamada ortaya çıkan temalar daha genel bir olguya işaret eder. Bu olguya ilişkin kodların bir araya getirilmesi ve aralarında anlamlı ilişkiler kurulması mümkün olabilir. Üçüncü aşama ise, verilerin kodlara ve temalara göre düzenlenmesi ve tanımlanmasıdır. Bu aşama sırasında çalışmada toplanan veriler düzenlenmektedir. Daha sonra belirli olgulara göre veriler tanımlanarak yorumlanmaktadır. Ayrıca verilerin, okuyanın anlamasını kolaylaştıracağı bir sadelikte tanımlanarak, açıklanarak ve sunulurak oluşturulması önemlidir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). İçerik analizinin son aşaması ise, bulguların yorumlanmasıdır. Yorumlama, kodların ve temaların ötesinde verilerin daha geniş anlamlarına yönelik soyutlama içermektedir. Yorumlama, kodların geliştirilmesiyle başlayarak, kodlardan temaların meydana getirildiği ve sonrasında temaların, verileri mantıklı hale getirmek için soyutlamanın daha büyük birimleri haline düzenlendiği bir süreçtir. Önseziye, anlayışlara ve sezgiye dayalı yorumlama gibi birçok çeşidi mevcuttur. Araştırmacı kendi yorumunu başka araştırmacılar tarafından geliştirilen geniş araştırma literatürüne ekleyebilmektedir (Creswell, 2013, 187).

Yapılan görüşmeler, öğretmenlerden ve öğrencilerden izin alındıktan sonra ses kayıt cihazıyla kaydedilmiştir. Görüşmelerin yapılma sürecinde öğretmen ve öğrencilerden randevu alınmıştır. Görüşmeye başlamadan önce çalışmanın içeriğinden bahsedilerek görüşmecilerin bilgilendirilmesi sağlanmış ve ses kayıt cihazının kullanımı için izin alınmıştır. Görüşme esnasında araştırmacı yönlendirmeden kaçınmıştır. Ancak daha detaylı bilgi almak için “neden, niçin, örnek verebilir misiniz” gibi sözcükler kullanılmıştır.

Yarı yapılandırılmış öğretmen ve öğrenci görüşme formlarının analizi sırasında, ses kayıt cihazıyla kaydedilen görüşmeler ayrıntılı bir şekilde yazılı doküman haline getirilmiştir. Türkçe dil bilgisi kuralları göz önünde bulundurularak metinlerin düzenlenmesi yapılmıştır. Görüşmeler sonucu elde edilen verilerde anlam kaybının

olması durumunda görüşmecilerin söylemleri aynı olarak verilmiştir. Veriler araştırmacı tarafından incelendikten sonra kategoriler ve kodlar meydana getirilmiştir. Verilerin sunumunda öğretmen ve öğrencilerin görüşlerinden aynen alıntılar yapılarak faydalanılmıştır. Alıntılarda öğretmenin ve öğrencinin gerçek ismi yerine verilen kodlar kullanılmıştır. Görüşme yapılan öğretmen ve öğrencilerin kimlikleri gizli tutulmuştur. Yapılan görüşmelerde kodlamalar Ö-1, Ö-2, Ö-3...; şeklinde yapılmıştır. Öğretmen ve öğrencilere kodların verilmesinde herhangi bir özellik (hizmet yılı, yaş, branş vb.) gözetilmemiş, görüşme sırasına göre kodlamalar yapılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formundaki bazı sorularla ilgili öğretmenlerin ve öğrencilerin birden fazla görüş belirtmeleri sebebiyle, meydana getirilen tablolarda frekans ve yüzde değerlerinin bazıları öğretmen ve öğrenci sayısını değil, o soruyla ilgili öğretmen ve öğrenci görüşlerinin sayısını ifade etmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde “Zaman İçinde Bilim” ünitesinin öğretiminde, internet kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına etkisinin ve Sosyal Bilgiler dersine karşı tutumlarının araştırılmasından sonra elde edilen verilerin analiz işlemleri ve sonuçlarına ait bulgular sunulmuştur. Araştırmada tanımlayıcı istatistikler, Bağımsız Gruplar t Testi, ANCOVA ve içerik analizi yapılmıştır.

Deney grubunda dersler internet destekli işlenirken, kontrol grubun da MEB tarafından 2005 tarihinden itibaren yürürlüğe giren öğrenci merkezli öğretim yöntemi ile işlenmiştir.

4.1. Sosyal Bilgiler Dersinde İnternet Kullanımının Akademik Başarı Üzerindeki Etkisine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Öğrencilerin araştırmaya başlamadan önce ve uygulamalar bittikten sonra akademik başarılarındaki farklılaşmayı belirlemek için öntest-sontest puanlarına yönelik tanımlayıcı istatistikler ve bağımsız gruplar t testi analizi yapılmış sonuçlar sırasıyla Tablo 4.1. ve Tablo 4.2’de verilmiştir.

Tablo 4.1.

ABT’nin öntest verilerine ait Bağımsız gruplar t testi analiz sonuçları

Test	Gruplar	N	X	Std. Sapma	Std. Hata	t	p
Abt-ön	Deney	24	48,33	18,684	3,814	-0,044	,965
	Kontrol	23	48,52	8,382	1,748		

Tablo 4.1. deki analiz sonuçlarına bakıldığında, araştırmaya başlamadan önce deney ve kontrol gruplarının ilgili üniteye ilişkin ön bilgi düzeyleri bakımından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir ($p= 0,965$). Deney ve kontrol gruplarının puan ortalamalarının birbirlerine oldukça yakın olduğu tespit edilmiştir ($X_{kontrol}=48,52$; $X_{Deney}=48,33$). Bu tespitten hareket ile çalışmaya

başlamadan önce deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin ilgili üniteye ait ön bilgilerinin benzer seviyede olduğu söylenebilir.

Tablo 4.2.

ABT'nin sontest verilerine ait Bağımsız gruplar t testi analiz sonuçları

Test	Gruplar	N	X	Std. Sapma	Std. Hata	t	p
Abt-son	Deney	24	73,00	12,552	2,562	3,190	,003
	Kontrol	23	60,00	15,303	3,191		

Tablo 4.2.'deki bağımsız gruplar t testi analiz sonuçlarına göre, ABT'nin sontest puanları bakımından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir. ABT sontest puanlarında ortaya çıkan anlamlı farklılığın deney grubu lehine olduğu yapılan bağımsız gruplar t testi analiz sonuçlarında deney grubundaki öğrencilerin puan ortalamalarının kontrol grubundaki öğrencilerden yüksek olduğu görülmüştür ($X_{\text{kontrol}}=60,00$; $X_{\text{Deney}}=73,00$). Bu bilgiler ışığında, çalışmanın sonunda araştırma gruplarındaki öğrencilerden elde edilen bilgiler bakımından deney grubunun kontrol grubundan istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ortaya koyması, çalışmada deney grubunda kullanılan öğretim faaliyetinin oldukça etkili olduğu söylenebilir.

4.2. İnternet Kullanımının Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği Üzerindeki Etkisine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Sosyal Bilgiler dersinde internet kullanımının öncesinde ve sonrasında öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine karşı tutum düzeylerinde meydana gelen farklılaşmayı belirlemek için öntest-sontest puanlarına yönelik tanımlayıcı istatistikler, bağımsız gruplar t testi ve ANCOVA analizi yapılmış sonuçlar sırasıyla Tablo 4.3., Tablo 4.4. ve Tablo 4.5.'de verilmiştir.

Tablo 4.3.

Sosyal Bilgiler dersi Tutum ölçeğinin öntest verilerine ait Bağımsız gruplar t testi analiz sonuçları

Test	Gruplar	N	X	Std. Sapma	Std. Hata	t	p
Tutum-ön	Deney	24	108,71	14,113	2,881	2,415	,020
	Kontrol	23	96,22	20,839	4,345		

Tablo 4.3.'deki analiz sonuçlarına bakıldığında, araştırmaya başlamadan önce deney ve kontrol gruplarının Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir ($p= 0,020$). Deney ve kontrol grupları arasındaki anlamlı olan bu farklılığın deney grubu lehine olduğu ($X_{\text{Deney}}= 108,71$; $X_{\text{kontrol}}= 96,22$) ve çalışmaya başlamadan önce deney grubundaki öğrencilerin kontrol grubundaki öğrencilere göre Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan gruplarla çalışmaya başlamadan önce yapılan, Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum ölçeğinin öntest sonuçlarında, istatistiksel olarak var olan anlamlı farklılığın çalışmanın sonunda yapılan tutum son test puan ortalamalarına etki edebileceği düşünülerek tutum öntest puanları kovariate (coverate) edilerek ANCOVA analizi ile tutum son test puan ortalamalarının arasında anlamlı farkın olup olmadığına bakılmıştır. ANCOVA analiz sonuçları sırasıyla Tablo 4.4. ve Tablo 4.5.'de verilmiştir.

Tablo 4.4.

Sosyal Bilgiler dersi tutum ölçeğinin son test verilerine ait tanımlayıcı istatistik sonuçları

Gruplar	N	X	Std. Sapma
Deney	24	97,92	18,149
Kontrol	23	90,13	26,370
Toplam	47	94,11	22,644

Tablo 4.5.

Sosyal Bilgiler dersi tutum ölçeğinin son test verilerine ait ANCOVA analiz sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar(tutumson)	720,339	1	720,339	1,387	,245
tutumön	26,173	1	26,173	,050	,823
Hata	22848,269	44	519,279		
Toplam	439819,000	47			
Düzeltilmiş toplam	23586,468	46			

Tablo 4.5.'deki ANCOVA analizi sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum ölçeğinin düzeltilmiş son test puanları bakımından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir [$F(1,44)= 1,387$; $p=0,245$]. Her ne kadar deney grubunun puan ortalamalarının kontrol grubunun puan ortalamalarından yüksek olduğu görülse de ($X_{\text{Deney}} = 97,92$; $X_{\text{Kontrol}} = 90,13$) gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Çalışmaya başlamadan önce Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumları bakımından deney grubundaki öğrencilerin puan ortalamalarının kontrol grubundaki öğrencilerin puan ortalamalarından daha yüksek olması ve çalışmanın sonunda da yine Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumun deney grubunun kontrol grubundan yüksek olması gruplar arasında anlamlı farklılıkların çıkmamasını destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

4.3. Sosyal Bilgiler Dersinde İnternet Kullanımının Cinsiyet Açısından Etkililiğine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Sosyal Bilgiler dersine yönelik İnternet kullanımının cinsiyet açısından etkililiğini ölçmek için, Abt-ön, Abt-son testi ve Sosyal Bilgiler tutum ölçeğinin tutum-ön, tutum-son testi verilerine ait bağımsız gruplar t testi analizi yapılmış ve sonuçlar Tablo 4.6., 4.7. ve 4.8'de verilmiştir.

Tablo 4.6.

Abt-ön ve Abt-son testi verilerine ait internet kullanımının cinsiyet açısından etkililiğine ilişkin bağımsız gruplar t testi analiz sonuçları

Test	Cinsiyet	N	X	Std. Sapma	Std. Hata	t	p
Abt-ön	Bayan	14	52,86	18,106	4,839	1,435	,165
	Bay	10	42,00	18,499	5,850		
Abt-son	Bayan	14	70,29	12,425	3,321	-1,270	,217
	Bay	10	76,80	12,336	3,901		

Tablo 4.6.'daki bağımsız gruplar t testi analiz sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler dersine yönelik internet kullanımının Abt-ön ve Abt-son test puanları bakımından cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür [Abt-ön; $p=0,165$, Abt-son; $p=0,217$]. Her ne kadar Abt-ön testinde, bayanların puan

ortalamalarının bayların puan ortalamalarından yüksek olduğu ($X_{\text{Bayan}} = 52,86$; $X_{\text{Bay}} = 42,00$) ve Abt-son testinde de bayların puan ortalamalarının bayanların puan ortalamalarından yüksek olduğu görülse de ($X_{\text{Bayan}} = 70,29$; $X_{\text{Bay}} = 76,80$) cinsiyet açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Abt-ön ve Abt-son testi verilerine bakılarak Sosyal Bilgiler dersine yönelik internet kullanımının cinsiyet açısından bir farklılık ortaya koymadığı söylenebilir.

Tablo 4.7.

Sosyal Bilgiler Dersi tutum ölçeğinin tutum-ön ve tutum-son testi verilerine ait internet kullanımının cinsiyet açısından etkililiğine ilişkin bağımsız gruplar t testi analiz sonuçları

Test	Cinsiyet	N	X	Std. Sapma	Std. Hata	t	p
Tutum-ön	Bayan	14	109,71	14,829	3,963	,406	,689
	Bay	10	107,30	13,695	4,331		
Tutum-son	Bayan	14	100,36	19,021	5,083	,773	,448
	Bay	10	94,50	17,232	5,449		

Tablo 4.7'deki bağımsız gruplar t testi analiz sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum ölçeğinin öntest ve sontest puanları bakımından cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür [Tutum-ön; $p=0,689$, Tutum-son; $p=0,448$]. Her ne kadar Tutum-ön ve Tutum-son testinde bayanların puan ortalamalarının bayların puan ortalamalarından yüksek olduğu görülse de ($X_{\text{Bayan}} = 109,71$ ve $100,36$; $X_{\text{Bay}} = 107,30$ ve $94,50$) gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Çalışmaya başlamadan önce Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumları bakımından bayan öğrencilerin puan ortalamalarının Bayların puan ortalamalarından daha yüksek olması ve çalışmanın sonunda da yine Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarında bayan öğrencilerin baylardan yüksek olması, Sosyal Bilgiler dersinde internet kullanımının öğrencilerin tutumlarında cinsiyet farkına etki etmediği şeklinde ifade edilebilir.

4.4. Öğrenci Merkezli Öğretim Yönteminin Cinsiyet Açısından Etkililiğine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Yapılan çalışmada, ÖMÖ yönteminin cinsiyet açısından etkililiğini ölçmek için, Abt-ön, Abt-son testi ve Sosyal Bilgiler tutum ölçeğinin tutum-ön, tutum-son testi verilerine ait bağımsız gruplar t testi analizi yapılmış ve sonuçlar Tablo 4.8. ve 4.9’da verilmiştir.

Tablo 4.8.

Abt-ön ve Abt-son testi verilerine ait ÖMÖ yönteminin cinsiyet açısından etkililiğine ilişkin bağımsız gruplar t testi analiz sonuçları

Test	Cinsiyet	N	X	Std. Sapma	Std. Hata	t	p
Abt-ön	Bayan	11	46,18	5,759	1,736	-1,302	,207
	Bay	12	50,67	9,994	2,885		
Abt-son	Bayan	11	57,82	15,322	4,620	-,646	,525
	Bay	12	62,00	15,679	4,526		

Tablo 4.8.’deki analiz sonuçlarına göre, Abt-ön ve Abt-son test puanları bakımından ÖMÖ yönteminin cinsiyet açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür [Abt-ön; $p=0,207$, Abt-son; $p=0,525$]. Her ne kadar Abt-ön ve Abt-son testinde erkeklerin puan ortalamalarının bayanların puan ortalamalarından yüksek olduğu görülse de ($X_{\text{Bay}} = 50,67$ ve $62,00$; $X_{\text{Bayan}} = 46,18$ ve $57,82$) cinsiyet açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Abt-ön ve Abt-son testi analiz sonuçlarına bakılarak bayların bayanlara göre ön bilgilerinin uygulanan sonteste de etki ettiği ve uygulanan yöntemin cinsiyet açısından farklılık göstermediği söylenebilir.

Tablo 4.9.

Sosyal Bilgiler Dersi tutum ölçeğinin tutum-ön ve tutum-son testi verilerine ait ÖMÖ yönteminin cinsiyet açısından etkililiğine ilişkin bağımsız gruplar t testi analiz sonuçları

Test	Cinsiyet	N	X	Std. Sapma	Std. Hata	t	p
Tutum-ön	Bayan	11	107,73	14,629	4,411	2,945	,008
	Bay	12	85,67	20,495	5,917		

Tablo 4.9.'daki analiz sonuçlarına göre, araştırmaya başlamadan önce bay ve bayan öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür ($p= 0,008$). Bay ve bayan öğrenciler arasındaki anlamlı olan bu farklılığın bayanların lehine olduğu ($X_{\text{Bayan}}= 107,73$; $X_{\text{Bay}}= 85,67$) ve çalışmaya başlamadan önce bayan öğrencilerin baylara göre Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Yapılan araştırmada, cinsiyet açısından çalışmaya başlamadan önce Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum ölçeğinin öntest sonuçlarında istatistiksel olarak var olan anlamlı farklılığın çalışmanın sonunda yapılan tutum sontest puan ortalamalarına etki edebileceği düşünülerek tutum öntest puanları kovariate (coverate) edilerek ANCOVA analizi ile tutum sontest puan ortalamalarının arasında anlamlı farkın olup olmadığına bakılmıştır. ANCOVA analiz sonuçları sırasıyla Tablo 4.10. ve Tablo 4.11.'de verilmiştir.

Tablo 4.10.

Sosyal Bilgiler dersi tutum ölçeğinin sontest verilerine ait tanımlayıcı istatistik sonuçları

Cinsiyet	N	X	Std. Sapma
Bayan	11	92,09	24,886
Bay	12	88,33	28,643
Toplam	23	90,13	26,370

Tablo 4.11.

Sosyal Bilgiler dersi tutum ölçeğinin sontest verilerine ait ANCOVA analiz sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Cinsiyet(tutumson)	345,329	1	345,329	,467	,502
tutumön	414,681	1	414,681	,560	,463
Hata	14802,895	20	740,145		
Toplam	202139,000	23			
Düzeltilmiş toplam	15298,609	22			

Tablo 4.11.'deki ANCOVA analizi sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum ölçeğinin düzeltilmiş sontest puanları bakımından cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir [$F(1,20) = ,467$; $p=0,502$]. Her ne kadar bayan öğrencilerin puan ortalamalarının bayların puan ortalamalarından yüksek olduğu görülse de ($X_{\text{Bayan}} = 92,09$; $X_{\text{Bay}} = 88,33$) cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Çalışmaya başlamadan önce Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumları bakımından bayan öğrencilerin puan ortalamalarının bayların puan ortalamalarından daha yüksek olması ve çalışmanın sonunda da yine Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumun bayanların baylardan yüksek olması cinsiyet arasında anlamlı farklılığın çıkmamasını destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

4.5. Sosyal Bilgiler Dersinde İnternet Kullanımının Kalıcılık Üzerindeki Etkisine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Sosyal Bilgiler dersinde internet kullanımının uygulanması sonrasında kalıcılık testinde meydana gelen farklılaşmayı belirlemek için bağımsız gruplar t testi analizi yapılmış sonuçlar Tablo 4.12.'de verilmiştir.

Tablo 4.12.

Kalıcılık testi verilerine ait Bağımsız gruplar t testi analiz sonuçları

Test	Gruplar	N	X	Std. Sapma	Std. Hata	t	p
Kalıcılık	Deney	24	53,33	13,425	2,740	3,492	,001
	Kontrol	23	39,65	13,425	2,799		

Tablo 4.12'ye bakıldığında, uygulama sonrasında yapılan kalıcılık testinin deney ve kontrol grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturduğu görülmektedir ($p= 0,001$). Deney ve kontrol grupları arasındaki anlamlı olan bu farklılığın deney grubu lehine olduğu ($X_{\text{Deney}}= 53,33$; $X_{\text{kontrol}}= 39,65$) tespit edilmiştir. Bu durum, internet destekli öğretimin uygulandığı deney grubundaki öğrencilerin bilgi kalıcılığının kontrol grubundaki öğrencilerden daha yüksek olduğunu göstermiştir. Deney grubundaki öğrencilerin bilgi kalıcılığının kontrol grubundaki öğrencilerden daha yüksek olmasının nedeni ise uygulama sırasında kullanılan öğretim faaliyetinde deney grubu öğrencilerinin bilgiyi kendilerinin yapılandırmasından, birden fazla duyu organına hitap etmesinden, bilgiye kendilerinin ulaşmasından kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca kullanılan internet destekli öğretimin öğrencilerin görsel, işitsel ve görsel-işitsel öğrenmelerine etki ederek öğrenciler arasındaki bireysel farklılığı ortadan kaldırması da deney grubu lehine kalıcılığın yüksek çıkmasına sebep olmuş olabilir.

4.6. Sosyal Bilgiler Dersinde İnternet Kullanımı İle İlgili Elde Edilen Öğrenci Görüşlerine Ait Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın uygulamaları tamamlandıktan sonra deney grubundaki öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinde internet kullanımı ile ilgili görüşleri yarı yapılandırılmış görüşme ile toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeye katılan öğrencilere, internet kullanımı hakkında 7 soru yöneltilmiştir. Öğrenci yanıtları detaylı bir şekilde analiz edildikten sonra elde edilen bulgular, yüzde ve frekanslarıyla birlikte aşağıda sunulmuştur.

4.6.1. Derste İnternet Kullanımının Olumlu ve Olumsuz Yönlerine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Araştırmanın deney grubunun öğrencilerine, kendi sınıflarında uygulanan derste internet kullanımı ile ilgili olumlu ve olumsuz yönleri sorulmuş ve elde edilen nitel veriler Tablo 4.13 ve 4.14'de verilmiştir.

Tablo 4.13.

Derste İnternet Kullanımının Olumlu ve Olumsuz Yönlerine İlişkin Öğrenci Durumları

Görüşler	f	%
Olumlu	17	74
Hem olumlu hem olumsuz	6	26
Toplam	23	100

Tablo 4.13'ten de anlaşılacağı gibi, öğrencilerin % 76'sı derste internet kullanımının olumlu yönü üzerinde dururken, % 26'sı ise hem olumlu hem de olumsuz yönü üzerinde durmuştur. Yapılan nitel araştırmada internet destekli öğretimin olumlu ve olumsuz öğrenci görüşlerine Tablo 4.14'de yer verilmiştir.

Tablo 4.14

Derste İnternet Kullanımının Olumlu ve Olumsuz Yönlerine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Öğrenci görüşleri	Frekans	%
Olumlu yönleri	f	%
Dersin daha kolay ve iyi anlaşılması	23	19
Ders başarısını yükseltmesi	18	15
Dersi daha dikkat çekici ve eğlenceli hale getirmesi	15	12
Sosyal Bilgiler dersini sevdirmesi	10	8
Kalıcılık sağlaması	9	7.3
Konuların öğrenci gözünde canlanmasını sağlaması	8	6.5
Konu ile ilgili hızlı erişim ve detaylı bilgi imkânı sağlaması	7	5.7
Derse katılma imkânı sağlaması	5	4
Çağrışım yapması	4	3.2
Derse olan ilgi, heyecan ve merakın artması	4	3.2
Sınıf içi konuşmayı engellemesi	4	3.2
Dersi tekrar etme imkânı sağlaması	3	2.4
İnternetin kullanımı ile ilgili bilgi imkânı sağlaması	2	1.6
Aile ve arkadaşlarla fikir alış verişine sebep olması	2	1.6

(Tablo 4.14'ün devamı)

Öğrenci ufkunu açması	2	1.6
Araştırma yönünü geliştirmesi	1	0.8
Dersi pekiştirmesi	1	0.8
Diğer	5	4
Toplam	122	100
Olumsuz yönleri	f	%
Arkadaşların gürültü yapması	4	50
İletişimin olmaması	2	25
Not alınamaması	1	12.5
Bazen dersin sıkıcı hale gelmesi	1	12.5
Toplam	8	100

Tablo 4.14'ten de anlaşılacağı üzere görüşmeye katılan öğrencilerin tamamı derste internet kullanımının, dersi daha kolay ve iyi anlaşılır hale getirdiğini ifade etmiştir. Bu durum, internet kullanımının Sosyal Bilgiler dersinin işleniş açısından önemli bir öğretim yöntemi olduğunu göstermektedir. Ayrıca öğrencilerin büyük bir kısmı ders başarısını yükselttiğini, dersi daha eğlenceli hale getirdiğini, Sosyal Bilgiler dersini sevdirdiğini dile getirmiştir. Derse karşı cesareti arttırması, diğer ders konularına fayda sağlaması, geçmişle günümüz arasında bağ kurması, yeni yerler keşfetme imkânı sağlaması, öğretmen ile daha iyi iletişim imkânı sağlaması öğrenci görüşlerinin diğer kısmında yer almaktadır.

Görüşmeye katılan öğrenciler tarafından derste internet kullanımının en çok vurgulanan olumsuz yönü ise sınıf içinde ortaya çıkan gürültüdür. Bu olumsuz yönü ifade eden öğrenciler gürültünün sebebi olarak da arkadaşlarının derse katılmak için gürültü çıkardıklarını söylemişlerdir. Bu sebepten dolayı da dersi anlamada zorluk çektiklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca öğrenciler iletişimin olmaması, not alamamak gibi olumsuz yönlerini de görüşlerinde belirtmişlerdir.

Aşağıdaki alıntılarda da görüleceği üzere öğrenciler tarafından derste internet kullanımının genelde olumlu yönü vurgulanmıştır. Bu sonuç, derste internet kullanımının öğrencilerin birden fazla duyusuna hitap etmesinden kaynaklanıyor

olabilir. Derste internet kullanımının olumlu ve olumsuz yönleri ile ilgili öğrenci görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Dersi daha da kolay anlıyorum. İnternet olmasaydı konuları daha eksik anlayacaktık. İnternet olduğu için yani görmediğimiz bazı şeyleri orada görüyoruz. Yani iyi oldu hocam. Çünkü o konuda ne işlediğimizi internet sayesinde anlıyoruz.” (Ö-1)

“Kendim okuyunca ya da hocam anlatınca anlıyorum ama internet desteğiyle daha çok anlıyorum. Oradan görsellere bakarak, video izleyerek daha çok anlıyorum. Mesela, haritalar ders kitabımızda küçük olduğu için internette daha büyük ve daha görünümli olduğundan haritaları daha iyi görüyorum. Konu ile ilgili film ya da resim, video izlediğimizde daha iyi anlıyorum. Ya da videodan konu anlatımlı özeti izlediğimde daha iyi anlıyorum. Ders başarıma etki yaptı. Birinci döneme göre sınav notum yükseldi.” (Ö-2)

“Mesela öğretmen derste bir şey anlattığında aklımızdan siliniyordu. Bu sefer görsel bir şey olduğundan aklımızda kalabiliyor kolayca. Bazı zor konuları anlayamadığımızda internetten yararlanıyorsunuz o konuyu anlayana kadar bize soruyorsunuz bizim de o konu aklımıza giriyor. Bu ünite (zaman içinde bilim) birazcık zordu. Zor konuların aklımızda kalmasını sağlıyor. Teneffüs oldu mu arkadaşlarımızla işte bak videoda bunu izledik, böyle böyle oldu, bu anlatıldı diye konuşuyorduk. Gelin bizde bunun üzerinden bir şeyler yapalım da derse daha iyi hazırlanalım diyorduk. Ondan sonra eve gittiğimde aklımda kalan videoları anneme anlatıyordum. Bu yüzden annemgilde faydalanıyordu. Ablam da faydalanıyordu. Bilgime bilgi kattı. Daha da bilgilendim. Öğretmenimiz tekrar bir şey izlettirmişti bize. Onu bende evde internetten izledim. İzlediğimde daha güzel şeyler oluyor derste. Heyecanımızı arttırıyor. Derse olan ilgi ve alakamızı arttırıyor. Derslerde daha başarı sağlıyor. Dersin internetle anlatılmasında görsel olarak da gördüğümüz için onu gözümüzde canlandırabiliyoruz. Canlandırdığımız içinde unutmuyoruz. Ama kulaktan girdi mi bir kulaktan girip diğerinden çıkabiliyor.” (Ö-4)

“Yeni yerler bulmamı sağladı hocam. Büyüdüğümde yeni yerlere gidebilirim. Yeni buluşlar bulabilirim. Yeni icatlar yapabilirim. Bunları yaptı hocam... Hocam biraz daha anladım dersi. Bi de resimleri görünce görsel sanatlar dersine de yardımcı

oluyor. Bizim derimize de yardımcı oluyor. Bende, herkesin bir buluş bulduğunu icat yaptığını uyandırdı. En çoğunu da Çinliler bulduğunu. Pusulayı bulanlar, yazıyı, mürekkebi, camı, tekerleği tarihteki bu icatları hatırlattı. Hepsini de bir yaratığa bakarak yani böceğe, diğer bir şeye hayvanlara bakarak bulmuşlar. Bunları görmem dersi iyi anlamama etti etti. Mesela, tekerlek hocam. Taşlar yuvarlanıyor diye tekerleği bulmuşlar. Çağrışım yaptı. Sözlülerim düzeldi. Notlarım iyi oldu. Gerçek hayatta bir yere gittin mi o dersi işlediğimi hemen hatırlarım. Diyelim gemiye bindim gidiyorum hocam. O benim aklıma gelince ben bu dersi işledim. Yanlış yöndeyim. Bakalım neredeyim haritadan... Arabayla giderim hocam. Diyelim ki şurada ne var... Ben bunu derste gördüm. Sanki bir yerden hatırlıyorum. Onları hep hatırlarım hocam.” (Ö-5)

“Olumlu yönü oldu. Coğrafi keşiflere Hindistan’ı buluyorlar ya görsellerle daha çok iyi anladım. Sınavlarda yüksek almamı sağladı. Öğrenmeyle daha çok ilgili oldum. Sizin girmeniz daha çok katkılı oldu. Dersi dolu dolu anlatıyordunuz. Dersi hiç sevmiyordum dersi sevdim. Diğer hocayı da seviyordum ama dersi sevmiyordum.” (Ö-11)

“Daha iyi anladım. Tekerleğin icadı... Oradaki insanlar çok zeki olduğu için... Sümerler onlar çiviyle yazıyı bulmuş biz ise kalemle yazıyoruz. Mürekkep kullanıyorlardı. Onlar kuşun tüyleriyle yazıyorlardı biz ise tükenmez kalem kullanıyoruz. O dönemle bu dönemi karşılaştırıyorum.” (Ö-13)

“Benim daha iyi öğrenmeme faydalı oldu. Mesela icatları gösterdiniz daha iyi aklımda kaldı. İleride Sosyal Bilgiler öğretmeni olduğumda daha iyi aklımda kaldığı için öğrencilerime anlatabilirim. Ders başarımda etkili oldu. Ben Sosyal Bilgiler dersinde parmak kaldırmaya korkuyordum. Siz geldikten sonra hocam internet sayesinde parmak kaldırıyorum. Artık dersinize katılabilme yeteneğim var. Önceden korkuyordum. Şimdi daha iyi, korkumu aştım parmak kaldırabiliyorum. Sonra aklıma geliyor Sosyal Bilgiler dersinde biz bunu yaptık. Aklımda kalmasında hem sizin hem de internetin faydası oldu. Siz böyle keyifli anlatınca heyecan geldi, heyecan vericiydi. Siz anlatınca eğlenceli geçiyor. Mesela, skolastik düşünce ve pozitif düşünce de onlar benim aklımdan hiç gitmiyor. Skolastik düşünce de özgürlük yok, kilisenin dediği oluyordu. İşte hocam onlar hep aklımda tekrarlanıyor. Sanki hocam bir yer varmış ta o

konu gelip oraya yerleşiyor bende onun tekrarlanmasına sebep oluyor. Sosyal Bilgiler dersi sanki bana kolay bir ders gibi geldi. Sosyal Bilgiler dersi ilk zordu.” (Ö-7)

“Hem de çok fayda sağladığını düşünüyorum. Kitapta işlediğimizde fazla örnek yoktu. Ama internette işledik bizi ayağı kaldırdınız. O zaman daha çok heyecanlandım ve daha güzel geçti. Beynimde daha kalıcı oldu. Sınavlarda gördüğüm gibi yapabildim. Derslerde sizin katılımınızda çok iyi ilerledim. Konuların bazıları çok aklımda kaldı. Tekerlek, camın yapılışı... Bir de videoları izlettiniz ya ondan dolayı ders daha güzel geçti. Beyinde resim kalıcı olduğu için bende de normal olarak kaldı. Ses de faydalı oldu. Hem eğlenceli oldu hem de önceki gibi sıkıcı geçmedi.” (Ö-14)

“Hiç unutmuyorum o konuları. Bana iyi geliyor. Sınavda aklıma geldiği için bence iyi. Mesela tekerleğin yapımı hocam. Hocam yazının bulunması, çivi yazısı, mürekkep yazısı bunlardan faydalandım. Görselleri incelemek... Nasıl yapıldığını, nereden geldiğini bilmek... Ders başarıma etki yaptı. Mesela konuyu daha çok sevdirmeye amaçlı. Bi de hocam daha çok bilgiye sahip olmamız. Hocam çivi yazısı vardı ya tabletlere yapılan, tabletleri gördük ya işte oradan bilgileri kaldı. Konuları öğrenirken hiç zorlanmadım. Harezmi “0” ı bulmuştur. O bakımdan neyle uğraştığını anlıyoruz hocam. Daha kolay anlamamı sağladı. Hocam bilmediğimiz bir şeyi daha detaylı, daha deneyerek öğrenmemizi sağladı.” (Ö-22)

“Bana şöyle oldu. Mesela o konuyu işlemeden önce karşımda bir kitap veya başka bir şey olsaydı direkt bu nasıl oluyor diye araştırma yapıyordum. Bu konuyu öğrendiğim zaman direkt karşıma çıkan bu konuyla ilgili şeylerde kim bulmuş, nasıl yapmış, niçin yapmış diye söyleyebiliyorum. Tarihi öğrenmeme faydası oldu. Bilgime bilgi kazandım. Sosyal Bilgiler dersinde bazı konulardan sıkılıyordum. Ama bu konu iyice bilgimi hevesimi arttırdı. İnternetsiz bir ders işlediğimiz zaman direkt sözel olarak anlatılıyor. Ama internette izlediğimiz zaman hem videolarını fotoğraflarını gördüğümüz zaman içten daha bilgiyi kazandırıyor. Ders başarıma aşırı derecede etki yaptı. Sosyal Bilgiler sınavım düşüktü. Çünkü dersi fazla dinlemiyordum. Ondan sonra ilgimi dağıtan şeyler oluyordu. Bu internet olduğu için hem derse ilgim arttı hem de Sosyal Bilgiler sınavında daha başarılı oldum. Öğrenmede de çok fayda sağladı. Mesela internetten bir konuyu açtınız ben dinledim. Eve gidip unuttuğum bir yer olunca direkt girdiğiniz şeylere bakabiliyordum internetten. Sosyal Bilgiler dersine girdiğiniz

zaman bir konuyu anlatınca gözümün önünde canlandırıyordum. Mesela, hani biz tekerlek konusunu işliyorduk ya o yuvarlağı göstermişsiniz (tekerleğin gelişim resimleri) direkt aklıma o geliyordu.” (Ö-18)

“Sosyal Bilgiler ders kitabında fazla detay olmuyor. İnternette açınca onlar daha da canlı, daha da ilginç oluyor. Mesela, internete girince başka şeylerde görüyoruz. Ama istediğimiz şeyi kitaptan bulamıyoruz. Ben daha da detayını istiyorum. Ama sizin dersinizde gördüm onları daha da iyi anladım dersi. Dersimi çok yükseltti. Mesela, Leonardo Da Vinci’nin resmi var ya. Hani nereye giderseniz oraya bakıyor (Mona Lisa Portresi). İnternette gördüm. Daha da güzel daha da orijinal. İnternette izleyince daha da aklımda kalıyor. Hani bir söz vardır. Çok gezen mi bilir çok okuyan mı?. Çok gezen bilir. Görüyorsun canlı canlı daha da aklımda kalıyor. İnterneti bilmiyordum. İnternete nasıl girileceğini öğrendim. Hiç bilmiyordum öyle şeylerin olduğunu görmüş oldum. Üç senedir okuyorum bu okulda ilk defa böyle internetli gördüm. Şimdi kitaptan okudum aklımda değil ama internetten gösterdiniz resimleri, çözdüğümüz sorular, anlattıklarınız şu an çok aklımda. Mesela, Fenikeliler camı bulmuş. Kitapta okuduk tek camı bulmuş. Ama siz açtınız camların renkli yapıldığını, eridiğini orada görünce şu an gözümün önünde canlanıyor.” (Ö-9)

“Daha iyi aklıma geliyor. Renkli olunca da insanların hoşuna gidiyor ya benimde hoşuma gidiyor. Bakmak istiyorum. Heyecanlandırıyor beni. Anlıyorum konuları, anlatabiliyorum. Artık Sosyal Bilgiler dersi sevdiğim favorilerim arasında. Mesela, şu an o harita Del Cano filan onun haritası gelse hemen anlatabilirim (Coğrafi Keşifler). Kendimi keşifçi zannetmiştim. Kendimi öğretmen zannetmiştim. Sanki öğrencilerim önümde oturmuş da ben anlatıyormuşum gibi olmuştu. Çok hoşuma gitmişti.” (Ö-21)

“Olumsuz yönü oldu hocam. Mesela, not almadan geçtiğimiz bölümler. Bazı konuları bazı arkadaşlarımız yüzünden dediğinizde duymadığımız yerler.” (Ö-10)

“Olumsuz yönü fazla olmadı. Yani arkadaşlarımızın konuşması. Derse fazla katılmamaları.” (Ö-11)

“Biz dersi dinlediğimiz halde arkadaşlarımızın kalkıp akıllı tahtayla uğraşması oldu. İnternete girmesi oldu. Yani o bizim için ders amaçlı yapılan bir şey. Onların uğraşması olumsuz oldu.” (Ö-18)

Öğrenci görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde, öğrencilerin internetle işlenen konularla ilgili gerek arkadaşlarıyla gerekse aileleriyle fikir alış verişinde bulundukları görülmüştür. Bu durum, internet destekli öğretimin Sosyal Bilgiler ders anlatımını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Ayrıca öğrenciler bu öğretim sayesinde, interneti nasıl ve hangi amaçla kullanacaklarını öğrendiklerini, korkmadan derse katıldıklarını ve dersi daha iyi anladıklarını da dile getirmişlerdir. Öğrencilerin bu söylemleri internet destekli eğitimin, öğrencileri derse katılmaları için cesaretlendirdiğini ve dersten zevk almalarını sağladığını göstermektedir.

4.6.2. Derste İnternet Kullanımının Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumlarında Değişiklik Yapması İle İlgili Görüşleri

Araştırmanın deney grubunun öğrencilerine, kendi sınıflarında uygulanan internet kullanımı ile ilgili Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarında değişiklik yapıp yapmadığı sorulmuş ve elde edilen nitel veriler Tablo 4.16’da ve 4.17’de verilmiştir.

Tablo 4.15.

Derste İnternet Kullanımının öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarında değişiklik yapma Durumları

Görüşler	f	%
Değişiklik yaptı	22	96
Değişiklik yapmadı	1	4
Toplam	23	100

Tablo 4.15’ten de anlaşılaçağı üzere öğrencilerin tamamına yakını internet destekli eğitimin derse karşı tutumlarında değişiklik yaptığını ifade ederken, sadece bir öğrenci değişiklik yapmadığını dile getirmiştir. İnternet destekli eğitimin, öğrencilerin derse yönelik tutumlarında nasıl değişiklik yaptığı ile ilgili görüşleri Tablo 4.16’da verilmiştir.

Tablo 4.16.

Derste İnternet Kullanımının Öğrencilerin Derse Yönelik Tutumlarında Yaptığı Değişiklik İle İlgili Görüşleri

Görüşler	f	%
Sosyal Bilgiler dersini sevdirdi	12	32
Derse olan ilgiyi arttırdı	9	24
Dersin kolaylığını fark ettirdi	5	13.5
Dersin sıkıcı olmadığını anlaşıldığını sağladı	5	13.5
Dersin heyecan verici olduğunu anlaşıldığını sağladı	3	8
Derse karşı cesareti arttırdı	1	3
Dersin önemini kavratı	1	3
Derse olan merakı arttırdı	1	3
Toplam	37	100

Tablo 4.16’den da anlaşılacağı üzere görüşmeye katılan öğrencilerin büyük çoğunluğu derste internet kullanımının derse yönelik tutumlarında değişiklik yaptığını, Sosyal Bilgiler dersini sevdirdiğini dile getirmişlerdir. Öğrenci başarısının derse sevmeye bağlı olduğu düşünülürse, bu öğretim yönteminin Sosyal Bilgiler dersi için ne kadar önemli olduğu bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Ayrıca derse sevmeye ve ders başarısı arasında güçlü bir bağın olduğu yapılan öğrenci görüşlerinde de gözlenmiştir. Öğrenciler tutumları ile ilgili derse olan ilgilerinin arttığını, derse daha kolay bulduklarını, derse karşı meraklı olduklarını ve dersin sıkıcı değil heyecan verici olduğunu da görüşlerinde ifade etmişlerdir.

Yapılan öğrenci görüşmeleri ve tablodan da anlaşılacağı üzere, derse yönelik olumsuz bir tutumun olmadığı da görülmüştür. Bu durum, derste internet kullanımının öğrencinin kafasındaki “*Nasıl, bu nedir, ne zaman, kim, nerede*” gibi soruları ortadan kaldırmasından kaynaklanıyor olabilir. Çünkü öğrencinin kafasında bu soruların kalması konuyu anlamadığını göstermektedir. Bu durumda öğrencinin derse karşı tutumu olumlu olmayacaktır. Bu soruların öğrenci kafasında netlik kazanması dersle olan bağını güçlendirir ki derse karşı olumsuz bir tutum içinde bulunmasına gerek

kalmaz. Tabloda da görüldüğü gibi öğrencilerin derse yönelik olumlu tutum sergilemeleri de bu düşünceyi destekler niteliktedir.

Derste internet kullanımının, öğrencilerin derse yönelik tutumları ile ilgili görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Değişiklik yaptı. Mesela, akıllı tahta olmadığı için ben fazla iyi anlamıyordum. Bu sene daha iyi anlıyorum. Daha iyi anlattınız. Hiç derse kalkmıyordum. Hiçbir şey anlamıyordum. Ama internet olunca her şeyi anlıyordum, derse kalkıyordum. Sosyal Bilgiler dersine karşı sevgim daha da yükseldi. Diğer sene sosyali fazla sevmiyordum. Bu sene sosyali çok sevdim. Daha iyi anlıyorum. Sosyal Bilgiler dersine herkes kalkıyor ben kalkmıyordum. Ama bu sene her şeyi öğrendim. Çok iyi anladım ben. Diğer Sosyal dersine bakıyorum bu Sosyal dersine bakıyorum büyük bir fark var. Ama anlatamıyorum. Kafam hep Sosyal dersinde. Mesela, her ders Sosyal dersi olsa bile ben gelirim, hiç de vazgeçmem. Sosyal Bilgiler dersini çok sevdim bu sene. Sosyal dersinin çok bana katkısı oldu.” (Ö-3)

“Önceden okuyorlar anlatıyorlardı. Dinlemiyorlardı bazı arkadaşlarımız. Konuştukları için anlamıyorduk. Şimdi internetle tahtadan anlattığınız için hepsi oraya yöneldiği için daha iyi anlıyorlar dersi. Bende aynı şekilde anlıyorum. Konuları okuduğumda daha çok sıkılıyordum. Ama tahtadan biraz video, biraz resim ve harita bakarak, bilim adamlarının resmine bakarak daha iyi anladım. Ders de sıkılmıyorum.”(Ö-2)

“Sosyal Bilgiler dersinde bir sürü ünite işledik. Ama şunu gerçek söyleyeyim hocam sizinle işlediğimiz ünite benim için çok aklımda kaldı. Çok iyi anladım hocam. Her şeyi anladım. Önceden üniteler geldiğinde çok fazla zevkli değildi hocam. Sosyal Bilgiler ünitelerde hep yazı hep oku... Hiç benim hevesimi kazandırmadı. Mesela, Sosyal Bilgiler dersini duyunca biraz şey oldum... Yazıp okuyacaz yazıp okuyacaz... Şimdi ilginç şeyler gördüm. İnternette açıp soru çözüyoruz. Çok zevkli geçti. Diğer hocamız interneti açmıyor. Siz de daha girmiyorsunuz. Bende sizi sordum ne zaman gireceksiniz diye, daha girmeyecek dedi. Ben çok üzüldüm. Sizinle o kadar çok sevdim ki keşke bütün derslerim Sosyal Bilgiler olsa dedim. Çok zevkliydi. O kadar ki sevdim hocam. Sosyal dersini hiçbir şeye değişmem. Eskiden öyle değildim. Gerçeği konuşayım. Ama benim için çok şey değiştirdi. En çok sevdiğim ders Matematik,

Türkçeydi. Şimdi Sosyal Bilgiler onların hepsini geçti. En ön sırada oldu benim için. İnternetin, ünitelere bakış açısından bana çok etkisi oldu. Eskiden Sosyal Bilgiler dersinin etkisi olmuyordu. Ne yalan söyleyeyim. Ama şimdi öyle değil. Hatta ünitemiz bittiği için çok üzuldüm. Keşke daha uzun olsaydı. Diğer üniteleri de sizinle işleseydik. Ben şaşıtm hocam. Bizim sınıftaki kızın dersi hep ondu. Sizin dersinizden 81 almış. Hocam nasıl oldu şaşırdım. Hocam o kadar ki etki ettiniz bize. Gerçek çok etki ettiniz hocam. Diğer hocalarımızda bize resimler, videolar, karikatürler izletseler çok iyi olurdu hocam. Gerçekten hocam...”(Ö-9)

“İnternetle ders işlemek tutumumda etki yaptı hocam. Kitaptan işleyince sıkılıyorduk hocam. Ama internetten anlatılınca hiç konuşmuyoruz. Ne güzel anlatıyor. Güzel oluyor. Sosyal Bilgileri eskiden biraz seviyordum. Daha çok sevmeye başladım. Derse karşı daha çok bilgi öğreniyoruz. Video izliyoruz, resimlere bakıyoruz. Nasıl olmuş, nasıl yapılmış onları öğreniyoruz. Evde de gidip bakıyorum bazen.” (Ö-5)

“Yaptı. Derse girerken internetten bir şeyler izleyeceğim için heyecanlandım. Mesela, derse girmeden önce sadece defter kitap getiriyorduk bu da heyecanlandırmıyordu. Öğretmen her zaman aynı yapıyordu. Mesela, derse geldiğimde acaba ne izleyecem ne yapacam derste öyle bir heyecan doldurdu bende. Derse ilgimi daha da arttırdı. Mesela, oradaki çalışan ressamı da gördüm, o bilginlerden ben neden olmayayım diye üzerine daha da katmaya çalıştım. Öğretmenimle daha iyi ilişki kuruyorum. Mesela, öğretmenimle konuşurken çekiniyordum ben. Bu seferde daha iyi konuşmaya başladım öğretmenimle.” (Ö-4)

“Değişti hocam. Sosyal Bilgiler dersine fazla katılamıyordum. Fazla anlayamıyordum. Sınıfta çok ses çıkıyordu. Ama şimdi bakıp anlıyorum. Derse hevesim arttı. Dersin önemini anladım hayatımızdaki. Yani geçmişimizi öğrendim.” (Ö-11)

“Sosyal Bilgiler dersine bakışımı çok değiştirdi. Önceden birazcık soğuk bakıyordum derse. Yani hocamız ders işlediğinde tamam ben bu konuyu anladım eve gidip tekrar etmeme gerek yok diyordum. Sizle bu konuyu işlediğim zaman eve gidip ne işlemişiz onlara göz atıyordu, bakıyordum. Daha doğrusu Sosyal Bilgiler dersine girmeden önce merakım artıyordu. Mesela, bunda ne öğrenecez, acaba bu adam kim diye... Hem böyle değişti hem de diğer ildeki öğretmenimiz biraz kötüydü. O yüzden sevmiyordum Sosyal Bilgiler dersini. Mesela, derse girerken aaa keşke Sosyal olmasa

keşke Beden olsa farklı bir ders olsa diye düşünüyordum. Ama diğer hocam ve siz girdiğiniz zaman daha istekli oldum derse. Beden yerine Sosyal Bilgiler dersi olsa daha iyi olur.” (Ö-18)

“İnternet olmadan önce fazla derse katılmıyordum. Derste parmak kaldırmaya korkuyordum. Yani hoca kızar diye korkuyorum. İnternet geldi. Bakıyorum arkadaşlarım kaldırıyor da ben neden kaldırmıyorum. İnternetle daha kendimi geliştirdim. Derste güvenim geldi. Parmak kaldırmaya başladım. Sosyal Bilgiler sanki bana kolay bir ders gibi geldi. Sosyal Bilgiler dersi ilk zordu. Derste azıyorlardı ben hiçbir şey anlamıyordum. Eve gittiğimde tekrar yapınca aklımda kalıyordu. Ama sizin anlattıklarınız aklımda. İnternetle birlikte derse karşı daha fazla ilgim oldu.” (Ö-7)

Öğrenci görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde, derste internet kullanımının Sosyal Bilgiler dersine olan sevginin ve Öğrenci-öğretmen iletişiminin önemli ölçüde arttığı görülmektedir. Bu durumun, kullanılan öğretim yönteminin öğrencilerin derse karşı tutumlarını etkilemesi ve hem ders içi hem de ders dışı öğretmen-öğrenci iletişimini güçlendirmesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

4.6.3. Derste İnternet Kullanımının Uygulama Sürecinde İnternet Portallarının Hangisinin Daha Etkili Olduğu İle İlgili Öğrenci Görüşleri

Araştırmanın deney grubunun öğrencilerine, derste internet kullanımının uygulama sürecinde internet portallarının hangisinin daha etkili olduğu ile ilgili soru sorulmuş ve elde edilen nitel veriler Tablo 4.17’de verilmiştir.

Tablo 4.17.

Derste İnternet Kullanımının Uygulama Sürecinde İnternet Portallarının Hangisinin Daha Etkili Olduğu İle İlgili Öğrenci Görüşleri

Görüşler	f	%
Video ile ilgili web siteleri	19	46
Resim ve fotoğraf ile ilgili web siteleri	11	27
Harita ile ilgili web siteleri	6	15
Karikatür ile ilgili web siteleri	5	12
Toplam	41	100

Tablo 4.17’de görüldüğü üzere, görüşme yapılan öğrencilerin çoğunluğu derste internet kullanımı sırasında video ile ilgili web sitelerinin daha etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Derste internet kullanımı sırasında videolar, öğrencilerin hem işiterek hem de görerek çoklu öğrenmelerini sağladığından dolayı öğrenciler tercih etmiş olabilir. Ayrıca öğrenciler görüşmede resim, fotoğraf ve harita ile ilgili web sitelerinin de öğretim sürecinde etkili olduğunu söylemişlerdir.

Aşağıdaki alıntılarda da görüleceği üzere öğrenciler video, resim ve fotoğraftan daha çok etkilendiklerini ifade etmişlerdir. Bu durum, öğrencilerin hem görerek hem de duyarak öğrenmelerinden ve dersi daha da somutlaştırmasından kaynaklanıyor olabilir. Dersin somutlaşmasıyla birlikte öğrenci ile ders arasındaki iletişimin daha anlaşılır bir hale geldiği düşünülmektedir. Derste internet kullanımının uygulama sürecinde, internet portallarının hangisinin daha etkili olduğu ile ilgili öğrenci görüşlerine sebepleri ile birlikte aşağıda yer verilmiştir:

“En çok benim video çekti. Çünkü videolarda yeni şeyler var. Videoda başka öğretmenin anlattığı konular var. Hem sizin anlattığınız hem o öğretmenin anlattığıyla daha iyi şeyler yazabiliyoruz derslerde. O yüzden videolar daha çok önemli benim için. Videolarda, değişik değişik konuları öğrenmek de benim ilgi ve alakamı arttırıyor. Yeni şeyler öğrenmek ufkumuzu da açıyor. Her gün yeni yeni videolara baktığımızda bilginler olsun, yaptığı çalışmalar olsun çalışmalarla ilgili daha detaylı şeyler olsun, o detayları da görüyoruz. Mesela, Kopernik Galile’nin Güneş Merkezli Evren Kuramı, Hertz’in X ışınlarını bulması işte daha detaylı. Nasıl buldu ne zaman buldu videolar gösteriyor. Resimler de sadece resmini gösteriyor, buluşunu gösteriyor. Ama videolar daha içerikli şeyler anlattığı için daha güzel benim için.” (Ö-4)

“Videolardan çok etkilendim. Mesela, o tekerlek. Konuyla ilgili o videoyu izlettiniz. Çünkü orada elleriyle bir şeyler yapıyorlar, konuşuyorlar. O da benim beynime çok yerleşiyor. Konuşmaları, bizim gibi hareket etmeleri, canlandırmaları gerçekçi gibi hocam. Sanki o olayın içinde yaşıyorum gibi geliyor hocam.” (Ö-10)

“En çok videolar. Çünkü gözümün önünde canlandırdığım için bir istek geliyordu. Hani onun bir şeye yansması amacıyla. Bizde bunu izlediğimiz zaman benim kafamda yansıyanın bir farklısını, bir farklı düşüncesini tahta da videoda izlemiştim. Mesela, yazıyı kullanmaları. Biz nasıl papirüs bitkisinin olduğunu bilmiyorduk.

Videodan onlar yaptı öğrendik nasıl bir bitki olduğunu. İzlediğimiz için video bütün konularda etkiledi. Ayrıca izleyemediğim videoları internetten açabiliyordum. (Ö-18)

“Videolar benim için çok daha etkili oldu. Karikatürler de biraz etkili oldu. Videolar daha da anlamamı sağlıyor. Mesela, videolar canlı canlı bize gösteriyor ya hocam oraya baktığımızda anlıyoruz ki eskiden de böyleymiş. Geçmişten günümüze gösteriyor. Benim yanlış bildiğim şeylerin doğrusunu söylüyor video. Konuları evde tekrar etmemi de sağlıyor. Önce internetten izliyorum. Sonra izlediğim konunun özetini çıkarıyorum. EBA’dan izliyorum, Morpa Kampüse giriyorum. Onlarda bana çok bilgi veriyor. (Ö-8)

“Resimler daha çok etkili oldu. Videolarda etkili oldu. Hocam okuduğumda bir şey anlamıyorum. Ama resimleri videoları izlediğimde daha da çok aklımda kaldı hocam. Mesela, pusulayı gösterdiniz. Kuzey Güney sordunuz. Hani N, S... Onları hep not aldım videoyu izlerken. Yani not almasam da videoyu izlediğim için aklımda kalıyor. Benim için önemli olan gözümlle görmem hocam. Duymam değil okumam da değil yani resim olması şart. Resim aklımda daha iyi kalıyor. Daha da çok etki ediyor bana. Resim, video ikisi hocam. İstedğim şey bu. Sizin sayenizde hayalim gerçek oldu. Ben hep okudum hep okudum. İnternetten açsınlar da gösterebilirler. Oku, yaz geçmiyor hocam. Ondan sonra da hiçbir şey anlamıyorum. Okuma yazmanın bana hiç etkisi olmuyor. Ama resimde, videoda görünce daha çok etkili oluyor. Daha da çok kazanç sağlıyor benim için.” (Ö-9)

“Ben resimlerle ve haritalarla iyi anladım. Coğrafi Keşiflerde siz harita açtınız. Haritadan yolları gösterdiniz. Bi adam vardı. Batıya doğru gidiyordu. Hindistan’ı bulduğunu sandı. Ama bulamadı. Videolar dikkatimi çekti. Çok güzel videolar izledim. Her şeyi öğrendim. Bilmediğim konuları da öğrendim Sosyal Bilgiler dersinde.” (Ö-3)

“Coğrafi keşiflerde özellikle harita dikkatimi çekti. Yani konuyu söylediniz ilk başta anlamadım. Haritayı gösterdikten sonra Cristof Kolomb, Macellan onları gösterdiniz daha da iyi anlamaya başladım. Videolarda etkili oldu. Hiyeroglif yazı onları da gösterdiniz, yazının nasıl yazıldığını okunduğunu gösterdiniz. Videolarda dikkatimi çekti güzel oldu.” (Ö-1)

“Haritalar çok etkiledi. Mesela, tahtaya çıkıp Del Cano olmamız ve haritadan göstermemiz beni çok etkiledi. O çok hoşuma gitmişti. Böyle kalkıp heyecanlı sanki öğretmen gibi kalkıp anlatmamız hocam çok hoşuma gitmişti.” (Ö-21)

4.6.4. Derste İnternet Kullanımının Uygulama Sürecine Arkadaşlarının Katılımı İle İlgili Öğrenci Görüşleri

Araştırmanın deney grubunun öğrencilerine, derste internet kullanımının uygulama sürecine arkadaşlarının katılımı ile ilgili düşünceleri sorulmuş ve elde edilen nitel veriler Tablo 4.18 ve 4.19’da verilmiştir.

Tablo 4.18.

Derste İnternet Kullanımının Uygulama Sürecine Arkadaşlarının Katılımı İle İlgili Öğrenci Durumları

Görüşler	f	%
Sürece katılmalı	19	83
Sürece katılmamalı	1	4
Sürece hem katılmalı hem de katılmamalı	3	13
Toplam	23	100

Tablo 4.18’den de anlaşılacağı üzere, öğrencilerin tamamına yakını derste internet kullanımının uygulama sürecine arkadaşlarının katılımını istemişlerdir. Sadece bir öğrenci arkadaşlarının derse katılımına gerek olmadığını dile getirmiştir. Derste internet kullanımının uygulama sürecine arkadaşlarının katılımı ile ilgili olumlu ve olumsuz öğrenci görüşlerine Tablo 4.19’da yer verilmiştir.

Tablo 4.19.

Derste İnternet Kullanımının Uygulama Sürecine Arkadaşlarının Katılımı İle İlgili Öğrenci Görüşleri

Öğrenci görüşleri	Frekans	%
Olumlu görüşler	f	%
İnsanı heyecan verici ve mutlu hissettirmesi	10	20.4
kendilerinde derse daha fazla katılma isteği oluşturmaları.	9	18.3
Sürece katılan arkadaşlardan faydalanma olanağı sağlaması.	7	14.2
Sürece katılan arkadaşlar sayesinde Konuları daha anlaşılır olması.	5	10.2
Sürece katılan arkadaşlarla bilgileri karşılaştırma olanağı sağlaması.	4	8
Sürece katılım bilgi paylaşımı sağlaması.	4	8
Sürece katılım, insanı öğretmen gibi hissettirmesi.	4	8
Sürece katılım insanı gururlandırması.	2	4
Sürece katılan arkadaşların verdiği yanlış bilgileri öğretmenin düzeltmesi.	1	2
Sürece katılan arkadaşların interneti nasıl kullanacağını öğrenmesi.	1	2
Sürece katılımın sınıfta gürültüyü önlemesi.	1	2
Sürece katılımın insanın özgüvenini yükseltmesi.	1	2
Toplam	49	100
Olumsuz görüşler	f	%
Uygulama sürecine katılan arkadaşları katılamayanların kıskanması	1	33
Bazı arkadaşların sürece katılıma fırsat vermemesi	1	33
Sürece katılan arkadaşların anlatamaması sonrası diğer arkadaşların gülmesi	1	33
Toplam	3	100

Tablo 4.19’den anlaşılabacağı üzere, görüşmeye katılan öğrenciler derste internet kullanımının uygulama sürecine katılımın insana heyecan verdiğini, insanı mutlu ettiğini ve daha fazla katılma isteğı uyandırdığını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin derse katılarak mutlu olmaları ve sürekli derse katılma istekleri onların ders işlenişinden zevk aldıklarını göstermektedir ki internet destekli eğitimin öğrenci üzerinde bıraktığı etkiyi göstermesi açısından önemlidir. Ayrıca öğrenciler arkadaşlarından faydalandıklarını, arkadaşları vesilesiyle daha iyi anladıklarını, bilgi paylaşımı sağladığını ve sürece katılmanın öğretmen gibi hissettirdiğini de ifade etmişlerdir.

Derste internet kullanımının uygulama sürecine katılımı ile ilgili olumsuz öğrenci görüşü fazla bulunmamaktadır. Görüşmeye katılan öğrenciler sürece katılan öğrencilerin katılmayanları kıskanması ve bazı arkadaşların sürece katılmada başkalarına fırsat vermemesi gibi olumsuz düşüncelerini dile getirmişlerdir. Olumsuz öğrenci ifadelerinin de yine dersle ilgili olduğu görülmektedir.

Derste internet kullanımının uygulama sürecine arkadaşlarının katılımı ile ilgili olumlu ve olumsuz öğrenci görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Uygulama sürecine katılınca daha benim aklımda kalabiliyor. Arkadaşlarımın da kalkmasını istiyordum. Mesela, tek ben kalkınca olmuyor hocam. Tek bir öğrenciyle olunca eğlencesi tadı çıkmıyor. Toptan olduğu zaman daha heyecan veriyorlar. Sizin yerinize ben kalkıp gösteriyorum arkamdan arkadaşlar gelip gösteriyorlar, anlamadığım konuları gelip size soruyorum. Yani hocam daha iyi oldu. Sürece arkadaşlarımın katılması da bende etkili oluyor. Nasıl desem ki... Mesela arkadaşım kalkınca, o kalktığı zaman bende kalkmak istiyorum. Heyecanlanıyorum yani. Hocam o kalktı bende kalkayım. Mesela, kalkıyorum oturuyorum. 2 dk. aradan geçiyor anlattığımı yine size söylemek istiyorum. Siz Coğrafi Keşifleri anlattınız. Reform işte onları anlattınız. Sonra dört beş öğrenci de kalktı. Yine ben kalkıp göstermek istiyorum. Daha iyi aklımda kalması için.” (Ö-7)

“Arkadaşlarım kalktığında sürece katıldığında onları daha etkili anlayabiliyorum. Arkadaşlarım kalkınca bende kalkmak istiyorum. Bende kalkma isteğı uyandırıyor. Dersi daha iyi anlamak için sürece katılmak istiyorum. Ben tahtaya çıktığım zaman hocayla beraber yapmak istiyorum. Hocayla yapmak bana mutlu bir duygu veriyor. Sürece katılmak bana mutluluk veriyor. Huzur veriyor” (Ö-13)

“Daha çok anlamamız için arkadaşlarımız sürece katılmalı. Arkadaşlarım çıkıp anlatırken daha çok aklıma geliyor. Unutmuyorum hocam. Arkadaşlarım anlatırken daha çok öğreniyorum. (Ö-16)

“Sürece katılmamız daha iyi oldu. Çünkü hocam arkadaşlarımızın zekâsını dışa vuruyorsunuz. Mesela, herkes kalkıyor aklında kalanları anlatıyor hocam. Kalkmam ders de bana çok iyi hissettirdi.” (Ö-20)

“Arkadaşlarım sürece katılmalı. Mesela, Coğrafi Keşiflerde ilk siz anlattınız. Benim takıldığım bir yerde arkadaşımız gösterdi. Sonra bir diğeri internetten gösterdi. Ben orayı anlıyorum. Daha çok hevesleniyorum. Coğrafi Keşiflerde herkesi kaldırdınız. Sonra ben kalktım baktım ki orayı söyleyebiliyorum. O arkadaşlarımdan dolayı ben de yapabildim. Kalktığımda da insan heyecanlanıyor. Kalktığımda da söylüyorum. Bir yanlış olduğunda da siz düzeltiyorsunuz. Biz öğrenmiş oluyoruz. Siz söylüyorsunuz ya bunları açıklayın. Benimde açıklama hevesim geliyor. Arkadaşlarımız kalkıp söylüyor. Sonradan da değerlendirme çalışmaları yaptırıyorsunuz. Hocam mesela orada bilmediğimiz yerlerde arkadaşımız yapıyor. O zaman diyorum ki yanlış düşünmüşüm. Düzeltip doğru yapayım.” (Ö-8)

“Katılım çok güzel oluyordu hocam. Herkesin fikrini alıyorduk. Bir şeyi bilmiyordum sınav öncesi. Arkadaşım bir yorumunu kattı. O sınavda onu doğru yaptım hocam ben. Daha iyi anlamamı etkiledi.” (Ö-11)

“Siz anlattığınızda anlıyoruz ama arkadaşlarımız tahtaya çıktığında daha iyi anlıyoruz. Yani baskı yapmadan beynimize sanki kazıyorlar iyice anlıyoruz o konuyu. Bizi kaldırdığınız zaman içimizi sanki dışa vuruyoruz. Anladığımız ve anlamadığımız her şeyi söylüyoruz. O tahtaya çıktığımızda yapıyorsak anladık zaten.” (Ö-1)

“Benim için o konuya öğrenci katılmalı. Bizim bir bilgimiz var. Arkadaşımızın da bir bildiği olmalı. Onunda söylediğiyle bizim söylediğimizi karşılaştırsak daha şeyler yapabiliriz. Biz bir sınıfız beraber yaptıkça kabiliyetimizde artıyor. Komik şeylerden birisi internetle ilgili bir şeyler yapamıyordum. Mesela, internetin nasıl açılacağını, nasıl kurulacağını da derste öğrendim. Ondan sonra bu sayede tabletleri, bilgisayarları nasıl açacağımı da öğrenim. Sesini, ayarını, nasıl açacağımı, nerden bulacağımı, resimlerin nasıl ve boyutun nasıl olacağını da öğrendim bu sayede. Mesela, Coğrafi Keşiflerde, keşifcilik yaptık hepimiz. Neyin nerde yapılacağını öğrendik.

Arkadaşlarımız keşif yollarını gösterdi. Sizin anlattıklarınız üzerinden gittik. Keşifçi olduk. Bu da beni gururlandırdı. Anlattığım için kendimle de gurur duydum bu sefer. Kendimle gurur duyunca da daha da ilgimi çekti Sosyal Bilgiler dersi.” (Ö-4)

“Arkadaşlarımızın öğretim sürecine katılması bence iyi yönde oluyor. Çünkü neden, benim bilmediğimi arkadaşım biliyor. Çıkıp tahtaya bilmediğimiz konuları anlatıyor. Bende çıkıp başkasının anlamadığı konuyu ona anlatıyorum. Mesela, bazı arkadaşlarımız çıkıyor tahtaya. Orada söyleyemediği için bazıları gülüyor anlatmıyor diye. Bence bunların gülmemesi gerek. Her arkadaşımın bilmesi doğru bir şey değil. İsteyen bilir isteyen bilmez” (Ö-6)

“Arkadaşların sürece katılması iyi oluyor ama bazı arkadaşlarımız yüzünden ondan da soğuyabiliyorum. Hocam siz seçiyorsunuz ama bir parmak kaldırıp da söyleyenler var bir de birden atılıp söyleyenler var. Birden atılıp söyleyenler yüzünden hiçbir şey anlamıyoruz. İnternet açıldığında ben kalkıp haritadan göstermeliyim. O sürece katılmalıyım. Onu istiyorum. Kalkmak beni mutlu eder hocam. Hocam böyle kalkıp anlattığımda anladığımı anlıyorum, daha çok mutlu oluyorum. Mesela, düşünüyorum ki tahtaya kalkmayınca diyorum ki ben bu konuyu anlamadım. Ama siz beni kaldırdığınızda aklıma her şey geliyor. Daha çok mutlu oluyorum. Arkadaşlarım da kalktığında daha çok iyi anlıyorlardır benim gibi.” (Ö-10)

“Öğrencilerin katılması olumsuz bence. Yani tahtaya kalkmadan anlatabilirler hocam. Ben beyaz tahtada yapmayı seviyorum. Orada daha çok öğrenirem. O söylesin ben dinleyeyim. Sonra yapmak istediğimi akıllı tahtaya yapayım.” (Ö-5)

Öğrenci görüşleri genel bir değerlendirildiğin de, internet destekli eğitimin uygulama sürecine aktif katılmak için, öğrencilerin birbirleriyle yarış içerisinde oldukları görülmektedir. Bu süreçten öğrencilerin heyecan duydukları ve mutlu oldukları da anlaşılmaktadır. Ayrıca görüşme yapılan öğrenciler, sürece katılan arkadaşları konuyu anlattığında daha iyi anladıklarını da ifade etmişlerdir. Bu durumun, uygulama sürecine katılan öğrencilerin, arkadaşlarının anlayacağı dilde ifadeler kullanmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Çünkü öğrencilerin kendi aralarında kullanmış oldukları söz ve ifadeleri eğitim sürecine taşımaları onların birbirlerini daha iyi anlamalarına sebep olabilir.

4.6.5. Derste İnternet Kullanımının Konular Üzerinde Kalıcılık Sağlaması İle İlgili Öğrenci Görüşleri

Araştırmanın deney grubu öğrencilerine, derste internet kullanımının konular üzerinde kalıcılık sağlaması ile ilgili düşünceleri sorulmuştur. Görüşmeye katılan öğrencilerin tümü kalıcılık sağladığını ifade etmiştir. Kalıcılık sağladığını ifade eden öğrenci görüşleri Tablo 4.20’de verilmiştir.

Tablo 4.20.

Derste İnternet Kullanımının Konular Üzerinde Kalıcılık Sağlama Nedenleri İle İlgili Öğrenci Görüşleri

Görüşler	f	%
Görsel olması	19	50
Konuların daha iyi anlaşılması	5	13
Duyarak öğrenmeyi sağlaması	4	11
Detaylı ve ilginç bilgi vermesi	3	7
Tekrar etmeye sebep olması	2	5
Dikkat çekmesi	2	5
Diğer derslerle bağlantılı olması	1	3
Dersin heyecan verici ve eğlenceli geçmesi	1	3
Derse karşı güveni arttırması	1	3
Toplam	38	100

Tablo 4.20’den de anlaşılacağı üzere görüşmeye katılan öğrencilerin yüzde ellisi, derste internet kullanımının görsellik sağlamasından dolayı bilgilerin kalıcı olduğunu ifade etmişlerdir. Bu durum, görselliğin kalıcılık üzerindeki etkisini göstermesi açısından önemlidir. Ayrıca öğrenciler derste internet kullanımı sayesinde dersi daha iyi anladıklarını, detaylı bilgi sahibi olduklarını, dersi tekrar etme imkânı bulduklarını ve dersin daha dikkat çekici olduğunu söyleyerek, bu sebeplerden dolayı kalıcılık sağladığını da dile getirmişlerdir.

Derste İnternet kullanımının konular üzerinde kalıcılık sağlaması ile ilgili öğrenci görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Evet kalıcı oluyor. Reform, yazı hepsini işledik. Sınavlarda çıkarsa hemen aklıma geliyor. Çünkü neden, hepsini siz internetle anlattığınız için hepsini biliyorum. Bir şeyi gözümüzle gördüğümüzde aklımızda kalır. Ama yazıp çizdiğimizde fazla kalmadığı için gözümüzle görmek onu daha iyi etkiliyor.” (Ö-6)

“Evet kalıcılık sağlıyor. Mesela sizin anlattığınız konular aklımda şuan da. İnternetten önce yine katılıyordum da, internet gelince daha heyecan verici kalkıyordum. Sosyal de hiç tekrar yapmıyordum. İnternetli anlatılınca bende Sosyal Bilgileri tekrar etmeye başladım. Dedim eğlenceli, canlı geçiyor. Evde yapıyorum, çiziyorum. Mesela aklımda kalmasının sebebi, siz anlatıyorsunuz görsellerle daha aklımda kalıyor. Coğrafi Keşifleri akıllı tahtayla gösterdiğiniz de aklımda kalıyor. O resimler fotoğraflar daha iyi aklımda kalıyor.” (Ö-7)

“Çok kalıcılık sağladı. Tekerleği Sümerler bulmuş ya hemen o resim, video aklıma geliyor. Görsel olduğu için kalıcılık sağladı. Video daha da detaylı, ilginç şeyler anlatıyor ya o yönden kalıcılık sağladı. Siz soruyordunuz ben hemen parmak kaldırıyordum. Bi de konuların sonunda biz test yaptık ya. Hiç de çalışmadım. Böyle hepsi aklımdaydı. Kendime güveniyordum. Bana çok şey kazandırdı. Güvenim daha da çok arttı. Heyecanımı yendim hocam. En çok bana etki etti. Benim nasıl güvenim artacak tahtaya kalkamam, yapamam, anlatamam, unuturum sonradan, ezberim gider. Ama hocam ben tahtaya neden çıktım. Dedim ki resmen aklımda hocam. Konu gelince hemen o resim aklıma geliyor. Anlatırken ben resimden yola çıkıyordum hocam. Anlatırken beynimdeki resme bakıyorum, o da konuşuyor sanki.” (Ö-9)

“Kalıcılık sağladı. Bilim adamları, icatlar hepsi aklımda şu an. Siz anlattınız görselleri gördük, resimleri gördük... Siz geldiniz internetten daha iyi anladım. Görselleri, videoları gördüm iyi anladım.” (Ö-19)

“Tahtayı açmadığınız zaman fazla öğrenemiyorum. Tahtayı açınca daha iyi öğrendim. Bu da bilgilerin kalıcı olmasını sağladı. Tarihimizin nasıl olduğunu öğrendim kalıcı oldu hocam.” (Ö-23)

“Kalıcılık sağladı hocam. Tekerleğin buluşunda kalıcılık sağladı. O videoyu gördüğüm izlediğim için kalıcılık sağladı. Çivi yazısında da çok iyi aklımda kaldı

hocam. Tekerleği video izlettiğiniz için aklımda kaldı. Çivi yazısı karikatürlerden çok iyi aklımda kaldı. Eve gidip kendim araştırma da yaptığım için Fen dersinde de bu konuları atom falan işlediğimiz için hepsi aklımda kaldı. Bu derste işlediklerimiz diğer derslerimdeki konuları da bilmeme sebep olduğundan kalıcılık sağladı.” (Ö-10)

“Kalıcılık sağladı. Konuları çok tekrar ettik. Özellikle tekrarlamamız konuların kafamda durmasını sağladı. Çok iyi anlamamı sağladı. Eve gidince de tekrar ettim. En dikkatimi çeken konu Coğrafi Keşiflerdi. Yani sevdim dersi. Örnek vereyim, hiyeroglif yazı var ya hocam böyle kâğıttan yazıyorlar. Onları anladım. Mısırla olan anlaşmanın nasıl yazıldığını, nasıl yapıldığını, nasıl okuduklarını anladım. Görsel olarak gördüm. Resimlerde kalıcılık sağladı.” (Ö-1)

“Videolarına baktım. Gittim evde de araştırdım. Yine izledim. Haritalardan bir daha anlattım. Bu kim bu kim diye resimlere baktım. Hiç unutmadım. İnternetin üzerinde ben daha iyi anlıyorum. Mesela, Coğrafi Keşifleri harita da göstermiştiniz. Hep aklımda onlar. Biri sorsa hemen anlatırım ben. İnternetten anlatmanız benim için çok daha iyi oldu. Bilim adamları, skolastik düşünce de kalıcılık sağladı. Duyduğum için daha çok etkiledi beni. Daha iyi öğrendim.” (Ö-3)

“Bazı konularda kalıcı oluyor. Sizin girdiğiniz ders de evet. Tekerlek bende çok kalıcı oldu. Resimler açtınız. Bir tane video göstermiştiniz ya tekerleği nasıl akıl ettiklerini oradan anladım. Görseller insanın aklında daha çok kalıyormuş. Çünkü bir yere yerleşiyormuş. Kitap okuyoruz o da aklımızda kalıyor ama resimler daha çok kalıyormuş. Bilim adamları söylemişti. Renkli ya... Benim için de öyle. Mesela, yazılar düz siyah, kırmızı. Ama resimler böyle renkli olduğu için insanın ilgisini daha çok çekiyor. Hocalar bir şeyler yazdırıyorlar. Ben onları renkli kalemlerle yazıyorum ki ilgimi biraz daha çeksın.” (Ö-14)

Öğrenci görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde, internet destekli eğitimin işlenen konu üzerinde önemli etki ettiği ve bilgiler üzerinde kalıcılık sağladığı görülmüştür. Görsellerin öğrenciler üzerinde büyük etkisi olduğu görüşmelerde ortaya çıkmıştır.

4.6.6. Derste İnternet Kullanımının Öğretmen-Öğrenci İlişkisine Etkisi İle İlgili Öğrenci Görüşleri

Araştırmanın deney grubu öğrencilerine, derste internet kullanımının öğretmen öğrenci ilişkisine etkisi olup olmadığı sorulmuş ve elde edilen nitel veriler Tablo 4.21 ve 4.22’de verilmiştir.

Tablo 4.21.

Derste İnternet Kullanımının Öğretmen-Öğrenci İlişkisine Etki yapması İle İlgili Öğrenci Durumları

Görüşler	f	%
Etkili oldu	20	87
Etkili olmadı	3	13
Toplam	23	100

Tablo 4.21’den de anlaşılacağı üzere, öğrencilerin tamamına yakını derste internet kullanımının, öğretmen-öğrenci ilişkisinde etkili olduğunu dile getirmiştir. Derste internet kullanımının öğretmen-öğrenci ilişkisine etki yaptığı durumlar ile ilgili öğrenci görüşlerine Tablo 4.22’de yer verilmiştir.

Tablo 4.22

Derste İnternet Kullanımının Öğretmen-Öğrenci İlişkisine Etki Yaptığı Durumlar İle İlgili Öğrenci Görüşleri

Görüşler	f	%
Öğrencinin öğretmeni sevmesi	16	43
Öğretmen-öğrenci arasındaki bağı daha da güçlendirmesi	11	30
Öğrencinin öğretmenden cesaret almasına neden olması	6	16
Öğretmenin öğrenciler arasındaki ayrımcılığı ortadan kaldırması	2	5
Öğretmenin öğrenciyi derste daha rahat hissettirmesi	2	5
Toplam	37	100

Tablo 4.22’den de anlaşılabacağı gibi, görüşmeye katılan öğrenciler ilk sıralarda, derste internet kullanımının öğretmenini sevdirdiğini, öğretmen-öğrenci arasındaki bağı güçlendirdiğini ve öğrencinin öğretmenden cesaret almasına neden olduğunu dile getirmişlerdir. Ayrıca öğrenciler, öğretmenin sınıf içi ayrımcılığı ortadan kaldırdığını ve öğrenciyi derste daha rahat hissettirdiğini de görüşmede ifade etmişlerdir.

Aşağıdaki alıntılarda da görüleceği üzere, öğretmenin derste internet kullanımı öğrencinin derse daha fazla katmak istemesine ve öğretmen-öğrenci arasındaki diyalogun daha fazla olmasına neden olmaktadır. Derste internet kullanımının öğretmen-öğrenci ilişkisine etkisi ile ilgili öğrenci görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Öğretmen-öğrenci ilişkisine çok etkisi var. Öğrenci konuştuğu için hiç anlamıyorum. Bir de parmak kaldırmadan söylüyorlar. Birde bazı öğretmenlerin ayrımcılık yaptığını düşünüyorum. Öğretmen daha çok sevgi gösterirse, herkese eşit davranırsa benim için daha iyi olur. Çünkü anlarım ki bütün herkese eşit davranıyor. İnternet destekli eğitimde de bunu hissettim. Çünkü herkesi kaldırdınız. Herkese eşit davranarak kızdınız yada sevdiniz. Benim açımdan internet hem öğretmeni hem de dersi sevmemi sağladı. Öğretmeni seveceksin ki dersi de sevesin.” (Ö-2)

“Siz gelmiştiniz beni tanıımıyordunuz. Benim istediğim şeyi siz yaptınız. İnternette ders işlediniz. Soru çözdürdünüz. Resimler, videolar incelediniz. Bize bu videolardan not alın dediniz. Sizin üstünlüğünüz, bize karşı olan ders düşkünlüğünüz beni çok etkiledi hocam. Benimle sizin aranızda çok iyi ders ilişkisi oldu hocam. Çok iyi. Önce sizi gördüm oralıklı olmadım. Ama her ders sizi görmek istiyorum. Sizden önceki hocamız soru soruyordu. Hep yazı, oku... Tek oku, yazı. Fazla sevmiyordum, fazla hoşuma gitmiyordu bu davranış. Beni zorluyordu. Sanki zorla ders devam ediyordu. Gayret göstermiyordum. Dersi sevmiyordum. Ama şimdi eve gidiyorum her gün Sosyal. Hep Sosyale çalışmak istiyorum. Çok sevdim. Hocam keşke seneye böyle olsa TEOG’da. Çok etkiledi beni. Anlatamam hocam...” (Ö-9)

“Öğretmenle-öğrenci arasındaki ilişki daha da bir arttı. İnsan heyecanlanıyor daha da parmak kaldırıyor. Hocam bende ben de demek istiyor. Kalkmayınca insan bir kötü oluyor. Niye beni kaldırmadı diye içi kötü oluyor. Hep beni kaldırsın istiyor canın. Keşke hep kalkabilsem diyordum. Arkadaşlarım söyleyince of onu ben söyleyecektim

diyorum. Öyle şeyler oluyor bende. Bence diğer hocamızda böyle anlatsa daha iyi kalabilir.” (Ö-21)

“İnternet destekli eğitimin öğretmen-öğrenci ilişkisine etkili olduğunu düşünüyorum. Sizi çok sevdim. İyi ki de tanışmışım. Dersimize girdiniz çok sevdim sizi hocam. Bu yöntem derse daha fazla katılmamı sağladı. Diğer hoca girerken dersimize içime kapanıktım. Hiç girmiyordum. Çünkü akıllı tahtayı açmıyordu. İnternetsiz işliyorduk. Kendisi anlatıyordu. İçime kapanıktım öylece oturuyordum sıramda. Hiç kalkmıyordum. Ama siz gelince tabi akıllı tahtayı da açınca daha da bir derse odaklandım. Daha da bir derse katılım sağladım.” (Ö-1)

“İnternetle öğretmen-öğrenci ilişkisi daha iyi. Önceden okuyordu biz dinliyorduk. Hiç umursamıyorduk. İnternette derse katılıyoruz. Bilgimiz de oluyor. O dersi sevince hocayı da seviyoruz. Yüz almaya çalışıyoruz. Önceden hoca söylerken arkada konuşuyorduk. Şimdi hoca internet diyince yav bu susmir, gel dinliyecek sonra yine konuşak. Dinlemeye dalınca zil çalana kadar dinliyoruz. Arkada konuşmayınca hocayla daha çok derse katılıyoruz. Hoca da bize o yüzden daha iyi not veriyor. Konuşmamı azaltıyor. Tahta da konuşmamı daha da çoğaltıyor.” (Ö-5)

“Diğer hocamız bizi hiç derse kaldırmıyordu. Sadece bir arkadaşımız vardı hep onu örnek veriyor onu kaldırıyordu. Bazen o arkadaşına ben gelene kadar öğretmen ol diyordu. Böyle hiçbir şey kalmıyordu. Şimdi siz geldiniz ya tüm öğrencilere aynı bakış açısıyla baktınız, hiçbirini birinden üstün tutmadığınız için hocam hoşuma gidiyor. Kimseyi benden üstün ya da aşağıda tutmadınız.” (Ö-10)

“İnternette önceki ilişkim öğretmenle hiç iyi değildi. Şimdi daha da iyi oldu öğretmenle ilişkim. Önceden öğretmenin karşısına geçip soru soramıyordum. Şimdi ise gidip öğretmenin karşısına geçiyorum. Hocaya soruyorum sorumu. Hoca da bana güzel şekilde anlatıyor. Sonra ben tekrar anlamadığım yerleri öğretmene soruyorum.” (Ö-15)

“İnternette dolaylı öğretmenimle ilişkim daha iyi oldu. Diğer hocalarımızın bize fazla katkısı yoktu. Ama bu sene hocamızın daha fazla katkısı oldu. Derslere hiç kalkmıyordum. Hiç dinlemek istemiyordum. Gıcık kapıyordum. İnternet olunca parmak kaldırmak için can atıyordum. Eve gidip bir daha tekrarlıyordum. Diğer türlü kendimi soğuk hissediyordum. Hiç kalkmak istemiyordum. Hoca bana sorunca utanıyordum. Ben söyleyemem hocam başka arkadaşlarımızı kaldırın diyardım. Ve konuları

bilmiyordum. Ama internetten sonra parmak kaldırmak için, okumak için can atıyorum. Daha rahat hissettim kendimi. Hiç korkmuyordum. Yanlış olur hoca beni azarlar beni döver diye korkularım vardı. Ama bu sene yok. Yanlışta olsa ben parmağımı kaldırıyorum hocam. Cesaret geldi. Korkmuyordum daha. Bir hoca soru sordu ben gidip onu evde tamamlıyordum. Hiç kalkmak istemiyordum. Ev rahattı. Ben sınıfta rahatsızdım. Şimdi bir yanlış cevabım olsa bile korkmuyordum. Kendimi rahat hissediyordum.” (Ö-3)

“Hocam şimdi nasıl oldu. Öğretmen açmıyordu tahtayı hocam. Biz de öyle yaza yaza işte öğrendik hocam. Ama siz akıllı tahtayı açtınız, internetten bize gösterdiniz onlar daha da bende kaldı hocam. Şimdi siz bizi zorluyorsunuz kalk tahtaya. Bize kalk demeniz sizin iyiliğinizi sağlıyor hocam. Ben derse katılmıyordum. İnternetle az da olsa katıldım hocam. Birinci sınıfta bende kalktım, yaptım. Hoca dedi ki iki yaz. Bende bilmiyordum bir yazdım. Su petleri var ya hocam yüzüme attı. O zamandan beri çok çekindim hocam. İnternetle ders anlattığınız da, az da olsa gidiyor çekingenliğim.” (Ö-17)

Öğrenci görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde, derste internet kullanımının öğretmen-öğrenci ilişkisini daha da güçlendirdiği ve öğretmeni sevdirdiği görülmektedir. Aynı zamanda, öğrencilerin öğretmenden aldıkları güçle derse daha fazla katıldıkları da anlaşılmıştır.

4.6.7. Derste İnternet Kullanımının Sosyal Bilgiler Dersi Dışında Hangi Dersler İçin Uygulanabileceği İle İlgili Öğrenci Görüşleri

Araştırmanın deney grubu öğrencilerine, derste internet kullanımının Sosyal Bilgiler dersi dışında hangi dersler için uygulanabileceği sorulmuştur. Görüşmeye katılan öğrencilerin 22’si, derste internet kullanımının hangi dersler için uygulanabileceğini söylerken, bir öğrenci Sosyal Bilgiler dersi dışında herhangi bir ders söylememiştir. Diğer dersler için de uygulanabileceğini ifade eden 22 öğrenciden elde edilen nitel veriler Tablo 4.23’de verilmiştir.

Tablo 4.23.

Derste İnternet Kullanımının Sosyal Bilgiler Dersi Dışında Hangi Dersler İçin Uygulanabileceği İle İlgili Öğrenci Görüşleri

Görüşler	f	%
Matematik	14	25
Fen Bilgisi	11	20
İngilizce	11	20
Türkçe	10	18
Müzik	3	5
Din Kültürü	3	5
Teknoloji Tasarım	2	3
Resim	1	2
Kur'an	1	2
Toplam	56	100

Tablo 4.23'den de anlaşılacağı üzere, görüşmeye katılan öğrenciler derste internet kullanımının Matematik, Fen Bilgisi, İngilizce ve Türkçe gibi derslerde uygulanması gerektiğini ilk sıralarda dile getirmişlerdir. Ayrıca görüşmelerde Din Kültürü, resim, müzik, Teknoloji Tasarım ve Kur'an dersinden de bahsetmişlerdir.

Derste İnternet kullanımının, Sosyal Bilgiler dersi dışında hangi derslerde uygulanabileceği ile ilgili öğrenci görüşlerine sebepleriyle birlikte aşağıda yer verilmiştir:

“İnternet başka dersler içinde kullanılmalı. Özellikle Matematikte kullanılmalı. Türkçe de, Fen de. Fen de sürekli kullanıyoruz. Üçü de önemli dersler. Zor dersler oldukları için daha da fazla odaklanmamız lazım. İnternetsiz olunca odaklanamıyoruz derse daha çok. Anlayamıyorum. İnternet olunca videolar, yazılar, haritalar var anlıyoruz.” (Ö-1)

“Matematik de isterdim. Ama hiçbir hoca açmadı tahtayı. Oradaki konuları başka sitelerden açıp başka hocalardan da anlamak, örnekler göstermesini isterim. Fen de, Türkçede de isterim. Fen ve Türkçede açıyorlar ama Matematikte hiç açmadıkları

için zaten zayıf Matematikçim. Belki oradaki anlatan hocadan daha iyi anlarım. Gerçek hocamdan belki anlayamam. Oradaki örnekler daha ayrıntılı onun için.” (Ö-2)

“İsterdim. Fen dersinde isterdim. Çünkü Fen dersinde birazcık daha zorlanıyoruz. Orada çok daha detaylı şeyler öğrenmek istiyorum. Öğretmenimiz elinden geleni yapıyor ama fazla göstermiyor. Mesela, sizin gibi Sosyal Bilgiler dersindeki gibi video açsa, görselleri inceleysek sonra videolarda daha detaylı şeyler öğrenecek. Öğretmenimizde söylediklerini anlatsa o gözümüzde, kulağımızda, aklımızda kalıyor ve bir dahaki ders oldu mu öğretmenimizin açtığı videoyu izledim. Videoda bu anlatılıyordu diye aklımızda kalıyor. İnşallah derslerde diğer ünitelerde bu ünite gibi olur. İnternet destekli işlenir dersler.” (Ö-4)

“Matematik, Türkçe, Fen ve İngilizce. Fen de elektrik devresini anlamadım. İnternette elektrik devresinin nasıl kurulduğunu anlatıyor. O konuyu etkili anlamamı sağlıyor. Kalıcılığı sağlıyor. Eve gidip kitaba baktığımda pek anlamıyorum. Ama internette anlatılınca anlıyorum. Eve gidip kitabı açtığımda hoca bana bu videoyu göstermişti. Diyorum. Mesela, Matematikten soru çözüyoruz. O anlatıyor ben anlamıyorum. Yine anlatıyor anlamıyorum. Ama internetten açıyorum o daha verimli anlatıyor ya hocam benim için sayısal olarak daha da çok kalıyor hocam. Videoda böyle işlemi yapın diyor. İşlemin birden fazla yolunu gösteriyor. İngilizcede de bilmediğimiz kelimeler var ya o kelimeleri fotoğraflı gösterse daha da kalıcı olur. Türkçe dersinde hocamız açıyor. Orhan Veli Kanık'ın yaşadığı hayatı açıyor. Bize bilgi veriyor. Bu yüzden akıllı tahtaların daha faydalı olduğunu düşünüyorum.” (Ö-8)

“Matematik. Çünkü Matematik hocası yeni gelmiş ya biraz tecrübesiz. Tam anlatamıyor hocam. Hatta bütün sınıf düşük aldı. On alan bile var. İnternette hocadan daha güzel anlatıyorlar. Bazı hocalar var ya videolu veya problemler var EBA'da, Morpa Kampüs de. Orada biraz daha anlıyordum.” (Ö-14)

“Matematik bi de İngilizce hocam. Çünkü matematik zor ders. Hoca anlatınca ben bir şey anlamıyorum. Ama internetten bir hocaysa bir anlatsa, bir çizse, bi görsek, biz bir kalkıp anlatsak öyle daha da kalıcı oluyor hocam. Korkuyoruz yanlış çıkacak diye. Ama tahtadan anlatsa, tahtayı açsa, o konuları izleysek heyecanımızı yensek bize korkmayın dese, bizim üzerimize düşse. Hep oku oku anlatınca yazınca olmuyor. Daha

detaylı olsun. Sizin yaptığınız gibi bütün derslerde görsek profesör olurum. Çok istiyorum ama tahtayı açan yok...” (Ö-9)

“İngilizce anlatılsa daha iyi olur. Çünkü İngilizceyi çok çok çok seviyorum. Mesela, İngilizce de kelimelerin, paragrafın çevirisini yaptığımız için direkt aklımızda fazla kalmıyor. Çünkü siyah bir yazı görüyorsun onun çevirisini yapıyorsun ki öğretmenimizde yeni üniteye geçtiği zaman interneti açıyordu. Kelimeleri... İşte o zaman kelimeler renkli renkli dönüp slaytlar olduğu için insanın daha çok etkisi kalıyor.” (Ö-18)

“Fen Bilgisin de anlatsınlar. Teknoloji de anlatsınlar, Resim, Müzik, Din Kültürü, Kur'an dersinde... Kur'an dersinde bir ders tahtadan hafızlar okuyor ya onları dinleyelim. Bir ders de biz okuyalım. Türkçede de internetli anlatsınlar. İnternetli anlatılınca daha çok seviyorum. Daha iyi anlıyorum.” (Ö-5)

Öğrenci görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde, Matematik, Fen Bilgisi, İngilizce, Türkçe gibi temel derslerin internet destekli verilmesi üzerinde durmuşlardır. Öğrenciler, konuların daha çok akıllarında kalacağını düşünmektedirler.

4.7. Derste İnternet Kullanımı ile İlgili Öğretmen Görüşlerine Ait Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde araştırmaya dâhil edilen öğretmenlerin yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorulara vermiş oldukları cevaplar yüzde ve frekanslarıyla analiz edilerek tablolar halinde aşağıda sunulmuştur.

4.7.1. Derslerinde İnternette Faydalanma Yolları İle İlgili Öğretmen Görüşleri

Görüşme yapılan 24 öğretmenden 2'si, derslerinde internette faydalanmadığını söylerken, 22 öğretmen ise derslerinde internette faydalandıklarını dile getirmiştir. İnternette faydalandıklarını söyleyen öğretmenlerin görüşlerine Tablo 4.24'de yer verilmiştir.

Tablo: 4.24.

Derslerinde İnternette Faydalanma Yolları İle İlgili Öğretmen Görüşleri

Görüşler	f	%
Haritalar	14	19
Videolar	14	19
Resim ve fotoğraflar	13	17
Bilgi Alma	9	12
Filmler	7	9
Grafikler	6	8
Sorular	3	4
Power Pointlerden faydalanma	2	3
Karikatürlerden faydalanma	2	3
Belgesellerden faydalanma	2	3
Mecmualar ve menkıbelerden faydalanma	1	1
Türkülerden faydalanma	1	1
Komik sözlerden faydalanma	1	1
Toplam	75	100

Tablo 4.24.'den de anlaşılacağı üzere öğretmenler, derslerinde en çok haritalar ve videolar konusunda internette faydalandıklarını dile getirirken, resim ve fotoğraflardan faydalanmaları ise ikinci sırada yer almıştır. Öğretmenler filmler, karikatürler, grafikler, belgeseller, menkıbeler konusunda da internette faydalandıklarını ifade etmişlerdir.

Derslerinde internette nasıl faydalandıkları ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda yer verilmiştir.

“Akıllı tahtalarımız olduğundan dolayı derslerimde internette faydalanıyorum. 7. sınıf konularının genelinin haritaya yönelik olması nedeniyle derslerimde daha çok haritalardan faydalanıyorum. Öğrencilerime Türkiye’yi ve dünyayı ilgilendiren önemli konularda küçük küçük videolar izletiyorum.” (Ö-3)

“Konuya göre video, film izletiyorum. Örneğin; Osmanlının kuruluşu ile ilgili, coğrafya konularından dünyanın hareketleri, meridyenler, paraleller gibi çocukların zorlandıkları konularda videoları kullanmak için internete başvuruyorum.” (Ö-14)

“Görselliğin faydalı olduğuna inanıyorum. İnternette konu ile ilgili haritalardan faydalaniyorum. Örneğin; Birinci Dünya Savaşı öncesi Osmanlı Devletinin durumunu gösteren bir harita, sınırlarını, savaşılan cepheleri gösteren haritalar, Mondros Ateşkes Antlaşmasında paylaşmayı gösteren haritalar, Sevr ve Kurtuluş Savaşımızdaki muharebelerimizi yani Batı Cephesi, Birinci İnönü, İkinci İnönü, Eskişehir-Kütahya Muharebeleri, Büyük Taarruz vb. gösteren haritalar. Ayrıca video olarak Sarıkamış'ı ve Çanakkale Savaşını öğrencilerime izletiyorum. Kurtuluş savaşında cephe gerisinde mermi taşıyan anneleri, çocukları, askerleri görüyor. Bütün bunlar öğrencide milli bilinç hafızasını yeniliyor. Yurdumuzda turistik yerlerle ilgili konularda peri bacalarının, Manavgat şelalesinin resimlerini gösteriyorum.” (Ö-4)

“Öğrencilerimin konuyu kavramalarını sağlamak için ilgili resim, video, gerekirse karikatür, harita bunların hepsini kullanıyorum. Çünkü sadece anlatma ve yazmayla olmuyor. En azından görsellikle konuyu işlediğin zaman çok daha verimli oluyor.” (Ö-6)

“Sosyal Bilgiler ders açısından derslerimizde birçok video izleme şansımız var. Konu ile ilgili videolar izletiyorum. Onun yanında interaktif testler çözdürüyorum. Tabi bu testleri her sınıfta uygulamak zor. Özellikle kalabalık sınıflarda uygulanmıyor. İnteraktif testleri de video olarak kullanıyoruz. 7. sınıf konusu olan Mimar Sinan'ı anlatırken interneti açıp Mimar Sinan'la ilgili bilgi alıyoruz. Anında dönüt almış oluyoruz. Kesinlikle haritalardan faydalaniyorum. Onun dışında grafiklerle ilgili konuda kesinlikle grafiklerden yararlanıyorum. 7. sınıfların konuları içerisinde mimari tarzlar var. Mimari tarzlarla ilgili resimlerden faydalaniyorum. Özellikle burada belirtmem gerekir ki haritalardan çok ciddi oranda faydalaniyorum.” (Ö-8)

“Konu ile ilgili belgesel, video ve çizgi filmler izletiyorum. Konu ile ilgili türküler dinletiyorum. Örneğin; İnternette öğrencilerle birlikte Cacabey medresesinin resim ve fotoğraflarını inceledik. Ayrıca nüfus konularında istatistik verilerinden yararlanmak için grafikleri kullanıyorum.” (Ö-13)

“En çok coğrafya konusunda 6. sınıflarda konuları işlerken Türkiye’yi daha net gösterebilmek için Türkiye haritasını kullanıyorum. 7. sınıf öğrencilerine İstanbul’un fethini anlatırken kullandığım oluyor. Film izletiyorum. Özellikle grafikleri anlatırken somutlaştırmak gerekiyor. Birde bizim temeli sağlam olmayan öğrenciler. Birleştirilmiş sınıftan geliyorlar. Çocukların temeli olmadığı için daha somutlaştırmamız gerekiyor. Grafik kullanmakta konuyu somutlaştırması açısından güzel oluyor. Ayrıca internetten bilgi olarak da faydalaniyorum.” (Ö-21)

Öğretmen görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde, öğretmenlerin internet destekli eğitimin derslerinde yer verdikleri görülmektedir. Derslerinde videolardan, resim ve fotoğraflardan, haritalardan daha fazla yararlandıkları öğretmen görüşlerinde ortaya çıkmıştır. Ayrıca bu tür görsellerin, öğrencilerde dönüt sağladığını, konuyu somutlaştırdığını ve konuyu daha iyi kavramalarını sağladığını da ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin bu düşünceleri, Sosyal Bilgiler konularının öğretiminde internetin oldukça önemli olduğunu göstermesi açısından önemlidir.

4.7.2. Sosyal Bilgiler Dersi İçin Öğrencilerine Tavsiye Ettikleri Siteler İle İlgili Öğretmen Görüşleri

Görüşme yapılan 24 öğretmenden 7’si, öğrencilerine site tavsiyesinde bulunmazken, 17 öğretmen ise site tavsiyesinde bulunduklarını dile getirmişlerdir. Site tavsiyesinde bulunan öğretmenlerin görüşlerine Tablo 4.25’de yer verilmiştir.

Tablo:4.25.

Sosyal Bilgiler Dersi İçin Öğrencilerine Tavsiye Ettikleri Siteler İle İlgili Öğretmen Görüşleri

Görüşler	f	%
www.sosyalbilgiler.biz	10	27
www.mebvitamin.com	7	19
www.morpakampus.com	4	11
www.sosyalbilgiler.info	4	11
www.eğitimhane.com	3	8
www.dahiders.com	2	5

(Tablo 4.25'in devamı)

www.eba.gov.tr	2	5
www.anadolumedeniyetlerimuzesi.gov.tr	1	3
www.sosyalbilgiler.com.tr	1	3
Diğer	3	8
Toplam	37	100

Tablo 4.25.'den de anlaşılacağı üzere öğretmenlerin en çok %/27 ile www.sosyalbilgiler.biz sitesini tavsiye ettikleri görülmüştür. Öğretmenlerin tavsiye ettiği siteler arasında mebvitamin, morpakampus ve sosyalbilgiler info web siteleri ise ilk sıralarda yer almıştır. www.ttk.gov.tr, www.tdk.gov.tr ve www.wikipedia.com web siteleri de diğer kısmında yer alan sitelerdir.

Sosyal Bilgiler dersi için öğrencilerine tavsiye ettikleri siteler ile ilgili öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

“Öğrencilerime dersle ilgili tavsiye ettiğim siteler var. Örneğin; sosyalbilgiler biz ve sosyalbilgiler info. Bu sitelerde test bulma olasılıkları çok fazla. Özellikle konu testlerinde fazla test var. Bunun yanında konu anlatımlar, özet anlatımlar var. Zaten bu yönleriyle tavsiye ediyorum.” (Ö-8)

“Sosyalbilgiler biz, morpakampus ve dahiders sitelerini tavsiye ediyorum. Bu siteler sayesinde hiç soru çözmeyen çocuklar okulda soru çözmeye başladı. Görsel olduğu için çocukların ilgisini çekti. Özellikle sitelerden bir tanesinin her soru çözümünden sonra çocuğu ödüllendirmesi ya da yanlış diye bilgi vermesi çocukların çok ilgisini çekti.” (Ö-5)

“Sosyalbilgiler biz, sosyalbilgiler info ve eba gibi siteleri söylüyorum. Bu sitelerden konulara güzel hazırlanıyorlar. Dersler 40 dakika olduğu için biz hepsini yetiştiremiyoruz. İşte bu noktada internet devreye giriyor. Çocuklar inceleyemediğimiz haritalara, görsellere siz evde devam edin diyoruz. Onlarda evde bu derse çalışırken sürekli kitap, yazı gibi işlerden sıkılıyorlar. İnternette baktıkları zaman bunu önlemiş oluyorlar. Genelde her öğrencinin evinde internet imkânı var. O yüzden kullanıyoruz.” (Ö-12)

“Öğrencilerime mebvitamin ve dahiders sitelerini tavsiye ediyorum. En azından konu tekrarı, test çözme ve daha iyi anlama imkânı sağlıyor.” (Ö-2)

“Öğrencilerime sanal ortamda soru çözümü için önerdiğim siteler var. Örneğin; eğitimhane ve morpakampus. Eğitim odaklı sitelere girip soru çözümü veya etkinlik yapabiliyorlar. Soru çözümü için uygun siteler. Çocuğun becerilerini geliştirebilmek, farklı zekâ alanlarını kullanabilmesini sağlamak için tavsiye ediyorum.” (Ö-3)

“Tavsiye ettiğim siteler var. Mebvitamin ve morpakampus gibi siteleri tavsiye ediyorum. Çünkü müfredatı en yakın siteler bunlar. Konularla bire bir örtüşüyor. Konu anlatımlar ve videolar yeterli. Ayrıca bunlar MEB’in desteklediği siteler olduğu için daha çok tercih ediyorum.” (Ö-15)

“ Öğrencilerime Türk Tarih Kurumu ve Türk Dil Kurumu gibi konuya göre konuyla ilgili resmi siteleri öneriyorum. Örneğin; müzeler ile ilgili bir konuda Anadolu Medeniyetleri Müzesinin sitesi gibi. Bu sitelerde daha kapsamlı ve ayrıntılı bilgiler edinebiliyorlar. Ayrıca görsellere yer verildiği için daha kalıcı oluyor.” (Ö-11)

Öğretmen görüşleri genel değerlendirildiğinde, Sosyal Bilgiler konuları için site tavsiyesinde bulundukları görülmüştür. Sitelerin görsel olduğu için öğrencilerin ilgisini çektiğini, öğrencilerin sıkılmasını önlediğini ve görsellikten dolayı kalıcılık sağladığını ifade etmişlerdir.

4.7.3. İnternet kullanımının Sosyal Bilgiler Dersine Fayda Sağlaması İle İlgili Öğretmen Görüşleri

Görüşme yapılan 24 öğretmene, internet kullanımının Sosyal Bilgiler dersine fayda sağlaması ile ilgili görüşleri sorulmuş ve elde edilen bulgular frekans, yüzde olarak aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.26.

İnternet Kullanımının Sosyal Bilgiler Dersine Fayda Sağlaması İle İlgili Öğretmen Görüşleri

Görüşler	f	%
Kalıcı öğrenmeyi sağlaması	14	25
Görsellik sağlaması	11	19
Somut bir şekilde bilgiye ulaşımı sağlaması	6	11
Farklı zekâ alanlarının kullanılmasını sağlaması	3	5
Her türlü bilgiye ulaşma imkânı sağlaması	3	5
Bilgiye istediği zaman ve saatte ulaşma imkânı sağlaması	3	5
Araştırma becerisi kazandırması	2	3
Yorum yapabilme becerisi kazandırması	2	3
Dersi eğlenceli hale getirmesi	2	3
Konu ile ilgili soru çeşitliliği sağlaması	2	3
Vizyonunu geliştirmesi	1	2
Sosyal olayları takip etme imkânı sağlaması	1	2
Yaşa uygun öğrenmeyi sağlaması	1	2
Diğer	6	11
Toplam	57	100

Tablo 4.26.'dan da anlaşılacağı üzere, internet kullanımının Sosyal Bilgiler dersi için faydaları arasında kalıcılık sağladığı görüşü öğretmenler tarafından en çok söylenen görüş olmuştur. Öğretmen görüşlerinde, internet kullanımının öğrencilere görsellik sağladığı, somut bilgiye ulaşıldığı, farklı zekâ alanlarına hitap ettiği gibi faydalardan da bahsedilmiştir. Öğretmenlerin söylediği, tablonun diğer kısmında yer alan faydalar ise konu ile ilgili bağlantı kurmayı sağlaması, konunun pekişmesine imkân vermesi, öğrenmeyi kolaylaştırması, zamandan tasarruf sağlaması, detaylı bilgi alma imkânı vermesi ve dikkat çekmesidir.

İnternet kullanımının Sosyal Bilgiler dersine fayda sağlaması ile ilgili öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

“Sosyal Bilgilere daha çok görsellik açısından fayda sağlıyor. Örneğin;6. sınıfların yeryüzünde yaşam konusunda yer ismi fazla geçtiği için hangi ülke nerede ya da hangi kıtada yer alıyor görsel olarak gösteriyoruz. Hem görsel hem işitsel olarak zihinlerinde daha kalıcı oluyor.” (Ö-2)

“Öğrencileri görsel olarak destekliyor. Biliyorsunuz öğrenciler yaparak yaşayarak öğrendikleri, sesli anlatımdansa görerek öğrendikleri daha kalıcı oluyor. Çocuk görsel olarak ulaştığı için internet fayda sağlıyor.” (Ö-7)

“Kesinlikle fayda sağlıyor. Çocuklar internet üzerinden bizim gösteremeyeceğimiz ve kitapta olmayan birçok bilgiye internet aracılığıyla ulaşabiliyor. Zaman zaman ödev veriyoruz, ödevlerine internetten daha önce bakmış olan öğrencilere konuyu anlatmak çok daha kolay. Çünkü çocuk daha önce görmüş, biz anlatırken zaten onu hayal ediyor. Diğer çocuklara anlatmak çok daha zor. Dersimde Albert Einstein’ı anlatıyorum. Saçları kabarık, dilini dışarı çıkarmış diye tarif edince çocuklarda çağrışım yaptı ve o adam diye hatırladılar. Biz internetten görmüştük dediler. Daha önce çocuk gördüğü için kafasında daha iyi yer ediyor.” (Ö-9)

“Sosyal Bilgiler görsellik isteyen bir derstir. Örneğin; Çin Seddi, ipek yolu, baharat yolu, coğrafi keşifler gibi konuları istediğin kadar saatlerce anlat. Çocukta bunlar soyut kavramlar olarak kalıyor. Ama bunlarla ilgili hemen kısa bir çizgi film aç izlettir. Hemen bilgiler yerleşiyor. Bir de kitaplarda her konuyla ilgili resim olmayabiliyor. İnternetten hemen açıp gösterebiliyoruz.” (Ö-13)

“Fayda sağlıyor. Çocuklar sadece düz anlatıma bağlı kalarak değil de görerek öğreniyorlar. Daha kalıcı oluyor. Örneğin; grafikleri gösterdiğimizde yorumlama kabiliyetleri de artıyor.” (Ö-17)

“İnternet kullanımının faydalarında çocukların vizyonu gelişiyor. Çocukların artık bilmediği bir şey yok. Nerde neyi bulacaklarını, zaman harcamadan bilgiye çok çabuk ulaşabileceklerini düşünüyorum. Bize de bilgi getiriyorlar. Derste parmak kaldırıyorlar. Soru soruyorlar. Bilgi olarak derse extra katkı sağlıyorlar. Bizde çocuklardan istifade ediyoruz. Karşılıklı eğitim öğretimi devam ettiriyoruz.” (Ö-1)

“Dersi sıkıcılığından kurtardı. Çünkü ders sözel bir ders olduğu için konuları konuşup konuşup geçmek bazen havada kalabiliyor. Özellikle tarihle ilgili konular. Bu konular yaşamadığımız durumlar olduğu için çocuklar kafalarında canlandırmakta

zorlanıyorlar. Ama onları görsel hale getirdiğimiz zaman sanki o anı yaşıyorlarmış gibi hissediyor ve çok heyecan duyuyorlar. Örneğin; bir İstanbul'un fethini görsel olarak anlattığımız zaman daha coşku duyular ve görsellikle çocuklarda o tarih bilincini oluşturmuş olduk. Coğrafya konularında da öyle. Sınıfa harita götürüyor ya da sınıftaki haritaları kullanıyorduk. Ama o işi zorlaştırıyordu. Şimdi sanal harita inceliyorlar. Kendileri buldukları için çok zevkli geliyor. Sonra fotoğraflar çok işimize yaradı. Ülkemizden, dünyadan, iklimlerle ilgili, bitki örtüsü ve dağlarla ilgili resimler gösteriyorum. Hepsi çok ilgilerini çekti. Böylece dersi sıkıcılığından ve sözel anlatımdan kurtarmış olduk.” (Ö-5)

Öğretmen görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde, Sosyal Bilgiler derslerinin internet kullanılarak verilmesi gerektiği üzerinde durmuşlardır. Öğrencilerin kavramları anlamakta zorluk çektiğini, bu nedenle Sosyal Bilgiler dersinin görsellik isteyen bir ders olduğunu dile getirmişlerdir. Ayrıca internetli eğitimin, öğrencilerde tarih bilinci oluşturduğu, dersin daha zevkli geçmesini sağladığı, öğrencilere anı yaşattığı, kavramları somutlaştırdığı, öğrencilerin derse karşı heyecan duymalarını sağladığını da ifade etmişlerdir.

4.7.4. Öğretmenlerin Derse Yönelik Olarak Öğrencilerini İnternet Kullanımı Hakkında Bilgilendirmeleri İle İlgili Görüşleri

Görüşme yapılan 24 öğretmenden 3'ü öğrencilerini internet kullanımı konusunda bilgilendirmezken, 21 öğretmen ise internet kullanımı konusunda öğrencilerini bilgilendirdiklerini ifade etmişlerdir. İnternet kullanımı konusunda bilgi veren öğretmenlerin görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 4.27.

Öğretmenlerin Derse Yönelik Olarak Öğrencilerini İnternet Kullanımı Hakkında Bilgilendirmeleri İle İlgili Görüşleri

Görüşler	f	%
Sitelerin kullanımı konusunda bilgilendirme	13	24
Nasıl araştırma yapılacağı konusunda bilgilendirme	10	18
İnternet kullanımının yararları ve zararları hakkında bilgilendirme	7	13
Yardım alarak interneti kullanmaları konusunda bilgilendirme	5	9
Eğitim amaçlı interneti kullanmaları konusunda bilgilendirme	4	7
Arama motorlarının kullanımı konusunda bilgilendirme	4	7
Doğru bilgiye nasıl ulaşılacağı konusunda bilgilendirme	3	6
İnternet kafeler konusunda bilgilendirme	3	6
Sosyal paylaşım siteleri hakkında bilgilendirme	3	6
Dikkatli ve sınırlı kullanmaları konusunda bilgilendirme	1	2
Girmemeleri gereken yerler konusunda bilgilendirme	1	2
Toplam	54	100

Tablo 4.27.’den de anlaşılacağı üzere öğretmenler, öğrencilerini en çok sitelerin kullanımı konusunda bilgilendirdiklerini ifade etmişlerdir. İkinci sırada yer alan öğretmen görüşü ise nasıl araştırma yapılacağı konusunda öğrencileri bilgilendirmedir. İnterneti dikkatli ve sınırlı kullanmaları konusunda ve girmemeleri gereken yerler konusunda bilgilendirmeyi de birer öğretmen ifade etmiştir. İnterneti dikkatli ve sınırlı kullanmalarını savunan (Ö-24) “İnterneti sınırlı kullanmalarını istiyoruz. Özellikle 30 dakikayı geçmemesi konusunda velilerle görüşüyoruz. Çünkü bazen ipin ucunu kaçırırlar. O yüzden dikkatli ve sınırlı kullanmaları konusunda uyarıyoruz.” şeklinde ifade etmiştir.

“Araştırma konusu verdiğimizde bazen sitelerden alınan bilgilerde tarihler ve isimler yanlış olabiliyor. Öğrencilerimize yüzde yüz doğru diye güvenmeyin diyoruz. Evinizde ansiklopedi ya da başka kaynak varsa onlarla da teyit etmeleri konusunda bilgilendiriyoruz. Sunu hazırlamış ancak arama motorlarında yanlış bilgi kullanmış. Böyle çok karşılaştık. Bu nedenle iki kaynağı karşılaştırıp öyle hazırlamalarını

söylüyoruz. Daha sağlıklı olur diyoruz. Yaşlarına uygun sitelere girip, kendilerini ilgilendirmeyen sitelerde meşgul olmamalarını sık sık tembih ediyoruz.” (Ö-2)

“İnternet kullanımıyla ilgili bilgiyi ödev konusunda çok yapıyoruz. Karşılarına birçok site çıkacağını ama seçici olmaları gerektiğini ve her türlü siteyi kullanmamaları gerektiğini söylüyoruz. Özellikle verdiğimiz sitelerden araştırınlar diye bazen site isimleri veriyoruz. Aynı zamanda internetin zararlarını da anlatıyorduk. Sosyal Bilgiler öğretmenleri olarak medya okuryazarlığı dersine de giriyorduk. Bu derste bunları daha çok vurguluyorduk. İşe yarıyordu.” (Ö-5)

“Sene başında öğrencilere dersle ilgili bilgi verirken internetten yararlanabilirsiniz diye söylüyoruz. Site ismi vererek buralardan yararlanabileceklerini söylüyoruz. Ödev araştırmalarında interneti kullanabilirsiniz. Ancak kopya olarak getirmeyin diyoruz. Mesela; proje ödevi veriyoruz. Proje ödevlerinde onu belirtiyoruz. Yapmış olduğunuz ödevi internetten tamamen indirip çıktı olarak bana getirmeyin. Bu şekilde ödevi kabul etmiyorum. Onun yerine internetten bilgileri alın ama kendi sentezinizi yapın diyorum. Kendi fikirlerini yansıtmalarını istiyoruz.” (Ö-8)

“Yazıyı direkt kullanmamalarını istiyorum. Görselleştirmelerini ve düşüncelerini resimlerle anlatmalarını istiyorum. Osmanlıdaki Divan-ı Hümayunu anlatırken resim yapmalarını istiyorum. Örneğin; Çanakkale ile ilgili proje ödevi vardı. Bununla ilgili harita, türkü, resim, belgesel, sinema filmi, çizgi film gibi açılardan ele almaları konusunda yönlendirip, interneti kullanmalarını sağlıyorum.” (Ö-13)

“İnternetin zararları hakkında sürekli bilgilendiriyorum. Zaten konu olarak da var. Oyunun zararlarını anlatıyorum. Eğitim sitelerine girmelerini söylüyorum. Araştırma basamakları hakkında bilgi veriyorum. Kaynakçası olan bilgiyle kaynakçası olmayan bilginin farkını ve bilimsel kaynağın ne demek olduğunu biliyorlar.” (Ö-18)

“Öğrenciler internet kafeyi ailelerine karşı bir koz olarak kullanıyorlar. Diyorlar ki öğretmen ödev verdi. Ailelerine böyle söyleyerek internet kafelere gidiyorlar. Bu durumda sıkıntılar teşkil edebiliyor. O yüzden buralara gitmemeleri konusunda bilgilendiriyorum. Velilerin birinden, hocam ödev vermişsiniz o yüzden internet kafeye gitti benim çocuğum diye bir şikâyet duymak istemediğimi söylüyorum. İnternetten nasıl araştırma yapmaları gerektiğini konusunda bilgilendiriyorum.

Velilerin gözetimi altında araştırma yapmalarını ya da evlerinde internet varsa araştırabileceklerini söylüyorum.” (Ö-19)

“İnternete aileleri ile birlikte girmelerini tavsiye ediyorum. Evde internet yoksa internet kafeye aileleri ile birlikte gitmeleri konusunda bilgilendiriyorum.” (Ö-23)

Öğretmen görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde, öğrencilerine derse yönelik interneti nasıl kullanmaları gerektiği ve hangi sitedeki bilgilerin doğruluğu konusunda bilgi verdikleri görülmüştür. Ayrıca konu ile ilgili doğru bilgiye ulaşmak için güvenilir site isimleri verdikleri de yapılan görüşmelerde ortaya çıkmıştır. Öğretmenler internetin yararları ve zararları, arama motorlarının nasıl kullanılacağı gibi temel bilgiler konusunda da öğrencilerine bilgi verdikleri görülmüştür.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde “Zaman İçinde Bilim” ünitesinin öğretiminde, internet kullanımının öğrenciler üzerinde yaptığı etkilerin sonuç, tartışma ve önerilerine yer verilmiştir.

5.1. Sonuç ve Tartışma

Bu bölümde, araştırmada elde edilen bulguların sonuçlarına ve sonuçlar doğrultusunda yapılacak olan tartışmaya yer verilmiştir. Araştırmanın bütünlüğünü bozmamak için nicel ve nitel sonuçlar birlikte belirtilmiştir. Araştırmada, derste internet kullanımının ortaokullarda verilen Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin, akademik başarılarına, bilgilerin kalıcılığına ve derse yönelik tutumlarına etkisi belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca derste internet kullanımı hakkında öğrenci ve öğretmen görüşleri analiz edilerek nitel veriler elde edilmiş ve bunların nicel sonuçlarla uyumuna bakılmıştır.

Araştırmaya katılan grupların, ABT'nin öntestinden almış oldukları puan ortalamalarının birbirlerine oldukça yakın olduğu ve gruplar arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Öntest puanlarına göre yapılan analiz sonucunda gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmaması grupların çalışmaya başlamadan önce ilgili üniteye ait ön bilgilerinin benzer seviyede olduğunu göstermiştir. Uygulamalara başlamadan önce öntestlerden elde edilen puanlara göre grupların benzerlik göstermesi ve aralarında akademik başarı açısından fark olmaması, onların eşit şartlarda uygulamaya başladıklarını göstermesi açısından önemlidir.

Araştırma dâhilindeki gruplara, internet destekli ve öğrenci merkezli öğretimle yapılan uygulamalar tamamlandıktan sonra ABT'nin sontesti uygulanmış ve elde edilen verilerden gruplar arasında görülen anlamlı farkın derslerin internet destekli işlendiği grup lehine olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda internet destekli işlenen derslerin öğrenci merkezli öğretime göre akademik başarıyı arttırmada daha etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Bunun nedeni, kullanılan öğretim faaliyeti sayesinde, Sosyal Bilgiler dersi konularının öğrenci gözünde daha anlaşılır olmasından ve konuları görselleştirerek somutlaştırmasından kaynaklanıyor olabilir. Araştırmada ulaşılan bu

sonuç Yağcı (2017), Güven ve Sülün'ün (2012) yaptıkları çalışmalarla da paralellik göstermektedir. Çalışmalarında, öğretmenin konuyu işlerken bilgisayarı yardımcı bir araç olarak kullanarak soyut kavramları daha somut hale getirdiğini, görsel ve işitsel materyallerin kullanımının hedef kazanımlara ulaşmada olumlu katkı sağladığını ve öğrencinin algılamasını ve zihinde tutmasını kolaylaştırdığını dile getirmişlerdir. Araştırmanın çıkan sonucunu destekleyen diğer çalışmalar ise; Kırıkkaya, Dağ, Durdu ve Gerdan (2016); Pesen ve Oral (2016); Karadeniz ve Akpınar (2015); Tepecik ve Zor (2014); Sarıtepeci (2012) çalışmalarıdır. Araştırmanın nicel kısmındaki bu sonucu nitel kısım da desteklemektedir. Gerek öğrenci gerekse öğretmen görüşlerinde derste internet kullanımının olumlu yönleri ve derse sağladığı faydaları üzerinde durulmuştur. Öğrenciler derslerin internet destekli verilmesiyle konuyu daha iyi anladıklarını, derste başarılarını yükselttiklerini, dersin daha eğlenceli hale geldiğini ve dersi sevdiklerini, bilgilerin daha kalıcı olduğunu, konuların gözlerinde canlandığını, bilgiye hızlı ulaştıklarını ve detaylı bilgi sahibi olduklarını, konuları tekrar etme imkânı bulduklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenler ise, internetle verilen eğitimin konular üzerinde kalıcılık sağladığını, görsellik sağladığını, bilgiyi somutlaştırdığını, farklı zekâ alanlarına hitap ettiğini, araştırma ve yorum yapabilme becerisi kazandırdığını dile getirmişlerdir. Öğretmenlerin bu düşünceleri, internet destekli işledikleri derslerde öğrencilerin derse olan ilgilerinin ve ders başarılarının daha fazla olduğunu görmelerinden kaynaklanıyor olabilir. Gerek öğretmen gerekse öğrenci penceresinden alınan görüşleri Sarı ve Kunt (2014); Uzun (2013); Numanoglu ve Bayır (2012); Brandström (2011); Karaman, Özen, Yıldırım, Kaban (2009); Açıkalın (2009) çalışmaları destekler niteliktedir. Böylece öğrencilerin derslerin internet destekli verilmesiyle kendilerini daha iyi ifade ettikleri, dersle bütünleştikleri ve uygulama sürecine katılmak için can attıkları görülmüştür.

Derslerin internet destekli verilmesinden önce, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine karşı tutum düzeylerinde meydana gelen farklılaşmayı belirlemek için öntest puanlarına yönelik bağımsız gruplar t testi yapılmıştır. Analiz sonuçlarında, araştırmaya başlamadan önce deney ve kontrol gruplarının Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür. Deney ve kontrol grupları arasındaki anlamlı olan bu farklılığın deney grubu lehine olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumda, çalışmaya başlamadan önce internet destekli eğitimi görecektir.

öğrencilerin, öğrenci merkezli öğrenim görecektik öğrencilere göre Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Derslerin internet destekli verilmesinden sonra da her iki gruba tutum son test uygulanmıştır. ANCOVA analizi sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum ölçeğinin düzeltilmiş son test puanları bakımından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Yani son test puanına göre, derslerin internet destekli verilmesinde de öğrenci merkezli öğretimde de öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumları aynıdır. Ancak gerek tutum ön testde gerekse de tutum son testde, deney grubunun puan ortalaması kontrol grubunun puan ortalamasından fazladır. Bu durum, deney grubu öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine karşı tutumlarının daha olumlu yönde olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Deney grubu öğrencileriyle yapılan görüşmelerde, öğrencilerin tamamına yakını derslerin internet destekli verilmesinin Sosyal Bilgiler dersine karşı tutumlarını değiştirdiğini dile getirmişlerdir. Öğrenciler tarafından, internet destekli verilen eğitimin Sosyal bilgiler dersini sevdirdiği, en çok söylenen ifadedir. Öğrencilerin dersi sevmeye derecesi ne kadar yüksek ise ders başarılarının da o derece yüksek olacağı düşünülmektedir. Abt-son testinde anlamlı farklılığın deney grubu lehine çıkması, bu düşüncüyü destekler niteliktedir. Ayrıca öğrenci görüşlerinde, internet destekli verilen eğitimle birlikte derse daha fazla ilgi duydukları, dersi daha kolay buldukları, dersin sıkıcı olmadığı, daha heyecan verici olduğu ve dersin önemini anlamaları gibi derse bakış açılarında yaptığı değişiklikler de görülmüştür. Bu değişiklikler, tutumun öğrencilerin başarılarını ve derse olan ilgilerini belirlemede önemli rol oynadığını göstermektedir. Yılmaz ve Şeker (2011) de çalışmalarında, tutumların öğrencilerin okuldaki davranışlarını ve başarılarını tahmin etmede önemli olduğunu dile getirmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin Sosyal Bilgilere karşı tutumlarının, değişik değişkenler açısından farklı araştırma desenleri kullanılarak incelenmesi gerektiği, derslerde öğretimi görsel açıdan zenginleştirecek öğretim teknolojilerinden yararlanılması ve öğrencilere film, belgesel izletilmesi gerektiği, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersini sevmelerini sağlamak için internet gibi materyallerden yararlanılması gerektiğini çalışmalarında ifade etmişlerdir.

İnternet destekli verilen eğitimin cinsiyet açısından etkililiğine bakıldığında, Sosyal Bilgiler dersine yönelik, Abt-ön, Abt-son testi ve tutum-ön, tutum-son testi

verilerine ait bağımsız gruplar t testi analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda ise internet destekli verilen eğitimin Abt-ön ve Abt-son test puanları bakımından Sosyal Bilgiler dersine yönelik cinsiyet açısından bir fark oluşturmadığı görülmüştür. Yani hem Abt-ön testinde hem de internet destekli verilen eğitimin uygulandığı Abt-son testinde, cinsiyet açısından herhangi bir değişiklik ortaya çıkmamıştır. Ancak Abt-ön testinde bayanların puan ortalamalarının erkeklerin puan ortalamalarından yüksek olması buna karşın Abt-son testinde ise erkeklerin puan ortalamalarının bayanların puan ortalamalarından yüksek olması, internet destekli verilen eğitimin erkekler lehine daha olumlu olduğunu göstermektedir. Araştırmada çıkan sonucu Kırıkkaya, Dağ, Durdu ve Gerdan'ın (2016) çalışmaları da destekler niteliktedir. Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum-ön ve tutum-son testine göre de cinsiyet açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Hem tutum-ön hem de tutum-son testinde bayanların puan ortalamalarının erkeklerin puan ortalamalarından yüksek olması internet destekli verilen eğitimin, cinsiyet açısından bir farklılık oluşturmadığını göstermektedir.

Öğrenci merkezli öğretimin cinsiyet açısından etkililiğine bakıldığında, Sosyal Bilgiler dersine yönelik, Abt-ön, Abt-son testi ve tutum-ön, tutum-son testi verilerine ait bağımsız gruplar t testi analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda Abt-ön ve Abt-son test puanları bakımından öğrenci merkezli öğretim yönteminin de cinsiyet açısından bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür. Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum-ön testinde ise bayanlar lehine anlamlı farklılık çıkmıştır. Buna karşın tutum-son testinde yapılan ANCOVA analiz sonucunda cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Ancak hem internet destekli verilen eğitimde hem de öğrenci merkezli öğretimde, bayanların puan ortalamalarının erkeklerin puan ortalamalarından yüksek olması, bayanların Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarının daha olumlu olduğunu gösterdiği söylenebilir. Yılmaz ve Demir (2014) de, Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum ile öğrencinin cinsiyeti arasında anlamlı bir ilişki olmadığını ancak kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla görece olarak Sosyal Bilgiler dersine karşı daha olumlu tutuma sahip olduklarını çalışmalarında ifade etmişlerdir. Araştırmada çıkan sonuçla Sarıtepeci ve Çakır'ın (2014) çalışmaları da paralellik göstermektedir.

Araştırma kapsamında uygulamalar tamamlandıktan sonra ABT, kalıcılık testi olarak uygulanmış ve elde edilen puanların analizi sonucunda gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olduğu görülmüştür. Bu anlamlı farklılığın deney

grubu lehine olduğu tespit edilmiştir. Böylece öğrenilen bilgilerin kalıcılığında internet destekli verilen eğitimin daha etkili olduğu görülmüştür. Öğrencilerin bireysel farklılıkları göz önüne alındığında internet destekli verilen eğitimin, öğrencilerin birden fazla duyusuna hitap ederek ve yaparak yaşayarak öğrenmelerinde etkili olarak kalıcı öğrenmeyi sağlamaktadır. Ayrıca öğrencilerin, öğrenme ortamına aktif katılmaları da bilgileri pekiştirmelerini sağlamaktadır. İnternet destekli verilen eğitimin sunduğu bu tür avantajların, öğrenilen bilgilerin kalıcılığını sağlamada önemli rol oynadığı düşünülmektedir. Deney grubu öğrencileriyle yapılan görüşmeler de, çıkan sonucu destekler niteliktedir. Öğrenciler, bilgilerin görsel öğrenmeyle daha kalıcı olduğunu dile getirmişlerdir. Ayrıca konuların daha iyi anlaşıldığını, duyarak öğrenildiğini, tekrar etmeye sebep olduğunu, dikkat çektiğini ve böylece de kalıcı öğrenmeyi meydana getirdiğini ifade etmişlerdir. Yağcı (2017); Türker ve Yaylak (2011) ve Yaylak'ın (2010) eserleri de araştırma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

İnternet destekli verilen eğitimin uygulama sürecinde arkadaşlarının katılımı ile ilgili öğrenciler, sürece aktif katılımın insanı heyecan verici ve mutlu hissettirdiği, derse daha fazla katılma isteği uyandırdığı, katılan arkadaşlar vesilesiyle konuların daha iyi anlaşıldığı, bilgilerin karşılaştırıldığı, bilgi paylaşımı sağladığı, kendilerini öğretmen gibi hissettirdiği, insanın özgüvenini yükselttiğini olumlu görüş olarak ifade ederken; uygulama sürecine katılan arkadaşları katılamayanların kıskanması, bazı arkadaşların sürece katılmada diğerlerine fırsat vermemesi, sürece katılan arkadaşların anlatamaması sonrası diğer arkadaşların gülmesi gibi olumsuz görüş de ifade etmişlerdir. Görüldüğü üzere öğrencilerin olumsuz görüşleri, yine uygulama sürecine aktif katılımı ile ilgilidir. Öğrencilerin uygulama sürecine katılımlarının hem ders açısından hem de bilgilerin kalıcılığı açısından önemli olduğu gözlenmiştir.

Öğrenci görüşlerinde, internet destekli verilen eğitimin uygulama sürecinde internet portallarından en çok, video ile ilgili web sitelerinin etkili olduğu görülmüştür. Öğrenciler, videolar yoluyla konuları öğrenmede daha fazla ilgi ve alaka duyduklarını, daha detaylı içeriğe sahip olduklarını, kendilerini o olayın içinde gördüklerini, gözlerinde olayı canlandırdıklarını, geçmişten günümüze bağ kurduklarını dile getirmişlerdir. Ayrıca resim ve fotoğrafla ilgili web siteleri, harita ile ilgili web siteleri ve karikatür ile ilgili web siteleri de etkili olmuştur. Resimler yoluyla kalıcı öğrenmenin gerçekleştiğini dile getiren bir öğrenci; *“Benim için önemli olan gözümle görmem*

hocam. Duymam değil okumam da değil yani resim olması şart. Resim aklımda daha iyi kalıyor. Daha da çok etki ediyor bana. İstedğim şey bu. Sizin sayenizde hayalim gerçek oldu. Ben hep okudum hep okudum. İnternette açsınlar da göstersinler. Oku, yaz geçmiyor hocam. Ondan sonra da hiçbir şey anlamıyorum. Okuma yazmanın bana hiç etkisi olmuyor. Ama resimde, görünce daha çok etkili oluyor. Daha da çok kazanç sağlıyor benim için.” şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir. Uygulama sırasında, öğrencilerin belli web sitelerinden faydalandıkları gözlenmiştir. Kullandıkları web sitelerini de öğretmenlerinin tavsiye ettiğini dile getirmişlerdir. Yapılan öğretmen görüşleri de aynı doğrultudadır. Öğretmenler öğrencilerine site tavsiyesinde bulunduklarını söylemişlerdir. Öğretmenlerin en çok sosyalbilgiler.biz sitesini tavsiye ettikleri görülmüştür. Bu sitenin yanı sıra webvitamin.com, morpakampus.com, sosyalbilgiler.info, eğitimhane.com, anadolumedeniyetlerimuzesi.com, dahiders.com, eba.gow.tr gibi siteleri de tavsiye etmişlerdir. Öğrencilerin bu siteler sayesinde çok fazla test bulduklarını ve özet anlatımları dinlediklerini, görselliğin çocukların dikkatini çektiğini, evde konuyu tekrar izleme olasılığının olduğunu, farklı zekâ alanlarını kullanabildiklerini söylemişlerdir. Araştırmada öğretmenlerin site tavsiyesi ile ilgili çıkan sonuçlar Çetin, Çalışkan ve Menzi'nin (2013) eseri ile uyumluyken; Sarı ve Kunt (2014); Numanoğlu ve Bayır'ın (2012) eserleri ile uyumsuzdur.

Yapılan görüşmeler sonucunda, öğretmenlerin derslerinde internette en çok haritalarından ve videolarından faydalandıkları anlaşılmıştır. Sınıflarda akıllı tahtaların olması da öğretmenlerin internette faydalanmalarında etkili olduğu görülmüştür. Bu durum, Fatih Projesi kapsamında akıllı tahtaların kullanımının, öğretmene konuyu çok boyuttu anlatma imkânı sağlamasından kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca öğretmenler internetin resim ve fotoğraflarından, filmlerinden, grafiklerinden, sorularından, hazır sunularından, karikatürlerinden, belgesellerinden, menkıbelerinden ve türkülerinden de faydalandıkları anlaşılmıştır. Öğretmenler, hem öğrencilerin zorlandığı konularda hem de konuyu daha iyi kavratmak için internette yararlandıklarını dile getirmişlerdir. Çıkan sonucu, öğrenci görüşleri de desteklemektedir. Öğrencilerde internet destekli verilen eğitimin uygulama sürecinde, internet portallarından en çok video, resim ve fotoğrafın etkili olduğunu dile getirmişlerdir. Çıkan sonuçlarla Ay ve Deveci'nin (2016) yapmış olduğu çalışma benzerlik göstermektedir.

Öğrenci görüşleri, internet destekli eğitimin öğretmen-öğrenci ilişkisinde etkili olduğunu göstermiştir. İnternet destekli verilen eğitim ile birlikte, öğrencilerin öğretmeni sevdiği, öğretmen-öğrenci arasındaki bağı daha da güçlendirdiği, öğrencinin öğretmenden cesaret almasına neden olduğu, öğretmenin öğrenciler arasındaki ayrımcılığı ortadan kaldırdığı ve öğretmenin öğrenciyi derste daha rahat hissettirdiği görülmüştür. Bu durum, öğretmenin öğrenciyle aynı dilde buluşmasından, öğrenciyle birebir iletişim kurduğu için daha iyi anlamasından, öğrenciye değer vermesinden ve öğrenciye birey olduğunu hissettirmesinden kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca derste internet kullanımı, öğretmen-öğrenci ve ders arasında özel bir bağ oluşturması açısından önemlidir.

İnternet destekli verilen eğitim, aynı zamanda öğrenciyi internet konusunda da bilgilendirmektedir. Öğrenciler, derste öğretmenin hangi sitelere girdiğini, nasıl girdiğini, hangi bilginin doğru olduğunu ve internetin zararlı yönlerini görebilmektedir. Öğretmenlerin de internet kullanımıyla ilgili öğrencilerine yol gösterdiği yapılan görüşmelerde ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin % 87'sinin öğrencilerini internet kullanımı konusunda bilgilendirdikleri görülmüştür. Öğretmenlerin, öğrencilerini en çok sitelerin kullanımı konusunda bilgilendirdikleri, daha sonra nasıl araştırma yapılacağı, İnternet kullanımının yararları ve zararları, yardım alarak interneti kullanmaları, eğitim amaçlı interneti kullanmaları, arama motorlarının kullanımı, doğru bilgiye nasıl ulaşılacağı, dikkatli ve sınırlı kullanmaları konusunda bilgi verdikleri görülmüştür. Öğretmen görüşmelerinde çıkan sonuçlarla Karataş'ın (2002) çalışmaların da ortaya çıkan sonuçlar benzerlik göstermektedir.

Görüşmeye katılan öğrenciler İnternet destekli eğitimin, Sosyal Bilgiler dersi dışında en çok Matematik, Fen Bilgisi, İngilizce ve Türkçe gibi derslerde de uygulanması gerektiğini, ilk sıralarda belirtmişlerdir. Öğrenciler, görüşmelerde temel dersleri dile getirmişlerdir. İnternet destekli verilen eğitimle derslere daha iyi odaklandıklarını, dersi zevkli hale getirdiğini, görseller sayesinde konuları daha iyi anladıklarını, zor olan konuların kolaylaştığını ifade etmişlerdir. Ayrıca görüşmelerde Din Kültürü, Resim, Müzik, Teknoloji Tasarım ve Kur'an dersinden de bahsetmişlerdir. Öğrenciler, ilk sıralarda temel dersleri söylemişlerdir. Öğrencilerin temel dersleri internet destekli verilmesini istemeleri, TEOG'da bu derslerle ilgili soruların çıkmasından ve konuları daha iyi anlayacaklarını düşünmelerinden kaynaklanıyor

olabilir. Ayrıca öğrencilerdeki bu düşünce, internet destekli verilen eğitimin daha samimi bir sınıf ortamı oluşturmamasından ve öğrenciyi sınıf içinde daha da rahatlatmamasından kaynaklanıyor olabilir. Araştırmada çıkan sonuçları Pesen ve Oral (2016);Çetin, Çalışkan ve Menzi'nin (2013) çalışmaları da desteklemektedir. Pesen ve Oral çalışmalarında, Matematik öğretmenliği anabilim dalı öğrencileri branşları ve aldıkları dersler göz önünde bulundurulduğunda, kara tahta kullanımına dayalı bir ders anlatımını gerektiren ve işlem ağırlıklı bir öğretim ortamı içinde bulunduğunu dile getirmişlerdir. Harmanlanmış öğrenme ortamı ile alışılmış olan bu öğrenme ortamından farklı bir şekilde hem çevrimiçi hem de yüz yüze öğrenmeyi içeren bir ders sunumu yapılmış olması öğrencilerin ilgisini arttırmış olabileceğini de söylemişlerdir. Ayrıca öğrenciler ile yapılan görüşmelerde ve forumlarda yazdıkları görüşlerde de bu durumu destekleyen ifadeler kullandıklarını, hem matematik hem de sosyal deney grubu öğrencilerinin, harmanlanmış öğrenme ortamını eğlenceli ve zevkli bulduklarını, çalışmalarında ifade etmişlerdir.

5.2. Öneriler

Yapılan görüşme sonucunda, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersi ile ilgili bir araştırma yaparken hangi web sitelerini kullanacakları konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları görülmüştür. Bu konudaki eksikliğin giderilmesinde öğretmenlere büyük görevler düşmektedir. Öğretmenler Sosyal Bilgiler dersi ile ilgili nitelikli web sitelerini saptayarak öğrencilerinin bu web siteleri konusunda bilgi sahibi olmalarını sağlayabilirler. Böylece öğrencilerinin farklı web sitelerinde yanlış bilgi edinmelerini engellemiş olurlar.

İnternet kültürünün yaygınlaşmasıyla birlikte online kütüphanelerde araştırma yapma da hız kazanmıştır. Online kütüphane, toplumun her katmanı için dünyanın herhangi bir yerinden tüm bilgilere anında erişim sağlamaktadır. Bu nedenle de eğitim sistemimizde yaygın olarak kullanılması gerekmektedir. Öğrencilerin online kütüphanelerden daha fazla yararlanmaları için, öğretmenler derslerinde uygulamalı olarak online kütüphaneler hakkında bilgi verebilir. Yani Sosyal Bilgilerle ilgili bir konu üzerinden online kütüphanelere nasıl ulaşacakları, nasıl kullanacakları uygulamalı olarak gösterilebilir. Böylece öğrenciler nasıl araştırma yapacakları konusunda da bilgi sahibi olabilir.

Sosyal Bilgiler öğretmenleri sınıf içi öğrenme etkinliklerini desteklemek amacıyla blog uygulamaları ya da wiki toplulukları oluşturarak, öğrencilerine derslerinde yararlanabilecekleri bilgiyi sunabilir ve ders dışında da onlarla etkileşimde bulunabilir. Ayrıca öğretmenler öğrencileriyle birlikte ortak düzenlemeler ve ilaveler yapabilecekleri çeşitli elektronik kaynak ve materyaller içeren wiki tabanlı web sayfaları geliştirebilirler. Böylece öğrencilerin araştırma yapması, bilgilerinin artması sağlanabilir. Hatta dersiyle ilgili araştırma ödevi hazırlayan bir öğrenci bunu öğretmen ve arkadaşlarına blog uygulaması olarak sunabilir. Blog sitelerinde web sayfaları oluşturarak ödevlerini ve çalışmalarını buralarda yayınlamak öğrenciler için daha motive edici olabilir.

Yapılan görüşme sonucunda, öğretmenlerin ders ortamında interneti gerek müfredat yoğunluğundan gerekse okulların alt yapısının sınırlı olmasından dolayı fazla kullanmadıkları görülmüştür. Öğretmenler hem kendi imkânlarını kullanarak hem de müfredat programını göz önünde bulundurarak derslerinde web tabanlı çoklu ortam nesnelerini (resim, grafik, video, animasyon) kullanabilirler. Özellikle Sosyal Bilgiler gibi soyut derslerde web tabanlı çoklu ortam nesnelerinin kullanılması soyut ve karmaşık öğrenme konularını öğrenciler için daha zevkli, çekici ve anlaşılması kolay bir hale dönüştürebilir.

Yapılan araştırmada okulların, internet destekli verilen eğitim için yeterli donanımına sahip olmadığı gözlenmiştir. Müfredat programında teknolojiye yer verilmesine rağmen, okulların alt yapısı teknolojik araçların kullanılmasına müsait değildir. Bu problemin ortadan kalkması için, öncelikle Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hem öğretmenlerle hem de okul yöneticileriyle işbirliği yapılarak okullarda teknolojik alt yapı geliştirilebilir. Sadece okullardaki alt yapının geliştirilmesi yeterli olmayacaktır. Aynı zamanda oluşturulacak teknolojik alt yapının işleyişi konusunda öğretmenlerin ve okul idarecilerinin bilgi sahibi olmaları sağlanabilir. Bu bilgilendirme ise, konu ile ilgili uzmanların okullara gönderilmesiyle ya da seminerler düzenlenmesiyle yapılabilir. Bu tür reformların yapılması kaliteli ve kalıcı bir eğitim anlayışının geliştirilmesine katkıda bulunabilir.

İnternet destekli verilen eğitimin uygulama sürecinde, gerek öğretmenlerin öğrencilerine derste teknolojiyi kullanmalarına fırsat vermeleri, gerekse de sınıfların

teknolojiyi kullanmaya müsait olması gerekir. Çünkü öğrencilere derste kendilerini teknoloji anlamında daha iyi ifade edebilme imkânları sunabilir. Bu imkânlar da, öğretmenlerin ve okul idaresinin desteğiyle teknolojik donanıma sahip bir Sosyal Bilgiler sınıfı oluşturulabilir ya da her sınıfta bilgisayar ve projeksiyon makinesi gibi teknolojik araçların bulunması sağlanabilir. Böylece öğrenciler, ders esnasında sunumlar yapabilir ve internetten hem görsel hem de işitsel olarak faydalanabilir.

İnternet destekli verilen eğitimde meydana gelen gelişmeler, eğitimin içinde sanal müze gezilerinin daha fazla yer almasına neden olmuştur. Sosyal Bilgiler programında da öğretmenlerin fotoğraflar, haritalar, filmler, CD-ROM'lar, tarih ve Sosyal Bilgiler benzeşim (simülasyon) programları, çoklu ortam (multimedya) ve internet hizmetlerini imkânları ölçüsünde Sosyal Bilgiler dersinin bir parçası haline getirmeleri belirtilmiştir. Gezi düzenleyemediği mekânlara, sınıf içinde internet yardımıyla, sanal alan gezileri yaptırmaları programda yer almıştır. Öğretmenler ders ortamında sanal gezi etkinliği yapabilir. Öğrencilere uygulamalı olarak sanal gezinin nasıl yapılacağını anlatabilir. Derse öğrencileri de katarak onların da uygulamalı yapmasını sağlayabilir. Böylece hem internet destekli bir ders işlenmiş olur hem de öğrencilerin mekânları somut olarak görmeleri sağlanmış olur.

Teknoloji bilgisinin sadece öğretmenlerle ve okul idaresiyle sınırlı kalması eğitim açısından yeterli olmayabilir. Aynı zamanda velilerin de teknoloji hakkında özellikle de internet konusunda bilgilendirilmeleri gereklidir. Veliler çocuklarını kötü alışkanlıklardan ve uygun olmayan arkadaş çevresinden koruyabilmeleri için internet bilgisine sahip olmalıdırlar. Öğrencilerin teknolojinin getirmiş olduğu tehlikelerden korunması ya da en aza indirilmesi öğretmen, okul idaresi ve veli işbirliği ile mümkün olabilir. Bu durum da velilerin teknoloji hakkında bilgilendirilmeleri için Mili Eğitim Bakanlığının desteğiyle de okul idarecileri tarafından kurslar ya da seminerler düzenlenebilir. Böylece teknoloji konusunda velilerin bilgilendirilmesi sağlanabilir. Ancak bu kurs ve seminerlerin bir kez düzenlenmesi istenilen sonucu vermede başarılı olmayabilir. Bu nedenle, hızla gelişen teknolojiye ayak uydurabilmek için bu kurs ve seminerlerin belli aralıklarla velilere verilmesi sağlanabilir.

Yapılan araştırmada öğretmenlerin müfredat programının yoğunluğundan şikâyet ettikleri görülmüştür. Öğretmenler, müfredat programının yoğunluğundan

derslerinde teknolojiye yeteri kadar yer veremediklerini dile getirmişlerdir. Milli eğitim Bakanlığı bu konuda ortak çalışmalar yapabilir. Böylece aynı komisyonda şikâyetler ve istekler konuşularak ortak bir karara varılabilir. Ayrıca müfredat programı aynı ortak çalışmayla belli dönemlerde yenilenmelidir. Bu durumda da öğretmen şikâyetlerinin azaltılması ve eğitim açısından derslerin daha uygun hale gelmesi sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Açıkalın, M. (2009) Pre-service elementary teachers' beliefs about use of the Internet in the social studies classroom. *European Journal of Teacher Education*. 32(3), 305-320.
- Açıkalın, M. (2014). How Turkish middle school student use the internet to study social studies. *Canadian Social Studies*. 47(1), 1-17.
- Açıkalın, M. (2016). Sosyal Bilgilerde teknoloji kullanımı teknoloji destekli Sosyal Bilgiler öğretimi. Dursun Dilek (Ed.). *Sosyal Bilgiler Eğitimi*. 679-699. Ankara: Pegem Akademi.
- Akdağ, H. (2009). Sosyal Bilgilerin tanımı, amacı, önemi ve Türkiye'deki yeri. Refik Turan ve Ali Murat Sünbül (Ed.). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar-1*. (1-24). Ankara: Pegem Akademi.
- Akgün, İ. H. (2015). Yedinci sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersi bilim, teknoloji ve toplum öğrenme alanına yönelik akademik başarılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayısı*. 4(2), 770-782.
- Akkoyunlu, B. (2002). Öğretmenlerin internet kullanımı ve bu konudaki öğretmen görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Sayı: 22, 1-8.
- Akpınar, Y. (2005). *Bilgisayar destekli eğitimde uygulamalar*. Ankara: Anı Yay.
- Aslan, E. (2016). Geçmişten günümüze Sosyal Bilgiler. Dursun Dilek (Ed.). *Sosyal Bilgiler Eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi, 3-52.
- Ay, T. S., Deveci, H. (2016). Ways of using internet by classroom teachers in Social Studies course. *Journal of Education and Future year*. Sayı: 9, 31-48.
- Baloğlu Uğurlu, N. (2009). Sosyal bilgiler eğitiminde teknoloji araçlarının kullanımı. Mustafa Safran (Ed.). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. (243-265). Ankara: Pegem Akademi.
- Bamberger, M. (2013). The mixed methods approach to evaluation. www.socialimpact.com. (Erişim Tarihi: 01.05.2015).

- Barth, J. L. (1991). *Elementary and junior high/middle school social studies curriculum, activities and material*. Third Edition. Lanham: University Pres of America, Inc.
- Bellan, J. M., Scheurman, G. (1998). Actual and virtual reality: Making the most of field trips. *Social Education*. 62 (1), 35-40.
- Berners-Lee, T., Cailliau, R., Luotonen, A., Nielsen, H. F., Secret, A. (1994). The World Wide Web. *Communications of The Acm*. 37(8), 76-82.
- Berson, M. J., Balyta, P. (2004). Technological thinking and practice in the social studies: Transcending the tumultuous adolescence of reform. *Journal of Computing in Teacher Education*. 20 (4), 141-150.
- Bilgili, A. S. (2013). Geçmişten günümüze sosyal bilimler ve sosyal bilgiler. Ali Sinan Bilgili (Ed.). *Sosyal Bilgilerin Temelleri*. (1-38). Ankara: Pegem Akademi Yay.
- Birişçi, S., Metin, M. (2009). Fen konularına yönelik Web sayfası hazırlama öğretmen adaylarının bilgisayar teknolojisini kullanabilme becerilerini nasıl etkiler?. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED)*.3(2), 74-93.
- Borgs, C., Chayes, J., Mahdian, M., Saberi, A. (2004). Exploring the community structure of newsgroups. Research.microsoft.com/en-us/um. (Erişim Tarihi: 13.06.2015).
- Boyd, D.M., Ellison, N.B. (2007). Social network sites: definition, history, and scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*.13 (1), 210-230.
- Brandström, C. (2011). Using the internet in education-strengths and weaknesses, a qualitative study of teachers' opinions on the use of the internetin planning and instruction. www.diva.portal.org/smash/get/diva2. (Erişim Tarihi: 23. 06. 2017).
- Büyüköztürk, Ş, Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. 15. Baskı. Ankara: Pegem Akademi Yay.

- Canbek, G., Sağıroğlu, Ş. (2007). Çocukların ve gençlerin bilgisayar ve internet güvenliği. *Politeknik Dergisi*. 10(1). 33-39.
- Cansız Aktaş, M. (2015). Nitel veri toplama araçları. Mustafa Metin (Ed.). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. (337-371). 2. Baskı. Ankara: Pegem Akademi Yay.
- Cloyes, K. (1994). The journey from vision to reality of a virtual library. *Special Libraries*. 85 (4), 253-257.
- Coffman, K. G., Odlyzko, A. M. (2001). Growth of the internet. www.dtc.umn.edu. (Erişim Tarihi: 08.06.2015).
- Cohen-Almagor, R. (2011). Internet history. *International Journal of Technoethics*. 2(2), 45-64.
- Courtin, A., Canfield, K., Vaynerchuk, G. (2009). Say hello to social networking. Lon Safko, David K. Brake (Ed.). *The social media bible:tactics, tools & strategies for business success*. (43-67). New Jersey: John Wiley & Sons.Inc.
- Cradler, J. (2000). Implementing technology in Education: Recent findings from research and evaluation studies. Neuage.org/ implementing technology. htm. (Erişim Tarihi: 01.07.2015).
- Creswell, J. W. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri*. Çev. (Mesut Bütün ve Selçuk Beşir Demir). Ankara. 2013: Siyasal Yay.
- Creswell, J. W. (2014). *Research design (qualitative, quantitative and mixed methods approacher)*. 4. Baskı. London: Sage Publications.
- Crocco, M. S. (2001). Lveraging constructivist learning in the social studies classroom: Aresponse to Mason, Berson, Diem, Hicks, Lee and Dralle. *CITE: Contemporary Issues in Technology and Teacher Education*. 1(3).
- Çelen, F. K., Çelik, A., Seferoğlu, S. S. (2011). Çocukların İnternet kullanımları ve onları bekleyen çevrim-içi riskler. *XIII. Akademik Bilişim Konferansı (AB11) İnönü Üniversitesi*. 2-4 Şubat. Malatya.
- Çetin, O., Çalışkan, E., Menzi, N. (2013). Web tabanlı öğretime yönelik akademisyen görüşleri. *Elementary Education Online*. 12 (3), 886-902.

- Çetin, Ö., Çakiroğlu, M., Bayılmış, C., Ekiz, H. (2004). Teknolojik gelişme için eğitimin önemi ve internet destekli öğretimin eğitimdeki yeri. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*. 3(3), 144-147.
- Çoklar, A. N., Korucu, A.T. (2011). Web 2.0 teknolojileri ve sosyal bilgiler öğretiminde kullanımı. Refik Turan, Ali Murat Sünbül, Hakan Akdağ. (Ed.). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar-II*. (179-201). Ankara: Pegem Akademi Yay.
- Demir, S. B., Akengin, H. (2010). Sosyal Bilgiler dersine yönelik bir tutum ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *E-International Journal of Educational Research*. 1 (1), 26-40.
- Demirel, M., Yörük, M., Özkan, O. (2012). Çocuklar için güvenli internet: Güvenli internet hizmeti ve ebeveyn görüşleri üzerine bir araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 4(7), 54-68.
- Demirel, Ö., Seferoğlu, S. S., Yağcı, E. (2004). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Pegem A. Yay.
- Deore, K. V. (2012). The Education advantages of using internet. *International Educational E-Journal*. 1(2), 111-112.
- DiCicco-Bloom, B., Crabtree, B. F. (2006). The qualitative research interview. *Medical Education*. 40 (4), 314-321.
- Doğanay, A. (2003). Öğretimde kavram ve genellemelerin geliştirilmesi. Cemil Öztürk ve Dursun Dilek (Ed.). *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*. 266-294. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Ellison, N. B., Lampe, C., Steinfield, C. (2009). Social network sites and society: current trends and future possibilities. [http: www.msu.edu/ nellison](http://www.msu.edu/nellison). (Erişim Tarihi: 14. 06. 2015).
- Erden, M. (2009). *Eğitim bilimlerine giriş*. Ankara: Arkadaş Yay.
- Erden, M. (Tarihsiz). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Alkım Yay.
- Ergün, M., Ergezer, B., Çevik, İ., Özdaş, A. (1999). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara: Ocak Yay.

- Erişti, S. D., Şişman, E., Yıldırım, Y. (2008). İlköğretim branş öğretmenlerinin web destekli öğretim ile ilgili görüşlerinin incelenmesi. *Elementary Education Online*. 7(2), 384-400.
- Eroğlu, A., Ünlü, H., Eroğlu, İ., Yılmaz, B. (2011). Beden eğitimi öğretmeni ve beden eğitimi öğretmen adaylarının eğitsel internet kullanımına yönelik yeterliklerinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*.13(1), 132-135.
- Fernandez, O. L. (2011). The use of mixed methods research in interdisciplinary educational journals. diposit.ub.edu/dspace/bitstream/. (Erişim Tarihi: 01.05.2015).
- Geray, H. (2014). *Toplumsal araştırmalarda nicel ve nitel yöntemlere giriş*. Kocaeli. Umuttepe Yay.
- Ghosh, T. B. (2001). Electronic library: Initiative taken by Sardar Vallabhbhai Regional College of Engineering and Technology (SVRCET). Surat. In *National Convention on Library and Information Network (NACLIN)*. Hyderabad (India). 6-9 November 2001.
- Godwin-Jones, B. (2003). Blogs and wikis: Environments for online collaboration. *Language Learning & Technology*. 7(2), 12-16.
- Golwal, Waghmare ve Gajbe (2012). Use of internet by Social Sciences students of Marathwada Region: A study. *Journal of Library and Information Science*. 2(2). 238-250.
- Green, F. (2011). *What is Skill? An inter-disciplinary synthesis*. published by the Centre for Learning and Life Chances in Knowledge Economies and Societies at: <http://www.llakes.org>. Erişim tarihi: 21. 05. 2015.
- Grehan, M. (2002). *How search engines work*. New York.
- Guinee, K. (2004). Internet searching by K-12 students: A research-based process model. Washington: Association for Educational Communications and Technology, 206-212.
- Halis, İ. (2002). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Nobel Yay.

- Hargittai, E. (2008). Whose space? Differences among users and non-users of social network sites. *Journal of Computer-Mediated Communication*. 13(1), 276-297.
- Heafner, T. (2004). Using technology to motivate students to learn social studies. *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education*. 4(1), 42-53.
- Hersan, E., Kabapınar, Y. (2008). Veli görüşlerine göre ilköğretim sosyal bilgiler programının öğrenciye etkileri. *Ege Eğitim Dergisi*. 1(9), 151-172.
- Hertzberg, H. W. (1981). *Social studies reform 1880-1980*. Boulder: Social science education consortium. Inc.
- Herrick, J. (2009). The wisdom of the wiki. Lon Safko, David K. Brake (Ed.). *The social media bible:tactics, tools & strategies for business success*. (180-192). New Jersey: John Wiley & Sons.Inc.
- ISTE (2001). Technology facilitation standards. <https://www.iste.org/> 2001-technology.facility. (Erişim Tarihi: 30. 06. 2015).
- ISTE (2008). International society for technology in Education. https://www.iste.org/docs/pdfs/20-14_ISTE_standards-T. (Erişim Tarihi: 13. 07. 2017).
- İçel, K., Ünver, Y. (2012). *Kitle iletişim hukuku*. İstanbul: Beta Yay.
- İşman, A. (2011). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. 4. Baskı. Ankara: Pegem Akademi Yay.
- Jadhav, R., Gupta, O. P., Pawar, U. T. (2011). Significant role of search engine in higher Education. *International Journal of Scientific and Engineering Research*. 2(4), 1-5.
- Kakırman, A. (2001). Teknolojik gelişmelerin kütüphanelere etkisi. *Türk Kütüphaneciliği*. 15(2), 172-177.
- Kan, Ç. (2010). ABD ve Türkiye’de Sosyal Bilgilerin tarihsel gelişimi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 30(2). 663-672.
- Kaplan, A. M., Haenlein, M. (2010). Users of the World unite! The challenges and opportunities of social media. *Business Horizons*. Cilt: 53, 59-68.

- Karadeniz, A., Akpınar E. (2015). Web tabanlı öğretimin ilköğretim öğrencilerinin akademik başarılarına etkisi. *Eğitim ve Bilim*. 40(177), 217-231.
- Karakuş, F. (2009). Sosyal Bilgiler öğretiminde oluşturmacı öğrenme ve otantik değerlendirme yaklaşımlarının öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarına ve kalıcılığa etkisi, *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (36), 124-141.
- Karaman, S., Özen, Ü., Yıldırım, S., Kaban, A. (2009). Açık kaynak kodlu öğretim yönetim sistemi üzerinden internet destekli (Harmanlanmış) öğrenim deneyimi. *XI. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri*. (11-13 Şubat 2009). Şanlıurfa.
- Karataş, S. (2002). İnternet destekli öğretim: Örnek bir ders, karşılaşılan sorunlar ve çözümler. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*. 10(11), 95-106.
- Karchmer, R. A., (2001). The journal ahead: Thirteen teachers report how the internet influences literacy and literacy instruction in their K-12 classrooms. *Reading Research Quarterly*. 36(4), 442-466.
- Kaya, A. (2010). İlköğretim Sosyal Bilgiler öğretiminde 6. ve 7. sınıflarda internet kullanımı (Kütahya-Simav örneği). *Yüksek Lisans Tazisi*. Ankara.
- Kaya, Z. (2006). Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme. Ankara: Pegem A Yay.
- Kılıçoğlu, G. (2009). Sosyal bilgiler tanımı, dünyada ve ülkemizde gelişimi ve önemi. Mustafa Safran (Ed.). *Sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kırıkkaya, E. B., Dağ, F., Durdu, L., Gerdan, S. (2016). 8. sınıf doğal süreçler ünitesi için hazırlanan BDÖ yazılımı ve akademik başarıya etkisi. *İlköğretim Online*. 15(1), 234-250.
- Klassen, A. C., Creswell, Plano-Clark, Smith, Meissner (2012). Best practices in mixed methods for quality of life research. *Quality of life research*. 21(3), 377-380.
- Kocacık, F. (2003). Bilgi toplumu ve Türkiye. *C. Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*. 27 (1), 1-10.

- Korkmaz, Ö. (2013). İlk ve orta öğretimde öğretimsel amaçlı teknoloji kullanımı. Kürşat Çağıltay ve Yüksel Göktaş (Ed.). *Öğretim teknolojilerinin temelleri: teoriler, araştırmalar, eğilimler*. (431-446). Ankara: Pegem Akademi Yay.
- Kurtuluş, K. (2010). *Araştırma yöntemleri*. İstanbul: Türkmen Kitabevi.
- Leiner, B. M., Cerf, V. G., Clark, D. D., Kahn, R. E., Kleinrock, L., Lynch, D. C., Postel, J., Roberts, L. G., Wolff, S. S. (1997). The past and future history of the internet. *Communications of the acm*. 40(2). 102-108.
- Manjon, B. F., Valmayor, A. F. (1997). Improving World Wide Web Educational user promoting hypertext and standard general markup language content-based features. *Education and Information Technologies*. 2, 193-206.
- MEB (2008). İlköğretim 1-8. Sınıflar Türkçe, Matematik, Sosyal Bilgiler, Hayat Bilgisi ile Fen ve Teknoloji dersi öğretim programlarında müze ile eğitim. Ankara.
- MEB (2008). Sosyal Bilgiler 6. ve 7. sınıf programı. Ankara.
- MEB (2015). *Sosyal Bilgiler dersi 4, 5, 6 ve 7. sınıflar öğretim programı*. Ankara.
- MEB. (2005). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 6. 7. Sınıflar Öğretim Programı ve Kılavuzu*. Ankara: MEB Yayınları.
- Metin, M., Özcan, A. (2015). Eğitimle ilgili temel kavramlar. Mustafa Metin ve Tufan Aytaç (Ed.). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Pegem Akademi.
- Michaud, C. (2000). *Introduction to the internet and e-mail*. www.appf.org.pe/public (Erişim Tarihi: 09.06.2015).
- Murugesan, S. (2007). Understanding web 2.0. *IEEE Computer Society*. 9(4), 34-41.
- NCSS (1992). What is social studies? Expectations of excellence. Curriculum standards for social studies: Used with permission.
- NCSS (1994). *Curriculum standards for social studies: Expectations of excellence*. Washington Dc: National Council For The Social Studies.
- Neovesky, A., Peinelt, J. (2015). A virtual tour to the inscriptions of the UNESCO World heritage site st. Michael in Hildesheim. <http://ewic.bcs.org/content/conwebdoc/> (Erişim Tarihi: 18. 06. 2017), 285-290.

- Numanoğlu, G., Bayır, Ş. (2012). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre internet kullanımları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. 10(2), 295-323.
- Oral, B. (2004). Öğretmen adaylarının internet kullanma durumları. *Elektronik Sosyal Bilgiler Dergisi*. 3(10), 1-10.
- Orhan, F., Akkoyunlu, B. (2004). İlköğretim öğrencilerinin internet kullanımları üzerine bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Cilt: 26, 107-116.
- Osborne, S., Simon, S. ve Collins, S., (2003). Attitudes towards science: A review of the literature and its implications. *International Journal of Science Education*. 25 (9), 1049-1079.
- Özerbaş, M. A., Benli, N. (2015). Blended öğrenme ortamının öğrenci akademik başarı ve tutumlarına etkisi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 35(1), 87-108.
- Özmen, H. (2015). Deneysel araştırma yöntemi. Mustafa Metin (Ed.). *Kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. 47-76. Ankara: Pegem Akademi.
- Öztürk, C. (2006). Sosyal bilgiler: Toplumsal yaşama disiplinler arası bir bakış. Cemil Öztürk (Ed.). *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi*. (21-50). Ankara: Pegem A Yay.
- Perreault, W. D., Leigh, L. E. (1989). Reliability of nominal data based on qualitative judgments. *Journal of Marketing Research*. Vol: 26. May, 135-148.
- Pesen, A., Oral, B. (2016). Harmanlanmış öğrenme yaklaşımının öğretmen adaylarının akademik başarısına ve güdülenme düzeyine etkisi. *Elektronik Sosyal Bilgiler Dergisi*. 15(58), 799-821.
- Peter, J. P. (1979). Reliability: A review of psychometric basics and recent marketing practices. *Journal of Marketing Research*. Vol: 16. February, 6-17.
- Pickens, J. (2005). Attitudes and perceptions. healthadmin.jbpuc.com. (Erişim Tarihi: 05.06.2017).

- Qiu, W., Hubble, T. (2002). The advantages and disadvantages of virtual field trips in geoscience Education. 75-79. Science.uniser.edu.au/pubs/china/vol 1/weile. (Erişim Tarihi: 07.08.2017).
- Reuben, R. (2008). The use of social media in higher Education for marketing and communications: A guide for professionals in higher Education. www.ciff.net.../DocumentoSeminarioll. (Erişim Tarihi: 10.06.2015).
- Rose, S. A., Fernlund, P. M. (1997). Using technology for powerful social studies teaching. National Council for the social studies. Used with permission.
- Ross, E. W. (2006). The struggle for the social studies curriculum. In E. W. Ross (Ed.) *The social studies curriculum: Problems, practices, and possibilities*, pp. 17-36. Albany, N.Y.: State University of New York Press.
- Sarı, S., Kunt, H. (2014). İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre internet kullanım durumlarının belirlenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. Sayı: 40, 263-280.
- Sarıtepeci, M. (2012). İlköğretim 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde harmanlanmış öğrenme ortamlarının öğrencilerin derse katılımına, akademik başarısına, derse karşı tutumuna ve motivasyonuna etkisi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara.
- Sarıtepeci, M., Çakır H. (2014). Harmanlanmış öğrenmenin öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik motivasyon ve tutumlarına etkisinin incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Sayı: 35, 115-129.
- Sawant, B. S., Shinde, S. P. (2011). A study of effect of web-based Education environment in schools: with special reference to Satara District. *International Journal of Soft Computing and Engineering*. Sayı: 1, 42-44.
- Schmugar, C. (2008). The future of social networking sites. Dan Sommer (Ed.). *Mcafee Security Journal*, 28-30.
- Shavelson, R. J. (2016). Sosyal Bilimler için istatistik. (Çeviri Editörü: Neşe Güler). Ankara: Pegem Akademi.

- Shiveley, J. M., VanFossen, P. J. (2009). Toward assessing internet use in the social studies classroom: Developing an inventory based on a review of relevant literature. *The Journal of Social Studies Research*. 33 (1), 1-32.
- Singh, T., Veron-Jackson, L., Cullinane, J. (2008). Blogging: A new play in your marketing game plan. *Business Horizons*. 51(4). 281-292.
- Sivakumar, N., Sivaraman, P., Tamilselvan, N., Sevukan, R. (2012). Electronic library: An initiative taken by Kalaingar Karunanidhi Institute of Technology (KIT) coimbatore. *International Journal of Library and Information Science*. 1(1), 61-68.
- Sünbül, A. M. (2004). İnternet ve eğitim amaçlı kullanımı. Rauf Yıldız (Ed.). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. (153-186). Konya: Nobel Yay.
- Şahan, H. H. (2011). İnternet tabanlı öğrenme. Özcan Demirel (Ed.). *Eğitimde Yeni Yönelimler*. 238-250. Ankara: Pegem Akademi.
- Tarman, B., Ergür, Ş., Eryıldız, F. (2012). Yenilenen sosyal bilgiler programına dair bir değerlendirme. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 11(1), 103-135.
- Tavşancıl, E. (2006). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. 3. Baskı. Ankara: Nobel Yay.
- Tekinarslan, E. (2009). Eğitimde internet kullanımı. Özcan Demirel ve Eralp Altun (Ed.). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. (145-169). Ankara: Pegem Akademi Yay.
- Tepecik, A., Zor, A. (2014). Yapılandırmacı yaklaşıma göre web tabanlı bilgisayar destekli sanat eğitiminin akademik başarıya etkisi. *İDİL Dergisi*. 3(14), 51-70.
- Topal, T. (2016). Eğitim biliminin temel kavramları. Mustafa Onur ve Mustafa Şanal (Ed.). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Pegem Akademi.
- Türker, H., Yaylak, E. (2011). İlköğretim Sosyal Bilgiler öğretiminde internet tabanlı öğretim yönteminin ders başarısına etkisi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*. Sayı: 29, 153-168.
- Ural, A., Kılıç, İ. (2006). *Bilimsel araştırma süreci ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Detay Yay.

- Ustaoglu, A. (2012). İlköğretim 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersi Türk tarihinde yolculuk ünitesinde sanal müzelerin kullanımının öğrenci başarısına etkisi. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara.
- Uşun, S. (2006). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. Ankara: Nobel Yay.
- Uzun, A. (2013). BÖTE öğretmen adaylarının internet destekli öğrenme ortamına ilişkin görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 28(3), 400-416.
- VanFossen, P. J., Waterson, R. A. (2008). It is just easier to do what you did before....: An Update on Internet Use in Secondary Social Studies Classrooms in Indiana. *Theory and Research in Social Education*. 36 (2), 124-152.
- Wirtz, B.W., Schilke, O., Ullrich, S. (2010). Strategic development of business model implications of the web 2.0 for creating value on the Internet. *Long Range Planning*, 43(2-3), 272-290.
- Yağcı, M. (2017). Tarih öğretiminde bilgisayar destekli öğretimin akademik başarıya, öğrenilenlerin kalıcılığına ve bilgisayara karşı tutuma etkisi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 6(1), 102-113.
- Yanpar Şahin, T. (2003). Öğretim materyal ve teknolojileri. Cemil Öztürk ve Dursun Dilek (Ed.). *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi*. (281-315). Ankara: Pegem A Yay.
- Yaşar, Ş., Gültekin, M. (2009). Sosyal Bilgiler öğretiminde araç-gereç kullanımı. Cemil Öztürk (Ed.). *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*. (287-311). Ankara: Pegem A Yay.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2008). *Nitel araştırma yöntemleri*. 7. Baskı. Ankara: Seçkin Yay.
- Yılmaz, K., Şeker, M. (2011). İlköğretim öğrencilerinin Sosyal Bilgilere karşı tutumlarının incelenmesi. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*. Sayı: 10, 34-50.
- Yılmaz, A., Demir, S. B. (2014). Ortaokul öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine ve Sosyal Bilgiler öğretmenine karşı tutumları ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Turkish Studies*. 9(2), 1705-1718.
- Yiğit, N. (Ed.). (2009). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. Trabzon: Akademi Kitabevi.

Yüksel, G., Baytemir, K. (2010). İlköğretim öğrencilerinin internet kullanım amaçları ile algıladıkları sosyal destek düzeylerinin incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. 8 (1), 1-20.

EKLER

EK 1. SOSYAL BİLGİLER DERSİ AKADEMİK BAŞARI TESTİ (ABT)

Adı-Soyadı :

Sınıfı :

Süre :

Ünite : Zaman İçinde Bilim

Sevgili Öğrenciler,

Bu test, 7. sınıf Sosyal Bilgiler Dersi “**Zaman İçinde Bilim**” adlı ünitedeki konuları kapsayan 25 adet çoktan seçmeli sorudan oluşmaktadır. Soruları cevaplarken seçeneklerden sadece bir tanesini işaretleyiniz. Her soru eşit puan değerindedir. Puanların hesaplanmasında yanlış cevaplar doğru cevapları etkilemeyecektir.

Başarılar dilerim.

Zeynep TAŞYÜREK

A. Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Doktora Öğrencisi

SORULAR

1). **Tekerleğin Sümerler tarafından icat edilmesi aşağıdaki alanlardan hangisine diğerlerinden daha fazla katkı sağlamıştır?**

A) Ulaşım

B) Hayvancılık

C) Eğitim

D) Tarım

2). "Tarihte ilk cam tesadüfen Fenikeliler tarafından bulunmuştur. Romalılar zamanında kralın eşyaları camdan yapılmıştır. Türklerde ise çeşm-i bülbül adıyla camcılık sanat haline gelmiştir. İslam alimi İbn-i Heysem ise camdan yapılan merceği kullanarak camın tıp alanında kullanılmasını sağlamıştır" **Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi cam ile ilgili ulaşılabacak genel yargıdır?**

A) Cam değerli bir eşyadır.

B) Camcılığı sanat olarak sadece Türkler kullanmıştır.

C) Camın gelişiminde her uygarlığın katkısı vardır.

D) Camı tıp alanında kullananlar sadece Müslümanlardır.

- 3). Manyetik pusula MS 100 yılında Çinliler tarafından geliştirilmiştir. Araplar onu 1200'lü yıllardan itibaren kullanmaya başlamışlardır. Avrupa'nın ilk kutulu pusulası ise 1190 yıllarında geliştirilmiş ve uzun deniz yolculuklarını kolaylaştırmıştır.

Bu durum aşağıdakilerden hangisinin ortaya çıkmasında etkili olmuştur?

- A) Rönesans
B) Haçlı Seferleri
C) Reform
D) Coğrafi Keşifler

- 4). Aşağıdakilerden hangisi tekerleğin icadının sonuçlarından biri değildir?

- A) Daha hızlı ulaşım sağlanmıştır
B) Milletler arası ticaret gelişmiştir
C) Taşıma işlemi kolaylaşmıştır
D) Kùltürler arası etkileşim azalmıştır

- 5). Tarihte ilk olarak parayı kullanan uygarlık aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Lidyalılar
B) Mısırlılar
C) Sümerler
D) Hititler

- 6). I. Bilgi birikiminin gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlamıştır.
II. Ticari hayatın düzene girmesini sağlamıştır.

Yukarıda özellikleri verilen buluşlar aşağıdakilerden hangisinde doğru eşleştirilmiştir?

I	II
A. Mürekkep	Cam
B. Yazı	Para
C. Matbaa	Barut
D. Pusula	Para

- 7). Tarih de ilk defa yazıyı kullanan uygarlık aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sümerler
B) Hittiler
C) Babilliler
D) Frigler

- 8). - Fenikelilerin kullandığı ilk alfabeyi İyonyalılar, Yunanlılar ve Romanlılar geliştirerek Latin Alfabesinin temelini oluşturmuşlardır.
 - Mezopotamya’da Mısırlıların güneş yılı esasına dayalı takvimini Romalılar geliştirmiştir.

Yukarıda verilen bilgilerden çıkarılabilecek en genel yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Alfabe insanlık tarihinin en eski buluşlarından biridir.
 B) Medeniyetler arası kültürel etkileşim buluşların gelişmesine katkı sağlamıştır.
 C) Latin Alfabesinin temelini Fenike Alfabesi oluşturmuştur.
 D) Takvimi ilk kez Mısır uygarlığı kullanmıştır.

9). Matematikte (0) sıfır sayısını bulan bilim insanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Biruni
 B) İbn-i Sina
 C) Farabi
 D) Harezmi

- 10). Mısırlıların papirüs bitkisinden elde edilen kâğıtlar üzerine yalnızca edebi metinleri yazmadıkları; antlaşmalar, yemek tarifleri, vergi kayıtları, mevsimleri ve su taşkın zamanlarını da yazdıklarını görmekteyiz.

Buna göre papirüsler üzerinde araştırma yapan bir öğrenci aşağıdaki alanlardan hangisi hakkında bilgi sahibi olamaz?

- A) Siyaset ve ekonomi
 B) Coğrafya
 C) Sosyal hayat ve edebiyat
 D) Müzik ve mimari

11). Mısırlılar; Resimli yazıyı kullanmışlardır

Nil nehrinin taşma zamanlarını hesaplamışlardır

Tıp ve eczacılık alanında gelişmişlerdir

Verilen bilgilere göre Mısırlılar ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Bilimde ileri gittiklerine
 B) Sağlık alanında çalışmalar yaptıklarına
 C) Yazıyı ilk kullanan uygarlık olduğuna
 D) İnsanlık tarihine önemli katkılarının olduğuna

- 12). Avrupa’da “Avicenna” (Avisenna) adıyla tanınan farklı bilim dallarında eserler vermiş çok yönlü bir insandı. Daha 16 yaşındayken tıp alanında çalışmalar yapmaya başladı. Tıp alanında çalışmalarının yer aldığı “Kanun” isimli eseri Avrupa’da XVII. yüzyıla kadar tıp eğitiminde kullanıldı.

Yukarıda anlatılan bilim insanı aşağıdakilerin hangisidir?

- A) Biruni
B) İbn-i Sina
C) Farabi
D) Harezmi

- 13). “Abbasi Halifesi Memun, 9. yüzyılda 70 kadar bilim insanını bir dünya haritası hazırlamaları için görevlendirmiştir”.

Bu bilgiye dayanarak aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) İslam bilginlerinin coğrafya alanında geri olduğuna
B) İslam dünyasında özgür düşüncenin egemen olduğuna
C) İslam devletlerinde hükümdarların bilime önem verdiğine
D) İslam dininin bilimsel gelişmelere açık olduğuna

- 14). Aşağıdakilerden hangisi Müslüman Türk bilginlerinden biri değildir?

- A) Harezmi
B) Biruni
C) Aristo
D) İbn-i Sina

- 15). Katolik kilisesinde reform yapılması gerektiğini ileri süren ve savunan Alman düşünür kimdir?

- A) Erasmus
B) Luter
C) Galile
D) Kopernik.

- 16). İtalya;

İslâm dünyasına yakınlığı nedeniyle bu kültürel etkileşim içindeydi.

Siyasal birliğin olmadığı bir bölgeydi.

Katolik Kilisesi'nin merkezi konumundaydı.

Akdeniz ticaretinden önemli pay alıyordu.

Rönesans Hareketlerinin İtalya'da başlamasının da nedenleri olan bu özellikler aşağıdaki alanlardan hangisiyle iliskilendirilemez?

- A) Askeri
B) Coğrafi
C) Dinsel
D) Ekonomik

- 17). I. Reform
II. Coğrafi Keşifler
III. Rönesans

Verilen olayların tarihsel sırası aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) I – II – III
B) II – I – III
C) III – II – I
D) II – III – I

- 18). 15. ve 16. yüzyıllarda yapılan Coğrafi Keşifler, sonraki yüzyıllarda Avrupa'da gerçekleşecek birçok gelişmeyi de etkilemiştir. Aşağıdakilerden hangisi bu gelişmelerden **değildir**?

- A) Haçlı Seferleri
B) Rönesans
C) Reform
D) Sömürgecilik

- 19). Ben Martin Luther! Matbaanın icat edilmesiyle çok sayıda İncil basıldı ve birçok dile çevrildi. İncil'i okuyunca rahiplerin bize dayattığı birçok inancın İncil'de olmadığını öğrendik. **Martin Luther'in sözünü ettiği bu durum, aşağıdakilerden hangisinin ortaya çıkmasında etkili olmuştur?**

- A) Coğrafi Keşifler
B) Rönesans
C) Reform
D) Sanayi İnkılabı

- 20). I. Sendikal hareketlerin gelişmesi
II. Kömür ve petrolün önem kazanması
III. Gözlem ve deneyin önem kazanması
IV. Burjuva sınıfının ortaya çıkması

Yukarıdakilerden hangileri Sanayi İnkılabıyla ilişkilidir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve IV
D) III ve IV

- 21). Aşağıdakilerden hangisi Coğrafi Keşiflerin sonuçlarından biri **değildir**?

- A) Dünya ile ilgili bilgilerin artması
- B) Din adamlarına olan güvenin sarsılması
- C) Sömürgeciliğin başlaması
- D) Özgür düşüncenin gelişmesi

22). 16. yüzyılda Dünya'nın döndüğü fikrini savunan Galile, bu iddiasından vazgeçince yakılmaktan kurtulmuştur. 16. yüzyıl Avrupa'sı göz önüne alındığında, bu durumu aşağıdakilerden hangisi en iyi açıklar?

- A) Bilim adamlarının bilimsel çalışmadığı
- B) Bilimsel düşüncenin önünde engeller olduğu
- C) Bilimin insan yaşamını kolaylaştırmadığı
- D) Bilimsel gelişmelerin astronomi ile sınırlı kaldığı

23). Her türlü eleştiriye kapalı olan ve üzerinde düşünülmesi yasak olan fikirler Orta Çağ Avrupa'sında sıkça görülmüştür.

Yukarıda özellikleri verilen anlayışın adı aşağıdakilerden hangisidir?

A- Endüljans	B- Skolastik düşünce
C- Aforoz	D-Reform

24). Aşağıdakilerden hangisi Ortaçağdaki skolastik düşüncenin sona erdirilmesi için bir öneri olabilir?

- A- İncil'in halkın anlayacağı bir dilde çevrilip halka ulaştırılması
- B- Kilisenin saygınlığının arttırılması
- C- Din adamlarının ekonomik düzeylerinin yükseltilmesi
- D- Halkın kiliseye gitmeye özendirilmesi

25). Orta Çağ, Avrupa için baskı ve korku dönemi olarak adlandırılır. Bu dönemde din adamları ve soylular her alanda söz sahibiydi. Bilimsel çalışmalar, felsefe, sanat, siyaset

ve ekonomide Katolik kilisesinin sözünden çıkmak ve görüşlerini eleştirmek mümkün değildi. Avrupa'daki bu duruma karşılık aynı dönemde İslam dünyasında düşünceler özgürce ifade edilmiş ve bu bölgelerde bilimsel çalışmalar da gelişmiştir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Avrupa'daki baskılar, düşünce ve ifade özgürlüğünü kısıtlamıştır.
- B) İslam dünyasında, düşünceyi engelleyici tutumlar yoktur.
- C) Avrupa, İslam dünyasından çok ilerdedir.
- D) Katolik kilisesi baskıcı bir tutum sergilemiştir.

1.		11.	
2.		12.	
3.		13.	
4.		14.	
5.		15.	
6.		16.	
7.		17.	
8.		18.	
9.		19.	
10.		20.	

21.	
22.	
23.	
24.	
25.	

EK 2. SOSYAL BİLGİLER DERSİ TUTUM ÖLÇEĞİ

Sevgili öğrenciler, bu anket sizlerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarınızı belirlemeyi amaçlamaktadır. Lütfen ifadelerin tamamını işaretleyiniz. Teşekkürler.

Cinsiyet: Sınıf: Anne eğitim Durumu: Baba Eğitim Durumu: Kendinize ait odanız var mı?		Tamamen katlıyorum	Katlıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç katılmıyorum
1.	Sosyal Bilgiler dersinde zilin nasıl çaldığını anlamıyorum.					
2.	Sosyal Bilgiler dersinden nefret ediyorum.					
3.	Sosyal Bilgiler dersi yerine başka bir derse girmeyi tercih ederim.					
4.	Mecbur olmasam Sosyal Bilgiler dersine girmem.					
5.	Keşke her ders Sosyal Bilgiler olsa.					
6.	Bence Sosyal Bilgiler dersine ayrılan sürenin azaltılması gerekir.					
7.	Ah ah keşke Sosyal Bilgiler olmasa.					
8.	Sosyal Bilgiler dersinin konuları bana çok eğlenceli geliyor.					
9.	Sosyal Bilgiler dersinde yeni konuları öğrenmek bana heyecan veriyor.					
10.	Sosyal Bilgiler dersi bende güzel duygular uyandırıyor.					
11.	Sosyal Bilgiler dersini ipe çekiyorum.					
12.	Sosyal Bilgiler sevdiğim dersler arasındadır.					
13.	Mümkün olsa boş derslerimde Sosyal Bilgiler derslerine girmek isterim.					
14.	Tarihi hikayeleri dinlemek bana zevk verir.					
15.	Boş zamanlarımda Sosyal Bilgiler dersiyle ilgili kitapları okurum.					
16.	Sosyal Bilgiler öğretmenimiz beni Sosyal Bilgiler dersinden soğuttu.					
17.	Sosyal Bilgiler öğretmeni yüzünden Sosyal Bilgiler kelimesini bile duymak istemiyorum.					
18.	Sosyal Bilgiler öğretmenimden nefret ediyorum.					
19.	Sosyal Bilgiler dersinde asla başarılı olamam.					
20.	Sosyal Bilgiler öğretmenim bana Sosyal Bilgiler dersini sevdirdi.					
21.	Sosyal Bilgiler dersine çalışmam gerektiği zaman kendimi yorgun hissediyorum.					
22.	Hata yapmaktan korktuğum için Sosyal Bilgiler dersinde konuşmam.					
23.	Sosyal Bilgiler dersinden asla iyi bir not alamam.					
24.	Sosyal Bilgiler dersi olmasaydı okulu daha çok severdim.					
25.	Sosyal Bilgiler dersi zaman kaybıdır.					
26.	Sosyal Bilgiler dersinde canım çok sıkılıyor.					

EK 3. YARI YAPILANDIRILMIŞ ÖĞRENCİ GÖRÜŞME FORMU

ÖĞRENCİ GÖRÜŞME FORMU

Sevgili Öğrenciler,

Bu yarı yapılandırılmış görüşme formu “Sosyal Bilgiler Dersinde İnternet kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarı, Bilgilerin Kalıcılığına ve Derse Yönelik Tutumlarına Etkisi” adlı çalışmada kullanılmak üzere hazırlanmıştır. 4 hafta boyunca sizinle birlikte “Zaman İçinde Bilim” adlı üniteyi işledik. Yaptığımız bu uygulamada vereceğiniz internet destekli eğitim ile ilgili görüşler çalışmamıza önemli katkılar sağlayacaktır.

Sorulacak sorulara içtenlikle cevap vermeniz bizim için önemlidir. Cevaplarınız sadece bu araştırma için kullanılacaktır. İsimleriniz çalışmamızda kesinlikle kullanılmayacak ve kayıtlar gizli tutulacaktır. Zamanı daha iyi kullanabilmek ve sorulara vereceğiniz yanıtların kaydını daha ayrıntılı tutmak için izin verirsiniz görüşmeyi sesli kayıt cihazıyla kaydetmek istiyorum. Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Zeynep TAŞYÜREK
Atatürk Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Doktora Öğrencisi

Tarih: Saat: Yer:

1. Derste internet kullanımının olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir. Açıklar mısınız?
2. Derste internet kullanımı Sosyal Bilgiler dersine karşı tutumunuzda bir değişiklik yaptı mı? Nasıl değişiklik yaptığını açıklar mısınız?
3. Derste internet kullanımının uygulama sürecinde internet partallarının (içerik) hangilerinin daha etkili olduğunu düşünüyorsunuz? Açıklar mısınız?
4. Derste internet kullanımının uygulama sürecine arkadaşlarınızın katılımı konusunda düşünceleriniz nelerdir? Açıklar mısınız?
5. Derste internet kullanımının konular üzerinde kalıcılık sağladığını düşünüyor musunuz? Lütfen sebeplerini açıklar mısınız?
6. Derste internet kullanımının öğretmen öğrenci ilişkisine etkileri nelerdir? Açıklar mısınız?
7. Derste internet kullanımının Sosyal Bilgiler dışında hangi derler için uygulanabileceğini düşünüyorsunuz? Lütfen sebeplerini açıklar mısınız?

EK 4. YARI YAPILANDIRILMIŞ ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU

ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU

Merhaba, bu yarı yapılandırılmış görüşme formu “Sosyal Bilgiler Dersinde İnternet Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarılarına, Bilgilerin Kalıcılığına ve Derse Yönelik Tutumlarına Etkisi” adlı çalışmada kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Vereceğiniz içten cevaplar bu araştırmaya katkı sağlayacaktır. Cevaplarınız sadece bu araştırma için kullanılacaktır. Görüşlerinizi ilgili uzmanların dışında kimse bilmeyecek ve bunlar tarafımdan gizli tutulacaktır. Ayrıca, görüştüğüm bireylerin isimleri kesinlikle araştırmada kullanılmayacaktır. Zamanı daha iyi kullanabilmek ve sorulara vereceğiniz yanıtların kaydını daha ayrıntılı tutmak için izin verirseniz görüşmeyi sesli kayıt cihazıyla kaydetmek istiyorum.

Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Zeynep TAŞYÜREK
Atatürk Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Doktora Öğrencisi

Okul

Tarih

Saat

Görüşmeci

1. Derslerinizde internetten faydalaniyor musunuz? Lütfen örneklerle açıklayınız.
2. Sosyal Bilgiler dersi için öğrencilerinize tavsiye ettiğiniz siteler var mı? Lütfen örneklerle açıklayınız.
3. İnternet kullanımının öğrencilerinize Sosyal Bilgiler dersi için fayda sağladığını düşünüyor musunuz? Lütfen örneklerle açıklayınız.
4. Derse yönelik olarak öğrencilerinize internet kullanımıyla ilgili bilgi veriyor musunuz? Lütfen örneklerle açıklayınız.

EK 5. İzin Dilekçesi**İLKÖĞRETİM BÖLÜM BAŞKANLIĞINA**

Danışmanı olduğum 11030408003 nolu doktora öğrencisi Zeynep TAŞYÜREK'in **Sosyal Bilgiler Dersinde İnternet Destekli Eğitimin Öğrencilerin Akademik Başarılarına, Derse Yönelik Tutumlarına ve Bilgilerin Kalıcılığına Etkisi** adlı doktora tez çalışması yapmaktadır. Bu nedenle Erzurum il merkezindeki ortaokullarda eğitim gören 6. ve 7. sınıf öğrencilerine deneysel çalışma yapmak durumundadır. Erzurum Milli Eğitim Müdürlüğü'nden uygulanacak deneysel çalışma uygulaması için ilgili izin alınması konusunda, gereğini bilgilerinize arz ederim.

22. 02. 2016

Prof. Dr. İbrahim Fevzi ŞAHİN

EK 6. İzin Yazıları

T.C.
ERZURUM VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 36648235/605/2738312

08.03.2016

Konu: Araştırma İzni

MÜDÜRLÜK MAKAMINA

İlgi: a) Atatürk Üniversitesi'nin 02/03/2016 tarihli ve 1600054847 sayılı yazısı.

b) Atatürk Üniversitesi'nin 26/02/2016 tarihli ve 1600051176 sayılı yazısı.

İlgi yazılarda belirtilen üniversite ve araştırmacıların İlimiz okullarında araştırma yapma isteği Bakanlığımızın 07/03/2012 tarihli ve 3616 (2012/13) sayılı genelgesi çerçevesinde incelenmiştir. *Araştırmaların, eğitim öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde, komisyon kararında belirtilen veri toplama araçlarının kullanılarak ekte isimleri belirtilen okullarda yapılması şubemizce uygun görülmektedir.*

Makamınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Turan BAĞAÇLI
 İl Milli Eğitim Müdür Yardımcısı

OLUR
 08.03.2016

Yüksel ARSLAN
 İl Milli Eğitim Müdürü

Yönetim Cad. Valilik Binası Kat:4 Yakutiye ERZURUM
 Elektronik Ağ: erzurum.meb.gov.tr
 e-posta: arge25@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Çiğdem HOPUR Şb.Mdr.
 Tel: (0 442) 234 4800
 Faks: (0 442) 235 1032

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 0069-36c9-333e-907b-91e8 kodu ile teyit edilebilir.

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü	
ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME FORMU	
ARAŞTIRMA SAHİBİNİN	
Adı Soyadı	Zeynep TAŞYÜREK
Kurumu / Üniversitesi	Atatürk Üniversitesi
Araştırma yapılacak iller	Erzurum
Araştırma yapılacak eğitim kurumu ve kademesi.	Yakutiye, Palandöken ve Aziziye İlçelerindeki ekli listedeki okullar.
Araştırmanın konusu	Sosyal Bilgiler Dersinde İnternet Destekli Öğretimin Öğrencilerin Akademik Başarı, Derse Yönelik Tutum ve Kalıcılığa Etkisi
Üniversite / Kurum onayı	Kurum Onayı İle
Araştırma / Proje /ödev / Tez önerisi	Araştırma Önerisi
Veri toplama araçları	Sosyal Bilgiler Dersi Akademik Başarı Testi, Derse Yönelik Tutum Ölçeği
Görüş İstenilecek Birim / Birimler.	
Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinleri konulu 2012/13 nolu genelge doğrultusunda yapılan incelemede araştırmanın kabulüne karar verildi.	
Komisyon Kararı	Oybirliği ile Kabulüne
Muhalf Üyenin Adı ve Soyadı	
KOMİSYON	
8.3.2016 Komisyon Başkanı Çiğdem HOPUR Şube Müdürü	Üye Tunç AĞAVER
Üye Mesut AKAS	

OKUL LİSTESİ

HALİTPAŞA ORTAOKULU

SABANCI ORTAOKULU

ÖMER NASUHİ BİLMEN ORTAOKULU

FAİK GÜNGÖR ORTAOKULU

KÜLTÜR KURUMU ORTAOKULU

19 MAYIS ORTAOKULU

23 NİSAN ORTAOKULU

ZİYAEDDİN FAHRİ FINDIKOĞLU ORTAOKULU

TURGUT ÖZAL ORTAOKULU

70. YIL CUMHURİYET ORTAOKULU

MEHMETÇİK ORTAOKULU

ŞÜKRÜPAŞA ORTAOKULU

SALTUKBEY ORTAOKULU

HAŞİM İŞCAN ORTAOKULU

İMKB İNÖNÜ ORTAOKULU

Ek 7. İNTERNET DESTEKLİ EĞİTİM UYGULAMASINA YÖNELİK BAZI RESİMLER

Derste İnternet Kullanımının Uygulama Süreci

Öğrenci Merkezli Öğretimi Gören Öğrenciler

ÖZGEÇMİŞ

1985 yılında İstanbul'da dünyaya geldi. İlk ve orta öğrenimini Bayburt'un Demirözü ilçesinde tamamladı. 2003 yılında Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Tarih Öğretmenliği Bölümü'nü kazandı. 2008 yılında bu bölümden mezun oldu. 2009 yılında Atatürk Üniversitesi Orta Öğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü Tarih Eğitimi Anabilim Dalı'nın Yüksek lisans bölümünü kazandı. 2011 yılında bu bölümden mezun oldu. Aynı yıl Atatürk Üniversitesi İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Doktora Programını kazandı. 2012 yılında ise ikinci doktora programı olan Atatürk Üniversitesi Orta Öğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü Tarih Eğitimi Anabilim Dalı'nın Doktora Programını kazandı.

